هسرەت

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی ڕۆشنبیری

*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسیار: بەدران ئەحمەد حەبیب

***

ناوونیشان: دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، شەقامی گوڵان، هەولێر

هسرەت

فێریکێ ئووسف

ناو کتێب: هسرەت
نووسینی: فێریکێ ئووسف
حازرکر فریدا حەجی جەوەری
رێداکتۆر: چەرکەزێ رەش
گۆڕینی بۆ تیپی عەرەبی: کۆمپیوتەر
پێداچوونەوە: ئەحمەد قەرەنی
بڵاوکراوەی ئاراس- ژمارە: ٦١٨
چاپی یەکەم، هەولێر- ٢٠٠٧
لە کتێبخانەی گشتیی هەولێر ژمارە (٦٤١)ی ساڵی ٢٠٠٧ی دراوەتێ

گرێدایی ٧٠ سالییا بوویینا هەلبەستڤانێ ناڤدار فێریکێ
ئووسف ڤە –پرتووک بۆنا وەشانێ
ڤێ پرتووکێدا پێشخەبەرەک–" ژ رووپێلێن ژییانا فێریکێ
ئووسف "، چەند هەلبەستێن وییە وەتەنپارێزییێ و دو
پۆئێمێد وی جیوار بوونە٠

ژ رووپێلێن ژییانا فێریکێ ئووسف

١٩٣٤ – ١٩٩٧

١- پێشییێد فێریک

پێشیێد فێریکێ ئووشف ژ قەزا قەرسێنە، ژ گوندێ ئەمانچایرێ. باڤێ وی –ئووسڤێ ئیڤۆییێ حەمۆ، ژ ئێلا سیپکا، بەرەکا وتییا بوو. شەش زارێ ئیڤۆییێ حەمۆ و زەینەڤا ژنا وی هەبوونە –هەسەن، زۆزان، چیلێ، خەزال، کدێ، ئوسف.

ئەوانا پەی شەڕێ هەمدنیاییێیی پێشنرا مهاجر دبن. ناڤا شەڕ و دەوادا، خەلایی –جەلائێدا ژ مالەکە مەزن چار نەفەر زێندی دمینن – هەسەن، کدێ، ئووسف و خەزال. خەزال رۆمێدا دمینە. وەختا کۆچەربوونێ رێڤا مێرێ وێ کۆرۆخلی دکوژن، و هەسەنیکێ جەمالدین خەزالێ چاوا ژنا خوە لێ خوەی دەردکەڤە. بۆ خاترێ دیا خوە ب پرس –پرسیارا نوخوریێ خەزالێ –رزا، سالا ١٩٨٠ –ئی ژ رۆمێ هاتە ئەرمەنیستانێ... هاتە دیتنا خاتی و خالێد خوە. ئەوی گلی کر –چاوا دیا وی هەرتم دەستێ وی دگرت، و ئەو دهاتنە بەر ئاڤێ –وی ئالی سینۆر، و ئەوێ دکرە گازی، ژ سینۆرچییا پرسا خووشک –برێ خوە دکر.

پاشوەختیێ فێریکێ ئووسڤێ شاعییر دەرهەقا هاتنا کوڕمەتا خوە رزادا پۆیێما خوە " رزایێ کوڕمەت " نڤیسی.

رزا چاوا هاتە یێرێڤانێ، سبەترێ تەڤی گولا ژنا خوە چوو پامپێ. ور رزا چوو پالا چیایێ بلند " سەر مەزەلێ خال و خاتی "...

چەنگە خوەلییا مەزەلێ خال
و مەزەلێ کدا خاتی
دکە ناڤا دەزمالا ئال
ب تبەرکی، ب تولزماتی،
وەکی بڤە –هەرە ورا،
برەشینە ب شین –شایی،
سەر مەزەلێ خووشکا وانە –
ئاخ و کەسەر دلدا مایی...

ئەم ڤەگەڕنە سەر سێ نەفەرێ مایین –هەسەن، ئووسف و کدێ.

ئەوانا تەڤی قەوم –پسمامێد خوە ئەول ل تفلیسێ ستار دڤن، پاشێ تێنە ئەرمەنیستانێ، گوندێ پامپا کوردا.

ئووسڤێ ئیڤۆ ل ئەمانچایرێ پانزدەھ سالیێدا مسقالێ دستینە. دو کوڕێ وان بوونە –پاشا، تەیۆ. مسقال و پاشا رەڤێدا دمرن. ژنا هەسەنێ ئیڤۆیە پێشن جەوێ بوویە. پەی مرنا وێرا هەسەن هاجێ دستینە.

فێریک گلی دکر، دگۆ: " پامپێدا دلێ باڤێ من دکەڤە پۆرسۆپێ. لێ پۆرسۆر بۆنا برۆیێ قاچاخ نیشانکری بوویە. هەسەنێ ئاپ هەوزا خوە دکە، برێ خوەرا دڤێ:

–دەست ژ وێ بکشینە...

وی چاخی جەمەدا عەمەرێ بی هاتبوویە پامپێ، مالا باڤێ خوە. رۆژەکێ ئووسڤێ باڤێ من تەڤی کوڕاپێ خوە –جەرکەزێ نادۆ، دچنە مەهەلا مخاییلا. دیا من، جەمەدا عەمەر، کۆ تێ بەر وانارا دەرباز دبە،

چەڤ بەدەویا ئووسف دکەڤە، خوە شاش دکە، دشقتە، دکەڤە ئەردێ.
جەرکەزێ نادۆ ها –هانگا دڤێ:
– ئاها ئەڤا قوربانا کوڕاپێ من بوو...
دیا من ژی یەکە سوفەت قەمەر، بەژن بلند بوویە... دلێ باڤێ من خاریج دبە سەر دیا من، و ئووسڤێ ئیڤۆ جارا دودا دزەوجە، ئاپێ من جەمەدێ ئووسڤرا دخوەزە ".
پەی زەواجێرا ئووسف و هەسەن دیسا دچنە تفلیسێ. دخەبتن سالەکێ –دودا، ڤەدگەڕن تێنە پامپێ، دکەڤنە تامەکی کەڤن. لێ زووترەکێ ب گا –عەرەبێ ئووسڤێ عەمەر –برێ جەمەدێ، کەڤر، دار –بارا تینین و خوەرا تام چێدکن، گوندێ پامپا کوردادا (سیپانا نها) دهێورن، دبنە مال –ئاڤایی.
ئا ل پامپێ سالا ١٩٣٤ –ئا ٢ –ئێ مەها مژدارێ (نۆیابرێ) ئووسڤێ ئیڤۆ و جەمەدا ئەمەڕا ئەولەدەکی کورین ژی دبە. ناڤێ وی داتینن فێریک.

٢- پامپ و زارۆتی

زارۆتیا فێریک پامپێدا دەرباز بوویە. پامپ خوروو کورمانجە – کورمانجێ سەر دینێ ئێزدیتیێ. پامپ پەرچەکی تەبیەتێیی بەدەوە، چیێ چیا و بانییا، چایر، چیمان و کولیلکا:

وار –وەلاتەکی خامکی خاسک،
مکانێ کاوا، چییێ گولێ نازک

فێریک پامپا خوە پر هز دکر. ئەوی نڤیسییە:

پامپا منە باش، پامپا من کوبار
وێ پال ڤەدایە وان ڤونتارێ صار،

پامپ مینا بووکا، بووکا خەمل لێ بەند،
دۆرێ چیایێد مە گرتنە گۆڤەند...
چیایێد مە بلند، چیایێد مە کوبار –
کو ژێ دکشن جەو و کانیێد صار...
چیاکی بلند پامپێدا هەیە، کۆ
مینا زلامەکی قوورە
مێرەکێرا بێ دەو –دۆزێ –
قەمەرداخ سینگ گوپ ڤەکرییە
ل همبەری ئەلەگەزێ.
ژێلاڤا دو کارڤانێ چیا،
راهشتنە ملێد ویا
بەر چێبوونە وەک خالیچە،
دو بەیارێ گول و گیها –
ئێ شەرقێرا دڤێن " پچێخ "،
ژ رۆاڤایێرا– " داڤان "،
ور شین دڤن کەسن و کێخ،
ور دسترێن شڤان –گاڤان...

" وەختێ ئێز شەش –هەڤت سالی بووم، –فێریک دانی بیرا خوە، – هەڤالاڤا مە ددا پەی کەرەکی نێری گەور. ئەو کەر کەرێ چۆبانگەرمەسێ بوو –گوندێ جینار. ئەم پەی دچوون هەتا هندا دێلەگورێ نێزکایا چییایێ زیارەتێ. پاشێ ئەم دوەستییان، دهاتنە گەلیێ داوانێ. مە خوە بەر چرکێ دشووشت، دەربازی بۆستانا کارتۆلا دبوون. ئووسڤێ خال و عەمەرێ مامۆ بۆستانچی بوون. خوەرا

فێزا بۆستیندا هۆلکەکە رند چێکربوون. هوندوردا مینا ئۆدا بوو. دکا بەخیرێ کربوونێدا. هۆلک ئاڤا کری بوو. ئەز دچوومە بەر ب خالێ خوە. ئەوی تۆربێ کارتۆلێ پژاندی دەردخست، دگۆ:

– عەمەر، ئەم چەند هەڤێ سپیکری بدنە کورێ جەمەدێ؟

و تەمز دکر، ددا خارزییێ خوە. ئەوی زەفی ئەز حز دکرم... ".

ئووسڤێ ئیڤۆ –باڤێ فێریک، هێنا سالێد شەرێ هەمدنیایی دودادا بریگادیرێ (چاوشێ) کۆلخۆزێ بوو. ئەو نەبرنە شێر، چمکی مالا وی گران بوو، ئیدا دەه زارێ وی هەبوون: تەیۆ، حەمۆ، مەمۆ، خاتوون، فێریک، شکۆ، ئۆنیک، شەرێ، مراز، مەکسیم، برێ چووک –میشا پەی شێرا بوو. سالێد شێردا گوندییا ب زۆر –جەفاکێ ئەبوورا خوە دکرن... سالا ١٩٤٥ –ئا، مەها گولانێ بەسا سەکنا شێر گهیشتە گوند...

فێریک دەه سالیا خوەدا دچە مەکتەبێ. مەکتەب ئەرمەنکی بوو. ٧ –٨ سالیا ویدا ئەو دشاندنە مەکتەبێ، لێ چمکی ب دەستێ چەپێ دنڤیسی دەرزدار سەردا هێرس دکەتن، زارۆ ژی سەر چەپیا وی دکەنییان. لۆما ژی فێریک ژ مەکتەبێ درەڤیا. ب زۆرەکێ هین بوو –ب دەستێ راستێ نڤیسی. وەکی دن –ب دەستێ چەپێ کەڤچی دگرت، نانێ خوە دخوەر، ب دەستێ چەپێ خەباتا گران دکر. سالا ١٩٥١ – ئێ مەکتەبا گوندە هەڤتسالە ب شەدەتنەما پەسناندنێڤا خلاز دکە.

فێریک خوەندنا مەکتەبێرا تەڤایی دچوو بەر بەرخا. بەرخڤانتییا وی " خەون بوو ژێرا ":

باویشکا بەربانگێ بێخەو...
دەنگێ دەیلێکرنا دیا من
تەڤ خولپینا سرسوومێ دەو...

زلامێ فکرسوجوه تەبییەتا شێندا دکەتە متالا، " شەڤێد هاڤینا، ل گوهێر و بێدەرا، مینا کتێبا خوەیە دەرسا ستەیر و پەیرێ ئەزمانا دخوەند "... روهێ بەرخڤانێ بچووک بەرە –بەرە ب کوبر کەییسا تەبییەتێڤا پەروەدە دبە...

وەختا گیهادروونێ فێریک بەرخڤانتی دسپارتە ئۆنیکێ برا و خوە – خوە دچوو خەباتا کۆلخۆزێ.

لێ هێ ناچە بەر چەڤێ من
ئەو دیدەما ب گول و نوور:
قەلفا قیزا ب کنجێ رەنگ
سەر ملێ وانکترمخ، توورپازک،
هلپارکی چیێ دبوون چەلەنگ
وەک " تاوسێ " ب پار و باسک

و فێریک تەڤ هەڤالا دچوو " ڤیلکێ " –گیها بەرەڤ کرنێ –پەی وان " جانک –جەواهرا "...

فێریکێ ئووسڤ بیر دانی –چاوا جارا پێشن ئەوی هەلبەست نڤیسییە:

– دەرسخانا چارادا رۆژەکێ مە حەوشا مەکتەبێدا دلیست. هەڤالەکی مە دەخەلتی کر، وەکی ژ ناڤا لیستکێ دەرنەیێ. ئەوی دا قەیمێ خوە، دەرنەکەت. هنگێ من ژێرا گۆت:

کورۆ، دەرێ،
پرتیێ کەرێ...

زارۆ کەنیان. لێ دەرسدارێ مە، گوهدارییا کیژانی سەر مە بوو، گازی من کر، رۆژنەما دەستێ خوەدا ڤەکر، شێرەک نیشانی من دا: "

ئای، -گۆ، -هەرگێ مەریفەتا تەیە شاییرتیێ هەیە، شێرێد ئاها بنڤیسە، نە کۆ وان چێر- ئێتیێ بێ مەریفەت لەڤ بینە... "

و من هنگێ دجێرباند. لێ تەنێ چار سالێ دن، هیژدە سالیا خوەدا، جارا پێشن چارێزەک سەر چیایێ مەیی قەمەرداخ نڤیسی:

هەی جان قەمەرداخ، تو هسرەتا من،
تو پادشێ چیایێ گوندێ منی دێ،
تاجێ ئەورا سەر سەرێ تە بلند
بەنگزێ تەیی کاو تم بیرا من تێ...

فێریک ویچاخی ئیدا خوەندەکار خوەندنخانا (تێخنیکووما) یێرێڤانێیە پێداگۆگیێدا بوو.

٣- خوەندکارێ خوەندنخانێ و ئینستیتووتێ

فێریکێ ئووسف بێی خوەستنا خوە خاندنخانێدا (تێخنیکوومێدا) هاتبوو قەبوول کرنێ. ئەوی پەی بەرخڤانتیێرا دخوەست سالترا دن ببوویا شڤان. دکرە بیرا خوە، دگۆت، وەکی باڤێ وی ئەو گلی بهیستبوو و گۆتبوو: " تو دلێ خوە دبێژی؟... ". و ئووسڤێ ئیڤۆ، چاوا مێرەکی بلیان و دنێدیتی، کورێ خوە دشینە یێرێڤانێ -هینبوونێ.

ئاخ، ببوویا قارخوون،
راکرا تێخنیکووم
تشت نەما دەوسێ...
مالی -گوندییێ مە
نەکرانا لۆمە،
کو ناچم دەرسێ...

لێ نەقەسدی " خەونەرۆژکا " وی، و ئەوی چار سالا وێ خاندنخانێدا خوەند.

پەی کوتاکرنا تێخنیکوومێرا، هەما وێ سالێ ژی -١٩٥٥ -ئا، بێی کۆمەکداری، ب قیمەتێ زەفی بلدڤا ئینستیتووتا ئەرمەنییایە پێداگۆگیێیە سەر ناڤە خ. ئابۆڤیاندا ل فاکوولتێتا فیلۆلۆگییێ -دیرۆکیێدا تێ قەبوول کرنێ. پەی تێخنیکوومێرا خوەندنا کوورسا یەکێیە ئینستیتووتێدا فێریکرا زەف هێسا خانێدکر، و وی، خوە رازی، کێم گوهدارییا دەرسێ خوە دکر.

کوتاسیا کوورسا یەکێدا خوەندکار دبرنە " خۆپانێ "- قازاخستانێ، کۆ ور بخەبتن. ستانسییا باسکوونچاکێدا گاڤا ماشینە دسەکنە، هەڤالاڤا رادڤنە سەر ڤاگۆنێ. پاشێ فێریک بانزدابوو ئەردێ و لنگێ خوە گووزەکێدا شکێناندبوو. مەهەکێ مابوو نەخوەشخانا باسکوونچاکێدا. لێ ئاخرییێ، هەما گووزەکا وی سەرما دکر -جی ب جی دێشیا. دگۆ، وەکی جییێ شکەستنێ وەختێدا پاکی نەجەبراندنە.

پەی کوورسا سسیارا، هاڤینێ، دەواتا فێریک گەرە ببوویا. دەرسبێژێ وانی دیرۆکێ -ئارتاشێس پۆخۆسیان ژێرا قیمەتێ نمز دانیبوو. فێریک راستی شاییرێ ئێرمەنییایی مەزن شیراز تێ و گلیێ خوە و پۆخۆسیان دکە. هەما هنگێ شیراز ٣ -٤ هەلبەستێد فێریکە بچووک تەرجمەیی زمانێ ئێرمەنکی کربوو. هەڤرا دچنە ئینستیتووتێ. دڤێن: " جڤینە ". شیراز کاخەزەکێ دنڤیسە، دڤێ: " بدنە پۆخۆسیان ". ئەڤن ئەو خەتێد شێعرکی (ب تەرجمە):

پۆخۆسیانێ ماقول، تو
فێریکێ مە نیڤخوەندی نەهێلی،

نیڤمراز نەهێلی،
نیڤپۆێت نەهێلی،
قیمەتەکی باشڤا ڤەرێکی.
شیراز

سالا ١٩٥٥ –ئا رۆژنەما "ریا تەزە" دەستپێکر دەرکەت. ئاخاڤتنێن رادیۆییێیە کوردی ژی بوونە هەڕۆژی. هەتا کوتاکرنا ئینستیتووتێ رۆژنەما " ریا تەزە " –دا ٢٢ هەلبەست و گۆتارێنێ فێریک دەرتێن. شێرەکە وی "ئەز و جمعەت " ب رووسی سالا ١٩٥٨ –ئا کۆڤارا " درووژبا نارۆدۆڤ " –دا دەرتێ (#٩، مۆسکڤا)، نڤیسارێد وی رادیۆیا کوردیدا تێنە ئەلامکرنێ. سالا ١٩٥٧ –ئا بەرەڤۆکا "نڤیسکارێد کوردایە سۆڤێتیێ " –دا یانزدە شێعرێد وی چاپ دبن.

سالا ١٩٦٠ –ئی فێریکێ ئووسڤ ئینستیتووتێ خلاز دکە.

٤- خەباتچیێ رادیۆیێ

دیپلۆم ل جێڤێ
بەرخڤانێ بەرێ
ڤەدکە دەرێ
رادیۆکۆمیتێ...
پارا کورمانجی،
ئۆهە، دێمێ توونجی:
مکایل، خەلیل،
مەمێ و هەمۆ،
عەگیت و ئەمۆ،

جاسمێ جەلیل.
سەرەکرێداکتۆر –
خەلیلێ رووسۆر
ب بەشەرەک فەرز
داتینە ل سەر
ئیستۆلا کێمبەر
بالۆلا کاخەز:
" دەستێ خوە دۆنکە،
چەڤێ مە رۆنکە
ب تەرجمێ باش... "

فێریک رادیۆییێدا، پارا کوردیدا تێ کڤشکرنێ چاوا سەروێرێ پارا لیتێراتووراییێ.

سالا ١٩٦١ –ئی کتێبا فێریکە پێشن –" چەڤکانی " چاپ دبە. ئەو ژ ئالییێ خوەندەوانادا رند تێ قەبوولکرنێ. ئەو هوب و هسرەتا شاییر بوو. مینا چەڤکانییا زەلال بوو و شاییرتییا فێریکە هەلال ئەلام دکر. وێ سالێ ژی بەرەڤۆکا " ئەفراندنێد نڤیسکارێد کوردێ سۆڤێتیێ "–دا نەهە هەلبەستێد فێریک رۆنکایی دیتن.

رادیۆییێدا فێریکێ ئووسڤ ب حەلالی دخەبتی. ئەوی راستگۆ بوو. قەبوول نەدکر قەلپی، دەرەوی، دوورووتی، نڤیسارێد سست پاشدا ددا، ئا بۆنا وێ یەکێ ژی سەرەکرێداکتۆرێ بەرێ– ج. دەک –دۆلاڤ ل دۆرا فێریک هوناند. ئووسا کر، کۆ فێریک ژ خەباتێ دەرخستن...

فێریک چەندەکی شووندا هەلبەستێد خوەیە چاپکری و نەچاپکری کرە چەلتە و بر دەرێ مالێ شەوتاند. دگۆ: " کێرا دنڤیسم؟ "

پاشێ، سالێد باشقە –باشقەدا دیسا ب " کۆمەکدارییا هەڤالا " دو جارا ژی نڤیسارێد خوە شەوتاندنە...

٥- سالێد ١٩٦٣ -١٩٦٨

پەی دوورکەتنا ژ خەباتا رادیۆیێرا فێریک بەر خوە دکەت. روحێ وی رەهەتی نەددیت.

حەجیێ جندی فێریک کرە خیرەتێ، گۆ:

– ٢٥٠ – ئی سالییا شاییرێ ئەرمەنیایی مەزن سایات –نۆڤا گەرە ب شاینەتی بێ کڤشکرنێ. وەرە ئەم بەرهڤۆکەکە تەرجما حازر بکن.

کتێبا سایات –نۆڤا دا فێریک، گۆ:

– تو خوەرا ببژێرە –کیژانا توێ تەرجمەکی، ئێد دن ژی ئەزێ تەرجمەکم.

فێریک خوەند و تەرجمە کر... کلامکی سترا، تەرجمێ خوە شاندە رۆژنەما " ریا تەزە " و رادیۆیێ. ب تەرجمێ فێریک کلامێد سایات –نۆڤا رادیۆییێدا ستران. پاشێ، پاییزا سالا ١٩٦٣ –ئا، فێریکێ ئوسف تەڤی کۆنکوورسا قەداندنا ئەفراندنێد سایات –نۆڤایە باش بوو.

فێریک هەلبەست و تەرچمێن خوە تم ب هۆستاتیکە مەزن ئەزبەری دگۆت. ئەڤ جار باشقە بوو: گەرە بەر ژیوورییا ماقوول بخوەندا، رند حازر دبوو. گەرە ئارتیستێد ئەرمەنییە ئەیانرا پێشدا بهاتا. هاتە ئەلامکرنێ، وەکی هەلبەستڤانێ کوردی جاهل فێریکێ ئوسف وێ شێرا سایات –نۆڤایە " تو هنگێدا ئاقلبەندی " ب تەرجما خوە بخوونە. سەرایێ ب هەواسکاریکە مەزن ل بەژن –بالا فێریک و

بەدەویا وی دنهێری. زەف کەر و لال، تە ترێ کورمانجی فەم دکن، گوهـ دانە خوەندنا وی و پەی خلازکرنێرا درێژ، زەف درێژ دەستێ خوە لەڤ خستن.

فێریک لایقی پرێمییا (خەلاتا) دەرەجا سسیا بوو. سەدرێ ژیوورییێ، ئارتیستێ ئەیان ئاڤێت ئاڤێتیسیان فێریک بمبارەک کر، گۆت:

– ئەز گەلەکی بۆنا تەرجما شێعرا سایات –نۆڤا و ئەزبەرگۆتنا تە فرناخم.

هەما وێ سالێ ژی بەرهڤۆکا شێعرێد سایات –نۆڤا ب تەرجما حەجیێ جندی و فێریکێ ئوسف چاپ بوو.

وەختا جڤینا پارا نڤیسکارێد کوردا فێریک چەند تەرجمێن خوە ژ سایات –نۆڤا خوەندن، یەکی خوەست ئەمەکێ فێریک نوخسانکە، گۆت:

– کلامێد سایات –نۆڤا نێزیکی روهێ مەنە، لۆما هێسا تێنە تەرجمەکرنێ.

لێ دیرۆکزانێ ئەرمەنییی ئەیان مۆرووس هاسراتیان، وەکی وێ جڤینێدا حازر بوو، گۆ:

– هێسایە هێساکرارا، گۆتی سایات –نۆڤاکی تەزەبی، وەکی ب هۆستاتیکە ئوسا تەرجمەکی...

ئەو شابوونەکە مەزن بوو بۆنا فێریک.

سالا ١٩٦٤ – ئا فێریک ئەرزا خوە دا، وەکی ببە ئەندامێ یەکتییا نڤیسکارا. ئاها چ نڤیسییە شیراز بۆنا فێریک:

" دەمەکە درێژە –دینا من لێیە، چکا چ نڤیسکارێن تەزە

تێنه دنیایێ. و ڤایه نه تەنێ نڤیسکارێن ئەرمەنی، لێ
ئێن ملەتێن ماین ژی بن کەڤرا دەردکەڤن وەک کانیێن
زەلال، کۆ ڤێ لەپا ئاغا کال –باڤێ مە ئەرمەنیا
ستریه. ئاها یەک ژ وانا ئەڤە، یەکی ب تالانت،
خودانشورەت فێریکه، کۆ من ب خوە ژێ تەرجمە کرییه.
ئەز د وێ باوەریێدامە، وەکی ئەو گەلەکی هێژایه، کۆ ببه
ئەندامێ یەکتیێ...

هـ. شیراز، ١٩٦٤ "

و دیسا چەڤنەباری و مخەنەتییا هنه " شاییرا " فێریک گیهاندن وێ دەرەجێ، وەکی خوەخوە ئەرزا خوە پاشدا هلدا... و تەنێ پەی دەه سالارا، ١٩٧٤ –ئا ئەو بوو ئەندامێ یەکتییا نڤیسکارا.

سالێد١٩٦٣ –١٩٦٧ –ئا فێریک تەرجمه دکه " ئێبوو –ئەله ماهاری " یا ئاف. ئیساهاکیان، " مسیری " یا لێرمۆنتۆڤ، کەریکی ژ تراگێدییا شێکسپیر "ۆتێلۆ ". ڤان سالادا ٤٠ –ئی زێدەتر نڤیسارێن وی چاپ دڤن رۆژنەمادا. سالا ١٩٦٧ –ئا " گولا ئەلەگەزێ "، سالا ١٩٦٧ –ئا ژی پرتووکا " لیریکا " چاپ دڤن.

سالا ١٩٦٨ –ئا پاییزێ فێریکێ ئووسف هلگەریا گوند.

٦- گونددا

فێریک گوندێ پامپێدا دەرسداری دکر. ئەوی مەکتەبێدا دەرسێ زمانێ کورمانجی ددا. هەڤتێ ٢ –٣ رۆژا گونددا دما. رۆژێد ماین ل شەهەر بوو، چمکی مال –نەفەرێ وی شەهەریدا دمان.

سالا ٩٦٩١ –ئا هاڤینێ چوو بال برێ خوه مارزا سڤێردلۆڤسکێ،

گوندێ ناکاریاکۆڤێ، پەیرا –مۆسکڤایێ، لێنینگرادێ (س. پێتێربوورگێ).

سالێد١٩٦٧ – ١٩٨٠ –ئی فێریکێ ئووسف ب پرۆئێکتا خوە، تەنێ، تامەک خوە و نەفەرێ خوەرا پامپێدا چێکر. دۆرێ سوورەک کشاند، فێزا سوورێ ژی ئاخلێ پێز چێکر. ژ هۆستاتییا وی گوند –گوندیتی زەندەگرتی دمان.

ئەوی نڤیسی:

...ئوو وەختەکێ ژی دو رێنجبەر وێ بێن،
خوە باڤێن بەر سییا ئاخلێ منی شێن:
" هەی گدی، –بێژن، –فێریکێ رەحمەتی
سەر ڤان تام –تاشا چڤا زەمەت دی... "

پاشێ چەند بەرخ، کار، مریشکێد پر بەدەو و دو گۆلک خوەی دکر. ئەو ئاڤایێ وی چێکری و خوەیکرنا هەیوانەت ژی، مەرڤ دگۆ، پارەکە پۆێزییا وی بوون.

سالا ١٩٧٣ –ئا پۆیێما فێریک " ئووسڤێ نەڤییا " چاپ بوو. ئەو ڤەچێکرنەکە بەیت– سەرهاتییا جمەتێیه تەزەیه و ب سەرەجەما خوە پڕ دەولەمەندە. ڤێ پۆیێمێدا دیهار بوونە کارەبوونێد شاییرە لیریکیێ، ئێپیکیێ و دراماتیکیێ.

فێریک گلی دکر، چاوا جارەکێ ئەو تەلدێ مالا خوە، بەر کوچکێ کارتۆلا پالدایی بوویه: دنهێره دو لاوک ژ ئالیێ کەوشێنڤا تێنه گوند.. پەی سلاڤ –کلاڤارا ژێ دپرسن:

– گەلۆ مالا فێریکێ ئووسف کیژان تانگێیه؟

فێریک دڤێ:

– کەرەمکن، پێشدا وەرن، ئەم ڤان کارتۆلێ پژیایی بخون، پاشێ ئەزێ وەرا بێژم.

لاوک تێن، روودنێن سەر شینکایێ، چەند کارتۆلا ب هەواس تەڤی نانێ لۆش لۆق دکن، دخون. پاشێ رازیبوونا خوە ئەلام دکن، ئێزنێ دخوەزن، وەکی هەرن، فێریک بڤینن.

ل ور فێریک دڤێ:

– ئەڤا مالا فێریکە، فێریک ژی ئەزم.

ئەوانا زور دبنکوی دنهێرن. دبە پیرقینا وانا، دکەنن، خوە داڤێن پێسیرا وی، پاچ دکن. گلی کربوون، وەکی خوە ژ تفلیسێنە، هاتنە جاموشڤانا چووک هاڤینگێ. پۆیێما فێریکە " ئووسڤێ نەڤییا " خوەندنە، پڕ بەگەم کرنە، لەما ژی هاتنە پامپێ– دیتنا فێریکێ ئووسڤ.

سالا ١٩٧١ –ئێ ل مۆسکڤایێ د پرتووکا " حکیات دەرهەقا بار مووراز " –دا، رووسی، پۆیێما فێریک " خەونا میرمەح " چاپ بوو. ڤرا دەرهەقا فکرا فیلۆسۆفییا مرن و ژیانێ، دیالێکتیکا عەمردا تێ گۆتنێ.

سالا ١٩٧٧ –ئا، پەی ئێپێجە چەتنایارا، پرتووکا "نارێ" چاپ بوو.

٧- ئێڤارییا شاییرە هۆبێلیانیێ

"ناڤێ شاییرێ کوردی ئەیان فێریکێ ئووسڤ ناڤا لیتێراتوورا کوردایە سۆڤێتییێدا جیکی بەربچەڤ دگرە. بەرەڤۆکێد ئەفراندنێد وی زووڤا بوونە خەملا تەختێ خوەندەوانا . شاییرێ خوەیێ شورەتا مەزن تەقل و ئاکلەکە تەزە کرە ناڤا پۆێزییا کوردایە سۆڤێتییێ. هەما ژ گاڤێد

ئەفراندارییێیە پێشندا ئەوی نەخش و ئاوازێد شاییرتییێیە تەزە خوەرا ئانین، کەتە ناڤا " جریدا " لیتێراتوورایێ، چاوا سییارێ هەسپێ پێگاسی کحێل. تمتێل و خەملا وی سییاری چڤاس چوو –بەر پەنجێد تەڤا پۆێزیایێ دها " ڤەبوون –برقین ". و بادلهەوا نینە، وەکی شاییر بەرەڤۆکا ئەفراندنێد خوەیە پێشن ناڤکر " چەڤکانی "، کیژانێ راستی ژی ناڤا لیتێراتوورا کوردایە سۆڤێتییێدا مینانی کانیێ کرە بلقین. ئاڤا وێ کانیێ چڤاس چوو– دها گور بوو. خوەندنڤانا پێرا –پێرا تەخمین کر، وەکی شاییرێ خوەیێ زێن و مەریفەتا مەزن تێ ناڤا لیتێراتوورایێ، یێ کۆ خوەرا زنگینیا سیمێد تەمبوورا شاییرتیێ تینە، گۆتنا کیژانیێ مەزن هەیە.

دەرهەقا رییا فێریکێ ئووسڤە ئەفراندارییێیە قەداندی، تالانتا وییە شاییرتییێدا وێ ئێڤارییا هۆبێلیانییێدا هاتە گۆتنێ، کۆ چەندەکی پێشدا بۆنا ٥٠ –ئێ سالییا بووینا وی ل سەرا مالا نڤیسکارێد ئەرمەنیستانێ دەرباز بوو. وەختێ ئێڤارییێ، کوو سەروێرتییا یەکتییا نڤیسکارێد ئەرمەنیستانێ تەشکیل کربوو، شاییر و نڤیسکارێد ئەرمەنی و کورد، رەوشەنبیرێد مە، خوەندکار، ماشۆقێد پۆێزیایێ بەرەڤ ببوون.

سپیکێرێ سەروێرتییا یەکتییا نڤیسکارێد ئەرمەنیستانێ نڤیسکار م. سارگسیان ب خەبەردانا سفتەڤا ئێڤاری ڤەکر.

دەرهەقا ئەمر و شوخولڤانییا شاییرە ئەفرانداریێدا

نڤیسکار بابایێ کەلەش ب ئاخاڤتن پێشدا هات. فێریکێ ئووسف، کۆ تەبییەتێ هونور و تالانتا شاییرتێیە مەزن دایێ، ئەوی گۆت، گەلەک ئەفراندنێد دەلال نڤیسینە، سایا کیژانا شاییر لایقی هزکرنا هەمجمەتییێ بوویە.

ل کەنارێ ئەوی چەمی، کۆ ژ "چەڤکانی" -یا ئەنزەل دەستپێ بوو، "گولا ئەلەگەزێ "شین بوو. شاییر ڤێ بەرەڤۆکێدا هیملی ل سەر خەزنا زارگۆتنا جمەتا مەیە دەولەمەند هیم بوویە. پۆیێما " خەونا میرمح " ئەفراندنەکە ئوسانە، ل کۆ شاییر تۆمەریکرنا فیلۆسۆفییێیە تەزە کرییە، ئەو ب نەخش -نیگارێد نوهڤا دایە دەولەمەندکرنێ.

سالا ١٩٦٧ -ئا بەرەڤۆکا شاییرە سسیا ب سەرنڤیسارا " لیریکا " جاپ بوو. ئەڤا بەرەڤۆکا دەرەجا تەزە بوو ناڤا ئەفراندنێد ویدا.

بەرەڤۆکا " لیریکا " -ئێدا تالانتا فێریکێ ئووسف دها " تیر " بووبوو، فکرا وی هێ گهیشتی بوو و ئەسە گۆتی بفریا. و فری...ئەو فرین بوو خولقاندنا پۆییێما " ئووسڤێ نەڤییا "، کیژان سەرتاجەکە ئەفراندنێد فێریکێ ئووسڤە. ئەڤا پۆییێما سەر هیمێ بەیت -سەرهاتییا زارگۆتنا جمەتێیە وی ناڤی هاتییە نڤیسارێ.

پۆیێما " ئووسڤێ نەڤییا "، کۆ ئالیێ چاپا خوەڤا ئەفراندنا شاییرە لاپا مەزنە، مەجال دا، وەکی ئەو تەمامیا زۆرایا تالانتا خوە نشاندە. پەی وێ پۆییێمێرا دو پۆییێمێد دنێ ژی نڤیسیک" رهانا رەسۆ " و " هسرەت "، کۆ ب ناڤێ " هسرەتدەفتەر " بەرەڤۆکا شاییر و نڤیسکارێد کوردێد

سۆڤێتیێ " باهارا تەزە " -یە ١٩٨٤ -ئادا چاپ بوو. ناڤا ڤان پۆئێمادا تالانتا شاییر ب شەوقا تەزە برقی، ئیلاهی د دەرەجا دیهارکرنا پسیخۆلۆگییا روحێ مەرڤادا.

فێریکێ ئووسف خوەیێ دلێ بەنگیی مەزنە. ناڤا ئەفراندنێد ویدا شێعرێد ب تێما هوب -هزکرنێ گەلەکلن.

شاییر ئوسا ژی گەلەک ئەفراندنێد شاییرێ ناڤ و دەنگ بێقسوور تەرجمەیی کوردی کرینە: شێکسپیر، بایرۆن، گیۆتێ، پووشکین، لێرمۆنتۆڤ، ئێسێنین، سایات -نۆڤا، ئاڤ. ئیساهاکیان، هۆڤ. تووما‌نیان، ...

ئێڤارییێدا دۆکتۆرێ ئولمێد فیلۆلۆگییە، پرۆفێسۆر حەجیێ جندی، دۆکتۆرێ عولمێد دیرۆکێ شەکرۆێ خودۆ، کاندیداتێ عولمێد فیلۆلۆگیێ چەرکەزێ رەش ب ئاخاڤتنەکە گەرم شاییر سلاڤ کرن... وێ شووندا، کاتبا کۆمنەهییا ئاراگاسێیە پارتییا کۆمۆونیستییێیە دودا سیسا هوسێین، سەروێرێ پارا رادیۆخەبەردانێد کوردی ئاحمەدێ گۆگێ، دیرێکتۆرێ مەکتەبا گوندێ پامپێ (سیپانێ) تێمووریێ میرۆ و ئێد دن پێشدا هاتن و هۆبێلیار بمبارەک کرن.

پاشێ شاییر فێریکێ ئووسف خەبەردا و رازیبوونا خوە دا بۆنا قەدرگرتن و پڕ قیمەتکرنا ئەمەکێ وی.

پارا ئێڤارییێیە بەدەوەتییێدا شێعرێد شاییر هاتنە خوەندنێ، کۆما گووندێ جامووشڤانێیە ڤۆکال -هاجەتا و سازبەند، دەنگبێژێد ماین پێشدا هاتن. "

قنیاتێن نەشربوویییە ئانەگۆر رۆژنەما " ریا تەزە "، ١٠ -ئێ نۆیابرێ سالا١٩٤٨ -ئا.

نرخاندنێن هەجیێ جندی: " من دەڤ –دەڤی نیڤ سەهەتێ ئێڤارییا ٥٠ –ئی سالییا فێریکدا خەبەردا. من گۆت، وەکی وەتەنهزی، دلکەلی، هوب، هسرەت، تەبییەت، خییالێد ئەمر روحێ ئەفراندنێ فێریکێ ئووسڤن، ئەفراندن، کۆ ب مەجالێد ئانگۆر: ب کورمانجیکە دەولەمەندە بێ قسوور و فەرە، ب نەخش –نیگارێ گەش، چاپێد تەقل هاتنە هوناندنێ. شێعرێد فێریک مینا کانیکە خوەبەر بلقین پێ بکەڤە– ژ دلێ وی دکشە. من فێریک حەساب کر شاییرێ کوردی مەزن ".

پەی ئێڤارییێرا، سبەترێ، پامپێدا، مالا مەکسیمێ برێ فێریکدا برا و پسماما نان دانین، کێف کرن.

٨- فێریک و پووشکین

فێریکێ ئووسڤ هەلبەستڤانێد ئوورسا مەزن ئالێکساندر پووشکین و سێرگێی ئێسێنین حەساب دکرن دەرسدارێد خوە. ئەوی چار شێعر پێشکێشی ئێسێنین کرییە، لە دەرهەقا پووشکیندا دخوەست پۆئێمەکێ بنڤیسە:

ڤان سالێد پاشن کەتم کنیاتا
سەرهاتییا شایرێ ئوورسا مەزن،
بەلکی دەرهەقا ئەمر –ئەفاتییا
ویدا پۆئێمەک لایق بنڤیسم...

"نەمەکە" وا پۆێتێ مەزنرا "دنڤیسە": " ئەز ئورسی خراب زانم، ناخوەزم تو سەر شاشیێ من بکەنی. لەما ژی کورمانجی دنڤیسم. هەتا ڤێ دەقێ دودل دبووم–دەرهەقا تەدا بنڤیسم، یان نا...وەختێ باشقە –باشقەدا من نڤیسییە و قەلاشتییە. لێ نها من بڕیار کرییە – ئەسەیی بنڤیسم، چمکی پلانا مندا هەیە– تشتەکی مەزن بئەفرینم.

پێنج –شەش سالا حازر بوومە...هەواسا ئەفرانداریێیە گووژلی ب من نەگرتیە، لێ نڤیسارا بێ هەواس رند هەڤ ناگرە، مینا شیرێ ترش دبزرە... ".

ئەوی دگۆت: " ئەز سەرهاتییا شاییرێ ئوورسایی مەزن ئالێکساندر پووشکینڤا تەرپلیمە، هەرگێ ساخلەمییا من ئیزنێ بدە، دبە کۆ ئەز پۆئێمەکێ دەرهەقا دیمەنەکە تراگێدییا عەمرێ وی شاییرێ دنیایێی هەری شاییردا بنڤیسم... "

سالا ١٩٨٧ –ئا فێریک قرار کر– هەرە جیێن عەمرژییینا پووشکین:

هەرم ئوورسێتا پووشکین،
یا ئێسێنین –ب سور و سێر،
سەرخوەش سیار بم " ترۆیکا " دین،
هسرەتا وان بزووکم تێر...

و چوو... چوو دانزدە شەهەرا: رۆستۆڤ، کیشینێڤ، ئۆدێسا، گوورزووف، پێتێربوورگ، مۆسکڤا، صارسکۆیێ سێلۆ، میخایلۆڤسکۆئێ، بۆلدینۆ، پسکۆڤ، تریگۆرسکۆیێ، ئێکاتێرینۆسلاڤ –دنێپرۆپێترۆڤسک. و نڤیسی... ئارشیڤا ویدا نڤیسار هەنە، لێ حەیف، پۆئێم نەهاتە نڤیسارێ... نەخوەشیێ مەجال نەددا، پێرا نەگیهاند... فێریک ژ پووشکین بیست هەفت نڤیسار تەرجمەیی کوردی کرییە.

٩- چاوا فێریکێ ئووسڤ شێعر (هەلبەست) دنڤیسی

شەڤ و رۆ فێریکرا یەک بوو. چاخێ هەواسا نڤیسارێ ل وی دگرت، نیڤێ شەڤێ ژی ببوویا، وێ بنڤیسییا.

ئەوی دوپا پالدایی دنڤیسی: گەرە دۆرێ کەر بوونا، تو تشت گۆتی ئەو شەرپەزە نەکرا...وەختا نڤیسارێ ئەوی نانێ خوە ژی بیر دکر.

فێریک شێعر دنڤیسی، رەسیل دکر، بەر دنڤیسی...ئەگەر وی خوەش نەدهات –دقەلشاند، داڤیت. لێ وەختا وەک دلێ وی دبوو، شا دبوو. پەی نڤیسارێرا ب هەواس دکەتە ئۆدا حەمامێ، سەر کورسیێ روودنشت و ب دەنگەکی خوەش دسترا...

سەد حەیف، مە کلامێد وی سەر قەیتانا ماگنیتافۆنێ نەنڤیسینە. تەنێ کلام؟ نا، مە هەلبەستێد وی ژی، کۆ ب هۆستاتیکە مەزن ئەزبەری دگۆت، نەنڤیسین. ئەوی نەدخوەست، لێ گۆتی مە بنڤیسیا. ژ دەستێ مە چوو...لێ رادیۆیێدا، کۆ ئەو خەبتی بوو و هەلبەستێد خوە ب خوە خاندبوون، نەیارا خەبەردانێد وییە سەر قەیتانێ تەمام رەسیل کرنە. تەنێ سالەکێ بەری مرنا فێریک– بارزانیێ هەمۆئێ برا خەبەردانا خوە و فێریکێ ئاپێ خوە سەر ڤیدیۆکاسێتێ دەرخست. پەی سترانارا نانێ خوە دخوار، جارنا دگۆت:

– ئەم نەچنە مالا باڤێ تە؟

من زانبوو، وەکی نڤیسارا خوەیە تەزە دخوەزە بال حەجیێ جندی بخوونە.

ئو ئەم دچوون...بووبوو خەیسەت: دخوەست فکرا وی پێ بحەسیا...هەوجێ پەسناندنێ بوو. و دخوەند...و دبهیستک" تە سەحەت خوەش "، " تە ئەز پڕ شاکرم "...ئوو ئەگەر کێماسیک ژی ددیت، زەف فەسال ژێرا دگۆت: " ب تەخمینا من... " ئەوی فێریک هێرس نەدخست. و وەختا حەجیێ جندی خاترێ خوە ژ ژیانێ خوەست، چوو سەر هەقبیا خوە، فێریک گۆ:

– ئاپێ من ژ پشتا من چوو...

فێریک روحمال بوو: " دلێ من ورە کیدەرێ کالین –پشکینا پێز تێ... " ئەوی هەر تشتێ بەدەو– تەبییعەت ب چییا و بانیاڤا، مێرگ و چایراڤا، هەیوانەتاڤا، چڤیکاڤا هز دکرن، هەتا بەرخ، کار و مریشکێد وی ژی پڕ بەدەو بوون. لێ قیز و بووکێد بەدەو؟ فێریک زوو بەنگی دبوو...ئوو وان وەختا شێعرێد خوەیە بەنگیتیێ دنڤیسی...

ئێڤارا جاحل و ئاهلێ گوند بەر دکانا گوند بەرەڤ دبوون. دکان ژی رەخ کانیا گوند بوو. و هەر جارا، گاڤا ئەو " جانک –جەواهر " دچوونە ئاڤێ، بەر دکانێرا، بەر چەڤێ فێریکێ شاییڕا دەرباز دبوون. و ئەو سەر وان " زەرییا "، " خەزالا، کوو یەک ژ یەکێ خاستر بوون " بەنگی دبوو و دنڤیسی...لێ جارنا، وەختا خەبەردانا وانە بەر کانیێ یان ژی شەرێ وانی تەڤی جینارا، ناڤ –نووچکێ وان دبهیست– بەر خوە دکەت، هەیفا خوە دانی، وەکی بەدەوییا وانا و روحێ وانا باشقەنە.

جارەکێ ژی " بەنگی بووبوو سەودەسەر سەر زەریکە شولەتێ ". و وەختا ئەو چوو ئامێریکایێ، فێریک شێعرا خوە " تو چوویی، چوویی " نڤیسی.

هزکرنا فێریک بەرب گوندیکە بەدەو پڕ بوو و درێژ کشاند. چەند هەلبەستێد وییە بەنگیتیێ بۆ وێ بەدەوێ هاتنە نڤیساریێ.

فێریکێ ئووسڤ بێ حەد و حەساڤ گوندێ خوە –پامپا کوردا هز دکر. پامپێدا ئەوی خوە ل پەرچەکی کوردستانێدا ددیت.

فێریک سەلیانەکی ملەتێ خوە بوو:.

برا خوەزل کوردستانا من شێن ببوویا،
ملەتێ من ئازا، خوەندی و زێن بوویا...

ئەوی هز دکر تەڤی کال و پیرا سەهەتا قسا بکە دەرهەقا والێت، کۆچەربوونا وان، ژ عەمرێ بەرێ. و هەلبەستێد خوەیە هسرەتێ و وەتەنهەزیێ دنڤیسی، چاوا " خوونا ملەتێ من "، " بارزانیرا "، " کوردستان "، " کورێ منرا " و ئێد دن.

هێ سالا ١٩٦١ –ئێ بەرەڤۆکا خوەیە ئەول– " چەڤکانی " –دا، ئەوی نڤیسی: " وەختا مرن من بڤە مێڤان، من چەلکن پالا چیایێ دبووری "،

کوو مژا پامپێ مینا کاراڤانا
بێ و سەر منرا هەرە ئارانا –
هوبا دلێ من، دەرد و کولێ من
بڤە ئارانا،
قورن و دەورانا...

هەما وێ سالێ، مەها کانوونێ، رۆژنەما " ریا تەزە "– دا شاییرەکی نڤیسی:

– چما، ئەو دەرد و کول ژ کۆ هاتنە...؟ لێ گەلۆ فێریک رۆژا مەیە ئیرۆیینە گەش ناڤینە...؟

فێریک خوەند، بەر خوە کەت، ئاخینەک راهشت و گۆت:

– خوەزلا من وی هاتی، دەردێ وەتەن نزانە چییە...

فێریکێ ئوسف ژیانا خوەدا پڕ هاتە زێراندنێ. ئەوی پەسنێ قەیدێ سۆڤێتیێ و ژیانا مەرڤێ سۆڤێتیێ نەددا...پرتووکێد وی ب زۆرە –زۆر و ب جەفا چاپ دبوون. " ئەو چ سەقەمە؟ "، " ئەو چ دەردە؟ "، " ئەوی چاوا تورش کرییە، نڤیسییە، وەکی کولفەتا کوردە سۆڤێتییێ ناخوەزە مێرێ وێ هەرە شێر... "، " هەلبەستێن فێریک یێ "

ئەکسیسۆڤێتیێنە "، " ئەکسیمۆرۆلینە "... هەی جڤینادا دەرهەقا ڤان تشتادا دگۆتن، بەرەڤۆکێن هەلبەستێد وی پاشدا ددان، شووندا دخستن، ددانە گوهاستنێ...

هەمین چەڤنەباری، ئەرنووسی و نەزانییا هنەکا ژی ئالیکیدا " کاردکرن ". چەرکەزێ رەش، کۆ خێرخازێ فێریک بوو، نڤیسییە " ...وو هەلبەستڤانەکی مینا فێریکێ ئوسف، کۆ سەرداپێ ئیساف بوو، دەست نەیارا هەرۆ –هەرگاڤ دزێرییا..."

و تەنێ مووسایێ وی –هەواسا نڤیسارێ، دهاتە هەوارا وی:

ئۆ، مووسا من، ئۆ، چارا من...
دەما تو تێیی هەوارا من،
من ترێ وەکی رۆستەمێ زال
ژ منرا دبە پشت و هەڤال،
و بەر من دبن خوەلی و تۆز
هەزار چەڤنەبار، نەخوەز و بۆز...

لێ وەختا–

ئاخ، مووسایێد من وەختا ژ من دوورن –
فقارەکی بێ پشتۆڤانم ئەز،
وەختێ ل دۆر من ل هەڤ دفوورفوورن –
قەی هنگێ رۆستەم پەلەوانم ئەز...

خوەستنەک وی ژ خوەدێ هەبوو–

خالق، خاترێ ناڤێ خوەکی،
من هەوجێ مارییێ نەمەرد نەکی:
تە بیتەر کرییە کول و برین،

تو ب خـــوه –خـــوه ژی بجـــەبرین...

فێریکێ ئووسف دەرهەقا ئاخرییا نڤیسارێد خوەدا وا دفکری:

ئاخ، دڤـــە بنجـــە
چەمێ من ڤان دەرا
و نـەچە نـەگـــیـــژە
تو ئۆکـیـان و بەرا...

دگۆ:

مـینا تۆخم دڕەشـــینم پرسـێد مـەلوول سـەر کـاخـەز،
وێ پـەی منرا گـــوولدن گـــەلۆ بگـهـــیـــژن، بـبن رەز؟
یان هـێـسـرێد کـەسی سـەردا وێ نەبارن وەک باران
و بێـخـەدا وێ برێزن، پووچبن، هەرن بـێ دەنگ –هەس...

ئەز تشتەکی ژی زێدەکم:

فـێـریک پەی نڤـیـساندنا پۆئێـما " رهانا رەسـۆ " –را چەندەکی مەدەکری، بێهەواس بوو، دگۆت:

– هـەیفا من رهانێ، قەرۆ، رەسۆ، عالماستێ تێ...

ئەوانا بووبوونە قەوم –پسمامێد وی. تە قەی ترێ ئەوی خاترێ خوە ژ وان هەتا –هەتێ خوەستییە و ئوسا مەلوولە. هەی دگۆ: "وێلی ب وێل...".

۱۰ - رۆژێد ئەمرێ فێریکە پاشن

پاییزا سالا۱۹۹٦ –ئایە دەرەنگ فێریک گۆ:

– دخوەزم هـەرمـە شـەهـەرێ نیژنی تاگیلە، جـەم زەرا قـیـزا خوە و نەڤـیـێـد خـوە –نارێ، عالیک، ژێرا دگۆ عەلۆ. زڤـسـتـانا خـوە، مـینا

زڤستانا سالا۱۹۹٤ –ئا، دخوەزم ل ور دەربازکم.

بۆنا نەخوەشیێد وی ئەم دودلی بوون: هەرە –نەچە؟ فێریک گۆ:

– قـەت نەفکرن، گونێ من ژی نـەکنە سـتوویێ خـوە. ئەزێ خـوەخـوە هـەرم، بلێتا فرندێ بستینم. تەنێ زۆرۆ رۆژا چوویینێ برا من ڤەرێکە.

ئووسا ژی کر. چوو بلێتا خوە ستەند و چوو گهیشتە قیز و نەڤیێد خوە. پێنج مەها فێریک ما وی شەهەریدا.

۲۸ – ئێ نیسانا سالا ۱۹۹۷ –ئا فێریک ڤەگەڕییا، هاتە ئێرێڤانێ. چاوا کەتە مالێ، گۆ:

– شکر ژ تەرا، خوەدێ، ئەز ساخی هاتم –گهیشتمە مالێ...

و گلی کر، وەکی فرندێدا دلکێ وی پڕ ئێشیایە، ترسیایە تشت وی بقەومە... نەگهیژە مالێ... گلی کر، گۆ:

– ب گۆتنا وە– ئەز تاگیلێدا هاتمە خـوەیکرنێ، قـیـز و نەڤـیێ منە ئەزیز پر هـەیرا مندا بوون. گۆ: –ئەز ناکا هاتمە مالێ، لێ هشێ من بال زارانە... گۆ:

عالیکێ من،
نەڤینگێ من،
بێ باڤ، برا
ناڤا خەریبا...

سبەترێ گۆ، وەکی دو –سێ رۆژێ دن وێ هەرە گوند، گۆ:

– پار من تەرکا گـیـهادروونێ دا، ئیـسال ژی ئەزێ تەرکا کارتۆل ئاڤیتنێ بدم. هەلا وێ کی منرا نیڤەکاری باڤێژە...؟ گۆ:

ل من پڕ بوونە نەخـــوەشی و ئێش
نەخوەشـییێ نەمام، خراڤ و خاین...

....

....

نەخوەشیک ژی هەیە –ناهێلە رەحەت
کێفکم خوەرا تەڤ هەڤال –هۆگرا...

نەخوەشیا شێکر –دیابێت، زۆر لێ دکر. لنگێ وی دها وەرمین، ئێشیان، دل ژی ئالیکیدا... گۆ: " من ببنە نەخوەشخانێ... "

مە فێریک یەکێ گولانێ برە نەخوەشخانێ. دۆختریٚ نهێری، سەرێ خوە هەژاند، گۆ: " زوو ڤان دەرمانا دەستخن، بینن ".

زۆرۆ ها –هانگا ئەو دەرمانانا دەست خستن، ئانین. هەتا ئێڤارا دەرەنگ ئەم جەم بوون. نەخوەش زەف بوون، دۆختریٚ ژی خوە –خوە نەهشت، کۆ ئەم شەڤ جەم فێریک بمینن.

وێ ئێڤارێ فێریک گلی کر، گۆ:

– شەڤەکێ تاگیلێدا ئێشێ من زەف بوون. من ناڤا جیێیادا خوەدێرا گلییێ نەپاک دگۆت، گازنێ خوە دکرن. سڤەترێ زەرا من گۆ: " باڤۆ، ئەز ژ تە هیڤی دکم خوەدێرا گلییێ خراب نەبێژە ". من گۆ:

– قیزا من، چاوا نەبێژم؟ ئەوی ئاقا ئێش –ئێشووک دانە من، نەخوەشییا دل، دیابێد، پاشێ هەمین نەیارا ژی روحێ من خوەرن...بێ خوەدێ، تو چرا مەرڤا دنێ دخی و ئاوقا دزێرینی؟ لێ من زەکا خوەرا گۆت:

– ئەگەر تو هیڤی دکی، برا ئادبە، قراربە–ئیدی گلیێ نەرێ خوەدێرا ناڤێژم، –پاشە زڤری بەرب من و ژ منرا گۆ: –تو رند زانبە، هەرگێ خوەدێ ئێز باخشاندبم، وێ روهێ من زوو ژ من بستینە، هەرگێ نا–ئەزێ سالا ناڤا جی –نڤینادا ئاوا بنەلم –بێشم... خوەزلا من یێ ئوسا

تێ، کی جارەکێرا دمرە.

من گۆ:– تەرکا وان گلییا بدە، توێ پاکبی و چەندەکی دنێ تویێ ڤەگەری مالێ. هاڤینێ ژی نەڤیێ تەیێ بێن، و ئەمێ هەرسێ نەڤییا–نارێ، عالیک، لینایێ هلدن–هەرنە گوند...

٢ –ئێ گولانێ زۆرۆ چوو بال باڤێ خوە. خورەک بربوو. هات، گۆ:

– شکر هەڤەکی پاکە.

ئێڤارێ ئەز چوومە نەخوەشخانێ. منرا ژی گۆ:

– دۆختریٚ گۆتییە، وەکی ئەز بەرب پاکبوونێ دچم. وەرما لنگێ من ژی دانییە. پاشێ گۆ: –تو سڤێ نەیێ. تەنێ برا زۆرۆ بەری ئێڤارێ بێ. خوەرنا جەم من پرە... تو لەدێ وەرە، ئەمێ دەرێن دەرڤا–هەڤەکی بگەرن.

وێ شووندا گۆ، –من پۆئێما خوە یا " هسرەتدەفتەرا هەبەسێ عەڤدی "، یا کۆ دەرهەقا ئەمرێ مندانە، پار سەرهەڤدا ئانی و، سەد هەیف، جەم دو لاوکا خوەند... تشتێ زێدە تێدا هەنە... پەی مرنا منرا... ئیدا تو زانی... یازییا پۆئێمێ دهێلم سەر تە...

پاشێ گلی کر، چاوا تاگیلێدا بۆنا عەیدا ژنایە ٨ –ئێ ئادارێ هەلبەستەک پێشکێشی زەرا قیزا خوە کرییە.

فێریک تەڤی من سڤدەرێرا هات هەتا پێپەلینگا، ئەز ڤەرێکرم و دیسا گۆ:

سڤێ نەیێیی...

ئەو بوو خەبەردانا مەیە پاشن...

شەمییێ، ٣ –ئێ گولانێ، ئێز نەچوومە نەخوەشخانێ. من زۆرۆ

شانده جەم باڤێ. زۆرۆ پاشێ گلی کر، گۆ:

– چاوا ئەز کەتمە نەخوەشخانێ، دلێ من زەرپ کوتا. من تەخمین کر، وەکی تشتەک قەومییە. من لەزاند، گەهیشتمە ئۆدا باڤێ خوە: عەجێڤەکە گران...من دی جەم وی دۆختر بەرەڤ بوونە، باڤێ من دەرزی دکن، تەڤی هەڤ بوونە.... من خوە ئاڤیتە پێسیرا باڤێ خوە...ئەوی ئەز دیتم، ناس کر...بەشەرخوەش بوو...هێسرەک ژ چەڤا باری. ئەز دگریام، " باڤۆ، باڤۆیا " من بوو...لێ، یازخ، ئەوی تو گلی نکاربوو منرا بگۆتا...

و ١٥–٢٠ دەقا شووندا، رۆ، نێزکایا سەهەتا یانزدا، فێریک کەڕ و لال، سەرێ وی سەر ملێ کورێ، دەردێ کوردستانێ دلێ ویدا، چەڤێ خوە هەتا –هەتێ دگرە...

ب خوەستنا فێریکێ ئووسڤ ئەو بەرپالا چیایێ دبووری هاتە دەفنکرنێ:

کو باتان کەری، باتانا سووری
دۆرا تربا من چیایێ دبووریک
هنگێ روحێ من –بەرخڤانێ بەرێ،
هێلبیا هسرەتا خوبارا قەبرێ،
تەڤی کەرێ پێز ژ چیایێ بلند،
ئێڤارا باتا بەلابیا ناڤ گوند...

فریدا هەجی جەواری

بندەستی و پەرچە –پەرچە بوونا کورد و کوردستانێ ژ نەخاشیێ ژی زۆرتر فێریکێ ئووسڤ دزێراندن و دل–هناڤێ وی شاییرێ نازک دخشڤاندن....

موستەفا بارزانیرا

مە مال –ملەتی نەکر شین –گری،
شینا شەهیدییا تە مەردەمێری.
مە ل رۆژا ئاڤا نهێری،
وەکی کۆ عەمر ددە رۆژەک دن،

مە ل تۆخمێ شۆڤا نهێری،
وەکی کۆ زەڤییا ددە گیهاندن.
مە ل سەرێ وان لاوا نهێری،
ژ کیژانارا دبێن بارزانی
و مە ب سەبرێ گری گوهەری،
مە ب هێسترا نەکر ئارزانی...

بەرا ئەو ملەت حێسرا برێژە،
یێ کۆ نکارە برێژە خوونە،
یێ کۆ چەودەرا رزی داڤێژە،
دخوەزە گێنم هلینە شوونێ...
لێ مە ئاقا خوون مەیدانادا رێت،
وەکی ئەم پێدا بوونە جەگەرخون،
ئەم بوونە هەژار، شڤان، جەلالدێت،
خۆشناڤ، خێرووڵە، لەیلێ و مەهموود.
ئەم بوونە لاوێ وان داییکێ تێ،

کو توور ڤەددە هەرکە بیست بەری،
و ملەتێ مە ناڤ سور و شەختێ
راگهیشتە بیست میلیۆن نەفەری...
بیست میلیۆن مەرڤ... سەر قورنا بیستی...
بەیانیێ جوونگلییا دها بوون دەولەت،
لێ مە چل قورنە ل دو خوە هشتی
هێ خوە داڤێژن مخار و مزگەفت...

بەللا، سەرێ مە کەت، لێ ئەم ناگرین،
شینا تە ناکن، باڤێ جمەتێ،
ئەمێ مینانی کورکێ دێمبرین
بگرین، بکەنن بەر هەمێزا دێ:
دایکا کوردستان... کەنگێ خوە راگرت،
کەنگێ مەرەما تە هاتە سێری،
هنگێ وێ ناڤا شایا مەیە گور
بهەلە شینا تە مەردەمێری

١٩٧٩

کورێ منرا

جار –جارنا تێم مەلوول، دلخۆر و مرووزم،
لاوۆ، کەربا بنێ لنگێ تە رادمووسم...
شاش نەمینە، بەرخکێ من... ئێه، کی زانە...
دنێ هەیە کاشکشکا دەست ئیسانە:

دڤه رۆكێ كوردستانا خۆپان ڤەبە،
باڤكێ تەیی هسرەت دلدا لێ تونەبە...
برا هنگێ لنگێ تە ب هسرەتا من
بگەرە ناڤ ئاخ –تۆپراخا جمەتا من...
١٩٦٤

سەرێ پێسەكنییا

رۆژا وەفاتبوونا حەجیێ جندی

تو هاتی روو –هەواتا دنێ،
وەكی تەستیقكی گلی –گۆتنێ
ملەتێ مەیی بێ دیوان –دەولەت
ب مۆر –مۆزبەتا ماقوولیا ملەت.
تو دیهار بوویی چاوا پلانێت،
رۆنایدارەكی ب خوون و قنێت،
ئێ كۆ ناڤ بایێ دەورانێیە هار
ژ ئۆربیتا خوە دەرنەكەت توجار.
تو دنێ كەتی، وەكی ئەرهەدە
ببی فانۆسا باتا بەندە،
وەكی ژ شەوقێ تەیی نووراڤێژ،
چرا خوە ڤێخە نسلەتەكە پێش.
همبەری شێر و شپووكێ دنێ،
دەردێ سێوتییێ، ژانا گرتنێ، –
قەنجی، عەدلایی هەر ژ تە باری،

خەبات و خیرەت و كۆمەكداری.
هەلیایی چوویی تو بێ دەو و دەنگ
مینا ئەورەكی باریی بەترەنگ،
تە سەری دانی، سەرێ پێسەكن،
و تە هیڤی كركتە هشیار نەكن...
١ –ئێ گولانێ، ١٩٩٠

ئێپیتافییا

سەر مەخبەرێ حەجیێ جندی ئەڤ خەتێ فێریكێ ئووسڤ نڤیسینە:

ئەگلەبە، پسمام، بەر ڤی مەخبەری:
ڤرا دەفنییە ماقولێ ملەت –
دەورێشێ عولمێ مەیی ئەزبەری،
سەرێ پێسەكن، پێشەوتیێ مەرد.

***

برا خوەزل كوردستانا من شێن ببوویا،
ملەتێ من ئازا، خوەندی و زێن بوویا،
دەرگە –دیوان ب زمان و زارێ من بوویا،
قەوم و ملەت ل هەر چار هەوارێ من بوویا،
برا هنگێ ئایێ شەڤێ ل من چار بوویا،
كەلەفەكی وێران منرا جی –ستار بوویا
قەرپالەكی رەش ل ستوویێ مندا خار بوویا،
برا گێزیک دەرگەڤانا دەستێ من بوویا
سۆقاقەكە ئێل –جزیرێ " پۆستا " من بوویا...

کوردستان

ئاگر و ئانتێخی تو،
هەو مایە–من ڤێخی تو،
حال و ئیلک بێخی تو،
هەی زۆر و زۆردەستا من.

لێ چ ئاگر، نووری تو،
هەڤدو نافوور –فووری تو،
ژ هەڤ بەلا، دووری تو،
هەی تو راست و قەستا من.

منرا هەرگەدایی تو،
دیا من دوور –دەرایی تو،
نە ل ڤان عەردایی تو،
هەی تو عەرد و بەستا من.

ئەز بلبلم – قال و داخ،
تو سۆرگولی، دنیا –باخ،
ل منرا ڤەنابی، ئاخ،
هەی مەرەم و قەستا من.

قورن و دەور و سال –زەمان
هەیری بەنگزێ تە ئەز مام،
کوردم، کویی، کوردستان،
وەی دیل و بندەستا من...

خوونا ملەتێ من

چەند جارا وێ رۆژا هەقیێ هەرە ئاڤا،
وەک وان ئەورا سۆرکە خوونا زارێ ساڤا؟
دێ زارینکە، چاوا کوردێ وێیی کەلەش
ژ چیادا بێ تەڤی جەوێد ب خوونا گەش.
ئەمان، خوونا ملەتێ من بوویە فەرات:
مە چ هەوار، مە چ مەدەت، مە چ فریات...؟
فتل دایە، برجا بەلەک کرییە شینێ
و راگرتییە سەر مەزەلێ مەم و زینێ...

هەی هوون مەم و زینا منە هوبتەربی،
دەستێ نەمام رۆژا بەختێ وە قولڤی،
نەڤی بەخت –مرازێ جمەتا من ژی
بوو بەخت و مرازێ وەیی هێسر تژی؟

بەکۆ هەنە؟ خوەرا ناکن هەق و هەساف،
وەکی دژمن قەوم و ملەت بوویە قەساف.
چرا بۆنا کێرا دژمن بوونە هەسان؟
دەست –پییێ واندا–پێپەلینگا پیس و نوخسان:

ئاگرێ دژمن وەکی گهیشت سەر خانێ وان،
چییە، وێ نەێ کۆری نەگرە سەر جانێ وان؟
جارەک بلا جا دەرێن بن دەست –پییێ نەیار،
هەڤرا ببن ئۆمد، ئومود و تفاقدار.

و ڤر دها دژمن خوەرا دفەمینە،
وەکی دەوا بەندایە هەق بادێ نینە:
وەکی کوردا تو ژن و زار، مال و نەفەر
ڤێ ئۆخرێدا بادلهەوا نەدانە دەر..

ئەوێ هێ بێن، هێ هۆرینکن مینانی شێر،
سەرێ هەچێ چیایێد بلند داکەڤن ژێر،
دەست باڤێژن چەرخا دنێ راست و هەقیێ،
هێ تاپ بدن بەر گوڕەگوڕ –تەقەتەقێ...

برێژە ژی، خوونا ملەتێ من گورە:
وێ بێ دەرێ هەر کەنارە، هەر بوهورە،
رابە مینا وێ تۆفانا ئاگر زەمان –
نقۆ بکە لەشێ وانە پیس و نوخسان...

و مەرەمێ ملەتێ من مینا گەمی،
مینا ئەوێ گەمیا نوحێ ئاخرزەمینک
وێ هلگرە لاوێد خوەیە بەر خیرەتێ،
ئۆ بگهینە سەرێ سیپان و خەلاتێ...
١٩٦٤

شێلو نەکن

برا دەشتێ وە– ل وە بمبارەک بن،
خوەیێ دەشت –دووزا،
برا چیایێ مە –ل مە بمبارەک بن،
مە تەبیەتهزا.
بەندەکی خوەدێ قەیسیێ هز دکە،
یەک دەندکا وێ،
یەک ب چقلێ دنیایێ دگەڕە،
یەک بەندەکا وێ.
ئەڤل و ئەدەت وە رەهەتییا روح
وان جییادا دیتییە،
لێ هلبەت مە ژی کار و کەرەمەک
ڤان چیادا دیتییە.
ئەم شێلوو ناکن ب نختا نەمەرد
توو جەو و کانییا،
وەکی سەر وەدا دخولخولن تێن
ژ ڤان چییا –بانییا.
نا، شێلوو ناکن ئەم تو ئاڤا قەت،
لێ هوون ژی فەقەت،
دەما قاسەکێ ئەم خوەرا هلتێن
سەرێ چیایێد خوە،
دنیا دێمدەلال هەمێز دکن ب

نوورا چەڤێ خوە،
ب قەلبێ قەنجیێ بلند دبن وەک
چیایێد خوە تیتان
و ئێمانەکی خالقێ خوەرا
تێن پەڤگرێدان،
هوون خوەدێ خوەکن، هوون ژی وێ هنگێ
ب جەبھ و جەرمە
نەکن تەپلخان و شێلوو نەکن
ئەزمانێ سەر مە...
١٩٦٣

***

جمەتا من کەر –کەری،
جمەتا من بەر –بەری،
ئاخ، خوەزلا ل چیا –بانی،
ئەز ببیاما جەو و کانی:
تو باتایی ژ هەر ئێری
ب هسرەت و دلخێری،
وە سەر ئەڤێ کانیا قودرەت
هەڤدو بکرا سڤەخێری...

***

فیردۆوسییێ مەزن،
ناڤا " شەهنەما "
بەدەوە بها

مەرا نڤیسییە
قسەکە ئاها:
هەبوویە شاهەکی
ئەجێڤی نەهەق،
ناڤێ وی شاهێ
ئەجێڤ –ئەژدەهەک.
ل سەر ملێ شاهـ
هەبوونە دو زیبا.
رۆژێ مەژوویێ دو
جاحلێ توورە
بوویە خورێ ئەوان
زیایێ بێجوورە.
دو ئاسپێژێ هەیف،
دو قەنجێ خوەدێ،
گونێ وانا زەف
خۆرتێ توورە تێ.
دڤێژن: " قە نا،
ژ هەرد زلاما
ئەم مەژوویێ یەکی
پاری سەر زیبا کن،
یێ دن جوورەکی
کەر –کەر ئازاکن.
و ئوسا ئازا

دکن یەک مەری،
داڤێژن
زەرزەمینەکە تەری.
چاخێ دگهیژە
چل –پێنجی هەڤی،
وان بەردن ب
رێکە نەقەڤی.
ئەڤانا دچن
سەرێ چیا –بانییا،
خوەرا چێ دکن
کۆخک و خانییا،
مال خوەرا تینن،
دکن حال –زەوا ج،
و ژ وان پێشدا تێ
ملەتێ کورمانج...
بەلێ، ئەڤ قسە
حکیاتە، ئەسە،
وەکی شاهیرێ
مەزن سەهکرییە
و مەرا بەدەو
وا قسە کرییە.
ئەم مەریێ دەوران
و عولمێ تەزە

ناکنە تاریق
هەر هەموو قسە.
ئەم باوار ناکن
ل وان زییایێ سەر
ملێ ئەژدەهەک،
لێ باوار دکن
گەلەک، زەف گەلەک،
کو زییایێد زولمێ
دڤن چینێد سەر
ملێ ئێد مینا
قاسم و ئەنڤەر
و دخون سەرێ
وەتەنهزێ کورد،
سەرێ وان تۆرن
و توونسزێ کورد...

باڤمەزنێ کوردا موستەفا بارزانیرا

رۆ داگەرییا دها بەرب ئاڤا،
وەخت هاتە وەختێ، ئەوێ ژی ڤێسە،
هەتانی ل سەر بێدێرا باڤا
شەمسەکی نوهرۆژ شەوقێ باڤێژە،
کی زانە بڤە چ فەند و فەسل،
چ شەخت –شلایی...

... ئاخ، یابۆ، خوەزل
تو ناها سی، یان چل سالی بیایی...
١٩٧٢

دەنگێ عارف

دەنگێ عارف دەنگێ من بوویا،
رەنگێ مەمێ رەنگێ من بوویا،
سازێ ئاهمەد سازێ من بوویا...

روونشتاما سەر تەختێ شێن،
سەربەست، دلبار، بێ موور و کێن،
ناڤا کۆما قەوم و برا،
دل و هناڤ من بسترا...

یارێ تاسا من داگرتا،
من ڤەخارا عەشقا مەردا...

هوبا ملەت سەرخوەش بووما،
ئەگیت، مێرخاس کەلەش –بووما
و بچووما ب رەزانی
ناڤ لەشکەرێ شەڕ بارزانی...
تەیارەکێ ئێز سیار بووما
ل سەر بەست و بەیار بووما،

بێ ترس و خۆف، زۆر و قەشەنگ –
من دژمنرا دانییا قال –جەنگ
و بۆ ئازادبوونا کوردا
سەری دانییا ئاخ و عەردا...
١٩٦٦

***

ئەی کوردێ کەلەش، ئەی کوردێ مادی!
ئەی مامێ گەلێ شەمس و شیخادی.
مینا خشمارەک شێنە شەنگ –شۆخە
مادی تو ل سەر ئەرد –ئەساسێ خوە،
نەمایی، فەقەت، سەر دین و دەولەت.
شاخەکی تەرا هەر ما ئەبووبەت
ئەشقەرا ئەمر– شەمسولاهێ نوور.
کەکۆزەرێ تە بوویە لێگێندەک دوور.

دژمنێد ئالچاخ ب کرێد کرێت
ڤەژاندن دەزگە –دورشمێ وەلێت–
نوور –نفووسا تە سەربەستە ئازا
بوو ئانتێخا بن هەڤت کەلە –کۆزییا...
دەرج نەکر نەیار، کۆ دەرەنگ یان زوو،
وێ ژ ئانتێخێ رابن پێلاسوو،
شۆخێد شڤێتا شەرەفخان، خانی،
شێخ عوبێدوولّە، مەللا بارزانی،
زاهار و مەهموود، هەجی، جەلالدێت،
لەیلێ –بەرخکا قوربانا وەلێت،

جۆتێ جەزرایی، عیسا بەرواری،
ئیبراهیم، دەلال، شڤان پەرواری،
یلماز، جەگەرخوون –قەلەمکێشێ خورت،
شەکرۆ و کەندال، عەشیشانا کورد،
مزگینێ مەیی خانێ چەنگزێرین....

یێ خودان رووبلی، مارک و ستێرلینگ.
بەر نوورا ئەڤان گەلهزێ مەزن
ئێل و عەشیر وێ هەڤدو بهەسن.
وێ ب رەم –ئیساف، ب خەم –خیرەتی
شێنکن وەلاتێ خوەیی زیارەتی...
١٩٩٤

چەنک و چەند سال

چەندک و چەند سال
مامە کەڕ و لال
چاوا کۆمرا بێ زمان و زار
ل بن ئەردێ صار.
و ئیرۆ هەگەر
گولپین ژ من بێ
بشخولم گور –گور ئەز ل سەر دکێ،
هوون شاش نەمینن،
هوون شاش نەمینن...
چەندک و چەند سال، چەند باهار، پایز

باسکهەم نەکرییە من جوود و ئێربیل
و سیس و سیپان، سەرهەد و سبیل...
قاز –قولنگارا نەقووریامە زیز،
نەگازیامە تەڤ پووپییێ بهارە،
نەگوریامە تەڤ ئەورێد ئەوارە
و ئیرۆ هەگەر
گرمین بێ، گوژین
قاسی قارخوونەک چۆل –بانی پاقش
کێشبم و هەرم بێسەودا، بێهش،
هوون شاش نەمینن،
هوون شاش نەمینن...
ئەڤ دەشتێن هان مەرد،
دەستێد شێعرنڤیس
ڤێ دەورا نەمەرد
نەبوون کەرگیتێ پۆرێ قسمی قیز.
و ئیرۆ هەگەر
بکم تووفە –تووف،
ل هەڤخم دەستێ بەتلۆمە، مقووف
وەک کەڤر –هەستا،
ئاگر بپەکە ژ بەر ڤان دەستا،
هوون شاش نەمینن،
هوون شاش نەمینن...
ئەڤ چەڤێد هەوجە،

وەکی نەدینە ئەو باخ و باخچە،
ئەو چیا، ئەو بانی،
چیا ژی کوبارتر بەژنا بارزانی،
ئەگەر نشکێڤا دجلە و فەرات
بلقین کن، بکشن
ژ هەردوو چەڤا،
هوون شاش نەمینن،
هوون شاش نەمینن...
و ئیرۆ هەرگێ
ئەز ئەڤ ئەولەدێ ملەتێ هێ دیل
بڤم لوغمەکە دەستێ پێشمەرگە،
بتەقم بن تورومپێلەک زیل،
هوون شاش نەمینن،
هوون شاش نەمینن...
لێ ئیرۆ، فەقەت،
ل رێکێ ئەمر تەنگ و فرێقەت،
ملێ مندا توور،
دینج و دنێدوور
وەک سەخیرەکی ل گوهێ گوندا
هەرم خالفی، بەلەنگاز، ئوندا،
هوون شاش بمینن،
هوون شاش بمینن...
***

کوردستان، کوردستان، کوردستان،
دایکا من، خوەینگا من ئاخرەتێ،
یازییا من، من بەخت و گومان
بەدبەختێ بەر بەخشا زیارەتێ...

دلکێ من فینجانا فەرفوورە:
رەڤیمە، کووڤیمە –خەنیما:
کوردستان، برینا من کورە،
مەلحەمکە نۆتلانی حەکیما.

... سەر مندا خەبەردە، قسەکە
ژ بەختێد شاییرێد خێر نەدی،
موهبەتا دلا من تەزە کە
ب قیزا خوەیە هوببەلەدی...

دەماخاتری

بریێ ئەزیز کەمالرا
رادیۆ مینانی زەنگلەکی سێر
سێورەک باتنی رادهێلە ژێر،
و ڤەرێکرێ دۆر رێوی گرتی
بیردە دبرن ژ کێف –لاقردی.
دەم دبە بەراش، گران دزڤرە،
دڤە دەقیقا تما دبرە.
و، ئاها، ئاها، یەک و دودو ژی،

دلێ ئەڤد دبە ئەورەکی تژی...
بێچارن ڤرا خەبەرێ ئیسان:
هەیر دبە هێسر، دبە رامووسان،
دبە گولتم دەست، هێل دبە هەوا،
و هەڤ دکەڤە وەک پۆرێ کەوا...
رێوی تار دبە سەر پێپەلینگا
چەند گاڤا دچە –دزڤڕە هانگا:
دەم تەڤیهەڤە و چەڤە تژی،
مۆرا مەلوولیێیە خالا وی رەش ژی.
خوە دخوردلە و دەقەک دەمەک،
خەبەر دبلقە: " قوربانی وەمە... "
" قوربانی وەمە... "
تە دگۆت، کۆ ئەڤ خەبەرا کوردییێ
شەمس بوو، وەکی نەرم هاتە روویێ ئەردێ.
و هەلاند، هەلاند، هەر تشت ڤر هەلاند،
ئەرد هەلاند، هەسن و کەڤر هەلاند،
فرندە هەلاند،
و بەندە هەلاند،
هەلاند، پەرچیم کر هەڤڤا تۆمەری
چەندک –چەند خەیسەت، چەندک –چەند مەری.
و ئێمانەکی بەدەو، بمبارەک
گشک پێدا هەڤرا بوون دل و زارەک.
کەلمێن کوور –کوور:

" برێ مەیی نوور،
دیلم دلێ تە ژێبوو، ما ل ڤر،
دیلم دلێ مە تە بری و بر...

١٩٧١ س.

دەنگ، جەنگ

مەحمەد عارف دسترێ، ئەز ب گری دەم دگرم
دنیا بەر من دڤە سێر، ژ مرنێ خەم دگرم،
هەی " ئەزراهیل " و شەرباز، وەکی هوونن مرنا من،
وەرن سەهکن دەنگێ وی، بەلکی پرتی رەم بگرن...
ئەز خێر هاتم ڤێ دنێ، من خێر ژی دی، لەزەت دی،
یارا خوەیە دێمنەدەر چۆل و بانیێ جنەت دی،
مەحمەد عارف تەڤ راکر دلکێ منی هسرەتی،
وەی من دەنگ و سەدا وی زێدەتر تو سێر نەدی.
" عەیشا عەلی " هەیرم ئەز، ل دەنگێ وی هەیرم ئەز،
" ئاسا دەلیل " هەیرم ئەز، شوور –شەنگێ وی هەیرم ئەز،
ئەز چەڤێ خوە چ دەرخم، ئەز زارێ خوە چا پەڤخم،
وەکی نەڤێم –بەنگزێ وی، ل رەنگێ وی هەیرم ئەز.

خوەزلیا تتووب تونەبوویا، بەند و سینۆر تونەبوویا
سەر قەدەمێ دنیایێ کەنج و کینۆر تونەبوویا،
لێ چ بکی؟ چ فەیدە، کۆ زەڤتکارێ دەرەکە
هێ روو –بارێ دنیایێ دکۆلە گۆر و تەبییا...

ئەی، چكووزێ جەنگبازی ئەی نەمەردێ دلكۆتی،
دەنگ –سەدا ڤی مەحمەدی یارەب قە تو نەسۆتی؟
تە دەست دایە " ئەزراییل "، تە دەنگ دایە تۆپ –تڤنگ،
ناهێلی پاک سەحكم ئەز دەنگێ وی ئۆم –ئۆم گۆتی.
تێ ژ ڤێ دنێ چ بڤی، كا بێژە فكار بكم؟
لێ تو، لێ تو، ئای هەوسوود، ژ تە چ پرسیار بكم؟
تو ڤی دەنگی مەرد ناڤی، چەڤا خەلقێ بار ناڤی،
كا پووت خوەلییا سەر كولیک جەر چەڤێ تە بار بكم.

هوجەت مەكە ب خەزەب، ب شەر و شەنگ، ئەی مەری،
چكووزییا خوە مەكە قان، سینۆر و بەند، ئەی مەری،
بهێل، بەرا پێلا دەنگ بڤە پراک مەرد –قەوین
هم بۆ مەرییێ ڤی بەری، هم بۆ مەرییێ وی بەری...
١٩٦٥

***

كورد خەریبدۆستە،
كورد ژ ملەتا ئاڤا هز كرییە،
وەكی ناڤێ وان
ب هەواس –هەیران
سەر زار و دلێ كوردادا دژین،
گۆتییە ئینگلیس،
رۆمۆ و رەجەب،
كورێ خوە عەزیز

ناڤكرییە عەجەم،
ناڤكرییە عەرەب،
ئوورس و گێرمان. و هەلا چەركەز،
جاهوود،
ئەمیران..
كورد غەریبدۆستە،
هەر ملەت و مەرد
سەر زار و دلێ كوردادا دژین،
لێ هەنە نەمەرد،
كو ناخوەزن كورد
ئەردا ژی بژین...

گولیزەرا من

گولیزەرێ، دەنگێ تە تێ ژ ئێلا دوور، وا ب كوردی،
كوبرا دەلال، سەدا شیرن ئەز حەلاندم ل ڤی ئەردی،
سەدا تە تێ، گەندی مینا دەنگ و سەدا گۆزەل كەوێ،
دەنگێ تە بوویە تەیرەدەكە پەروازە ل ناڤا هەوێ.

دەنگێ تە تێ، دخولخولە مینا ئاڤەک كانییا زەلال،
هەزار –هەزار كوردێ جاهل ل تە مانە هەیر و مەتال.
گولیزەرێ، تو دبێژی: " هەرگێ دلا دل هەباندییە "...
تو چ زانی، تە ل ڤرا دلەک سەر خوە نەهەلاندییە...
گولیزەرێ، تو ل ورا دستریێی: " یار گول، یار گول... "

ئو چ زانی یەک ل ڤرا سەر تە نەبوویە شارور –بلبل.
گولیزەرێ، ئەز هەیرانا سەدا شیرن، تە وی دەنگی،
دەنگێ تەیی عەزیز شەدە، ئەز ل سەر تە بوومە بەنگی...

دەنگێ شەرۆ

دەنگێ شەرۆ پەروەزە بوو
ل ڤان کۆنا، شێن و دووزا،
گۆ: " حەکیمۆ، مالهەمەکێ،
پێشکێشا تە مەمکێ قیزا ".

ئاگر گرتە دلێ خۆرتا،
ڤان جاحلا، ڤان تونسزا،
فەقیێ تەیرا تربێ رابوو
و دیلبەرا خوە راموسا...
دەنگێ شەرۆ کرە زنگین
چوو گهیشتە عەرشێ عەزمین.
ژ هەواس و هژمەکارییێ
جی لەرزین پێڤر و مێزین،

بەرفا هەچێ ئەلەگەزێ –
کو هێ نەدییە باهار، هاڤین،
تە گۆ، هەلییا و ژۆردا هات،
چەم و جەوا کرە خولین...
پیرێ دها ل دەڤ گۆرێ،

ب روو –هەدەم کالێ زەمین، –
دلێ وان ژی تەڤ هەڤدو بوو
و ئەڤینتیا خوە بیر ئانین...

دەنگێ شەرۆ، تە گۆ، گهیشت
هەیلۆ سیپان و جزیرێ:
رابوون هەڤرا کرن سۆوبەت
مەم و زینێ ژ کبیرێ...

تە گۆ، خەجێ رابوو و گۆت:
" سیابەند، رابە، هاتییە باهار...
دەنگەک پێرا ژ وێدا تێ،
ئەز مام هەواس و هژمەکار.

دبێ: " حەکیم، حەی هەکیمۆ،
دوو –دەرمانێ خوە تو هلدە "...
رابە سیابەند، بەلکی حەکیم
بجەبرینە برینێ تە...

کوبرا شەرۆ پەروەزە بوو
ل ڤان کۆنا، شێن و دووزا،
بەنگی فێریک بوو سەودەسەر،
هلدا هەزار هوب و مووسا،

گۆ: " بسترێ، شەرۆ برا،

دلێ من بوو کوورا ئێگر،
ئەز تێر نابم کلامێ تە،
کو هەڵاندن بەرێ کێڤر... "

مەڵەیێ جزیری

"موویەکی تە ئەز نادم ب سەد زین و شیرینان
چ دبن هەساڤکی تو ژ من فەرهاد و مەم "

مەتهێ دیندارا تە نوور مەیرەمێ
هەر –ب هەر منێ بەدەو بگۆتا
گەر ناڤکراما تە ژی ئەز مەمێ،
ئەی زین –خاتوونا جزیرا بۆتا.
جزیر و هەولێر، مەقرووب و شەرگا
کەتن کفارا زەڤتییا و زۆرگا.
زەڤتییێ عەرەبا، فارسا و ترکا
کوردستان کرن شۆڤا بەر جۆتا.

جۆت و جۆبارێ مە برن تالان،
دەزگە، دوروشمە، کاخێت و کلام
و هەساف کرن ئەم خێڤ و خولام،
بەیتوو –بەیانیێ بێ نەخش و نۆتا.

و سیار دبن هێ بەرگیرێ کوردا،
ژ هەڤ بیر دکن عەشیرێ کوردا،

بەدەوێ کوردا، شاییرێ کوردا،
و مە کڤش دکن ب کەڤن و کۆتا...
کەڤنە کنیاتا ئەرگێد شەلووزە،
دبە چێر، لێگێند، قەلەبۆتک، قسە،
لێ بها ناکن لێگێندێ بینسە
بابەتی بەیتە بۆرا " مەم و زین "
وێ شام –شورەتا گێنیا مە قەدیم.
نا، ملەتێ مەم و قەرەتاژدین
ئوندا نابە ب تو ئانێکدۆتا...

رەش نابە وارێ ئاحمەدێ خانی،
وەکی پرسا دین –دەولەتێ دانی،
" مەم و زین " کرە بەیتا روهانی،
" قوران " تەخسیر کر د بەیتا خوەدا...

بەلێ، ئەم توورا وینە، ئەرهەدە،
تو زین خاتوونی ب نوور پەروەدە،
روسقەتکە، ژ بەر نوور –نەدەرا تە
ڤێخم شەمدانا کلاما کوردا...

حەجییێ جندیرا

بۆنا ٦٠ سالییا بووینێ
نەچوویی حەجێ، لێ بوویی حەجیک
چم جماتا تە، ئەڤ مسکەن، ئەڤ جی
تەرا بوون زیارەت، تەرا بوونە حەج،
ئۆ تو لێ بوویی زیارەتڤانێ قەنج...

٥. جهدیرا

بۆنا هەڤتێ سالییا وی، ب هزکرن
ئەو کی دبێژە هەڤتێ سالیمە،
من ختم کرییە دەه و دو سی،
ئەو " هەڤتێ –مەڤتێ " کێ لەڤ ئانییە
ئۆ ل من کرنە خەونا قازی...

ئیدا "هۆبێلیار"، ئیدا "ئەمەکدار"،
ئیدا "عاقلبەند"، "کانا عولما"،
ئیدا "نڤیسکار"، "دۆکتۆر" و "دەرسدار"،
نزام چ و چ...نا، قوربا، نا...

کەنگێ من هەڤتێ بەرهەڤۆک چێکر،
هەڤتێ جلدێ خورت خوروو چیرۆک،
هەڤتێ سەرهاتی –بەیت ژ بەر لێکر،
هەڤتێ جلد کلام، هەڤتێ دیرۆک،

هەڤتێ لاووژۆک، هەڤتێ نڤێژۆک،
هەڤتێ قەلیبۆتک، هەڤتێ قەولک،
هەڤتێ مەتەلۆک، هەڤتێ زووبێژۆک،
هەڤتێ بەند بەیتێ " کەر و کولک "،
هەڤتێ بەرهەڤۆک کلامێ شینێ،
هەڤتێ یا شایێ، خێر و خوەشیێ،
هەڤتێ ڤاریيانتێ " مەمێ و زینێ "،
هەڤتێ یێ " سیابەند و خەجا زەرین "،
" ئووسڤێ نەڤییا "، " ئووشڤ و خەزال "،
یا " زەمبیلفرۆش "، " خانا چەنگزێرین "،
و هەڤتێ شاخێ " رۆستەمێ زال "،
هەڤتێ پرتووکێ شێعر و پۆئێما،
هەڤتێ فەرهەنگۆک، خەبەرنامە،
هەڤتێ یێ دەرسا، هەڤتێ یێ عولما
و هەڤتێ پرتووک ژی یێ تەرجما...

و خوەدێ کۆ هات هەوارا هەڤتێ
و دو ملەتا، یا مە ژی تەڤ،
ئۆ من نڤیسی هەڤتێ " هەواری "،
هەڤتێ پۆمانێ باش و بەدەو –
هنگێ، هەیرانۆ، هەڤتێ سالی نا،
هز دکن بێژن سەد و هەڤتێ،

هنگێ، قوربانۆ، ئەز ژی تەڤی وە

چ بێژم–بەژنا سیارێ من تێ...

١٩٧٨

٥٠ ج٠

دەرنەکەڤم ڤی شەهەرێ هانا،

نەگەرم ل ڤان سووک و مەیدانا،

نەکەڤن گوهێ من تو دەنگ و دەو،

نەڤینم بەنگزێ کولفەتێ بەدەو،

نختا من شێلوو نەکە تو قرێژ،

ل رەخ وی روونێم، مێزەکم درێژ –

سوفەتێ ویی هەلال، ئەدلی،

قام و قەدەمێ کەڤنی رتلی –

داپالە سەر من روحێ رەهەتیێ،

ئوو... خەورا هەرم هەتانی –هەتێ...

١٩٩٠

فریجێرا[١]

بالتووزا منرا

خاس–خاتوونێ مینانی تە –

(١) فریجا هیجیا جندی چاوەرێ ١٩٣٢ – ١٩٩٣. دوختیرا زارا، کاندیداتا ولمێد دوختێریێ، دۆسێنت. خودانا ٦٠ – ی زێدەتر پەرتوک و گوتارینەن دۆختێیە ولمێ.

رەما خوەدێڤا پەروەدە

تەربە –تۆرە، تەمز، دەلال،

ماقوول، کنێز، هەیف و هەلال،

ئارە –ئارە تێنە دنیا

بەد و بەتەر،

فێل و فنیاز...

ڤی تەهەری بەری وەدە

گولەکە نوور شاخ ڤەددە،

نەرمک، نازک دسڤسڤە،

شەختە ددە سەر و دڤە...

٨١ –١١–١٩٩٣

***

بۆنا دایکا من

باڤێ من رۆکێ نەمرییە، نەچوویە،

هەردەم دمرە:

باهار تێ، هاڤین، باڤێ من دمرە...

چاندن تێ، چنین، باڤێ من دمرە...

برینا پێز تێ، کرینا پێز تێ،

باڤێ من دمرە...

شینادا دمرە، شایادا دمرە،

هاتن –چووینا زەیادا دمرە...

سەر تەختێ تژی،

خوەشییێدا دمرە،
خەونێدا دژی، رۆژێدا دمرە...
ئوو... ئوسا هەرتم باڤێ من دمرە،
و دییا من دگری و دکەوگرە...
١٩٧٣

برێ من عەمۆرا

تو چوویی، چوویی بێ زمان و زار،
کەتی تەڤەکا ئاخ و بەرێ صار.
سینگ و سوفەتێ تە شێرێ عەلی
ناهاکا ئیدا دبنە خوەلی.
دەر مالا وەرا دەرباز دبم ئەز،
دنهێرم حەوشا ب دەری –دەرڤەز.
نەڤینگێ تەیی رندە هزکری
ناڤا حەیاتا تەر –تەمزکری
چەرخەسیارا خوە ب هەواس داژۆ،
بووک ورا کنج و کتانا دشۆ.
ئەز خەونەڕۆژکا خوەدا دین دبم،
وەکی ڤایە –ڤا ل همبەری من،
سەر کورسیێ، ل بەر چەپەرێ–
رحەت روونشتی مینانی بەرێ:
" جا ڤردا وەرە، –توێ منرا بێژی، –
و دەیل بووکێکی، بێژی: " مانانە،
جا من، فێریکرا قاوەکێ بینە... "

هەلالا منرا

و نها وەختێ ئەز وا بێسەحەت
دنەلم ناڤا تەلی– تەنگاسییێ –
بیرا تە کرییە من ئوسا دلجەت
بیرا خەمخورییا تەیە کنێزییێ.
ئەز گەلەکاڤا هاتم خاپاندن،
دلێ تە ئێشاند من نەزان –نەزان،
لێ ئاخر من دیت–یا هەرە ئامن،
یا هەرە بەدەو– ئەو توویی دیسا...
٥١ – ١.– ١٩٩٦

زەرێ- زۆرۆ

هلدگرم
هەردو سۆسن و گولێ خوە،
ددم سەر سینگ و دلێ خوە،
ئەز کۆ مرم... جنیازێ من
هەردو بدن سەر ملێ خوە؟
١٩٥٩

زەرێرا

ڤیزا من عەزیز، تو د باشتەدا
باش بوویی، بەدەو هەیف و هێژە.
د ناڤا قەفسا سینگێ تەدا
دلەکی ب رەم هلداڤێژە...

غەریبدۆستی تو، پێش و پێجری
تە ژ مەرڤا باوەر کرییە،
پارییێ ب جەڤێ زۆر قازانجکری
برچییێ بێچارا تە کەر کرییە...
ل سەر فەسادییا نەبوویە گوهێ تە،
نە فێلباز بوویی، نە هۆقلباز.
لێ ئانەگۆری راستیا روحێ تە
خوەدێ نەدا تە بەختەکی باش...
دڤێن دزگینا بەختێ ئیسانەت
دەستێ ویدانە ب خەم و دەم.
تو زەف خیرەتی، تەربەت و زانە–
لایقی شانێ بەنیادەم...

٧. –٣. –١٩٩٧، نیژنی تاگیل
(ئەڤ شێرا پاشنە، کۆ فێریک نڤیسییە)

نەڤیا منرا

هەر سبە، هەرتم
خەوێ رادبم،
پۆرێ خوە ل بەر
عەینێ شە دکم،
و، هەو نشکێڤا
ژێر مێزە دکم:
شیرن و دەلال،
بێسووج –بێگونە

شکلێ نەڤیا من
منرا دکەنە...
ئەز خوە بیر دکم،
ئەز خوە بەرددم...
ئەز نارا خوەرا
خوەش خەبەرددم...
نارکێ پاچ دکم،
نارکێ هز دکم،
تۆزا سەر پۆریکێ
وێ تەمز دکم
و ب پۆرێ خوە
نەشەکریڤا،
بەر و پێسیرێ
خوە ڤەکریڤا
نزانم چاوا،
ب چ تەهەری،
ئەز ساهل، سڤک
دەرتێم بەر دێری...

١٩٨١

پامپا من

پامپا منه باش، پامپا من کوبار
وێ پال ڤەدایە وان قونتارێ صار،
پامپ مینا بووکا، بووکا خەمل لێ بەند،
دۆرێ چیایێد مە گرتنە گۆڤەند...

چیایێد مە بلند، چیایێد مە کوبار
ژێ دخولخولن جەو و کانییێ صار،
شمالێ مژ تێ مینا کاراڤانا
سەر چیایێ مەرا دچە ئارانا.
ئێڤارێ ب هەواس مژ گوژە –گوژە،
و ناڤ مژێدا پامپ دهێنژە...
پامپا منە صار –گولستان شیراز،
من ژێ باق کرن گولێد خوەیە خاس...

ئاخ، چقا دخاست من هەزار گومان،
کو وەختێ مرن من ببە مێڤان،
جمەتا من مەیتێم شاهیری
چەلبکە سەرێ چیایێ دبووری...

کو مژا پامپێ مینا کاراڤانا
بێ و سەر منرا هەرە ئارانا –
بینا گولێ من، هوبا دلێ من،
هوبا دلێ من، دەرد و کولێ من
ببە ئارانا،

ببە ئارانا،
ببە ئارانا،
قورن و دەورانا...

١٩٥٨

پۆئێم

هسرەت

پێشکلام

ئیدا دلێ من ناکری،
ناڤ و دەنگێ قوبە، قوتام،
ناها منرا بویە موکوری
چووکتیا منە خێڤکە خام.

رۆژێد چوویی بونە بیری.
دێمەک دها ئەز کال دبم،
بەنگ-بهارا من بوهوری،
فرِی، دێمەک، جاهلتیا من.

چقاسی ژی بێیۆل بێژن:
" ئەو رۆ هەرن، ڤەنەگەرن "،
هوونن دیسا، رۆژێد پێشن،
مۆرا روحێ مە مقەرم،

بەلەنگازی، تەلی-تەنگی
بەترەنگ ناکن کوبرا وە خوەش،
هوون متالا مەیە رەنگین،

هوون سبا مە هەرتمە گەش.

ئەم ژ کانا وەیە قودرەت
دەرتێن، مینا جەوێ تەمز،
پەی ناڤ و دەنگ، مال و دەولەت
دخولخولن خێڤ و خەمسز.

دشکێن ئەم ل چڤانێ تەنگ،
دخەشڤن کەڤر-کرا،
ل رێ-دربێ دوور و دەرەنگ
قرێژ دگرن، دبن گراڤ،

هەتا دەرتێن بەرەک شۆرگە
روح ل ورا فەدی دبە،
هولەگولکی هلدگەرە
بەرب کان و مکانێ وە.

ئەو کان شەهەرە بۆ یەکی،
بۆنا یەکی-ئاوول، ئادە،
بۆنا من ژی ئەو گوندەکی
دۆربچیایە، ئێرەک سادە...

پێر -مسکەن

مینا زلامەکی قورە
مێرەکیرا بێ دەو-دۆزێ-
قەمەرداخ سینگ گوپڤەکرییە

ل همبەری ئەلەگەزێ.

ژێلاڤا دو کاروانێ چیا
راهشتنە ملێد وییا،
بەر چێبوونە، وەک خالیچا،
دو بەیارێ گول و گیها.

ئێ شەرڤێرا دبێن " پچێخ "،
ژ ئێ رۆاڤێرا –" داڤان "،
ور شین دبن کەسم و کێخ،
ور دسترێن شڤان–گاڤان،

" داڤانێدا " جەوەکە ژیر
دخولخولە ب گول و نوور،
مینا قەیتانەکە هێشین
تێ سەر پێشا چیایێ دبوور.

قولۆز بوونە دۆر وێ جەوێ
شانەشینێ پامپێ بلند،
لێ مالەکە کەڤن هەلا هێ
مەلسیە ور، مینانی کوند.

بووکەک بەدەو، نوور و نەدەر
هەرۆ دەرتێ ژ وێ مالێ،
سەر ملێ وێ قاسک–قەنتەر،
دو گولی ناڤ ناملا وێ.

نەرم و نازک دمەشە تێ
سەر چرکا ناڤبەینا گوند،
قیز–بووکارا بەشەر ڤەتێ،
سەر ملەکی مێل دبە رند.

دەقەکێ ور چرکا دەنگبێژ
لال دبە ناڤ ئەلبا رندێ،
وەک مەرێ تی گولیا درێژ
د سەر ئەلبا ئاڤێدا تێ...

بالێد بەنگی دوو دفرن،
چا منمنیک ل دوو لەمپێ،
لێ ب کوبرا بەنیا شیرن
شا نابە ئەو مالا پامپێ.

بەرێ مالێ–جەوا بنیێ،
سەر شێمیکێ نالەک خلمەت،
مینا مەریێ دەست بەر ئەنیێ
فکار دکە گاڤ و سەهەت.

قەی دخوەزە ئەو بینە بیر،
فەرح بکە خوەرا دلخەم،
کا کودا چوون ئەو کال و پیر،
خوەیێد وێیە دلساخ و رەم...

ئەو چوون، یازخ هەتا–هەتێ–
خاتیا خەزال، ئاپێ عیسا،
و برنۆتیا پاشلا مەتێ
و پیشۆیێ ئاپۆیی زیبا...

" ئاگر–گولا زڤستانێ "–
ئاپێ عیسا ئاوا دگۆت،
دچوو ئۆدا زڤستانێک
پیشۆ، هەستە د جێڤا پۆت...

لێ هەتانی زڤستانێ
هەبوون فەسلێ زەینەت و زێر،
هەبوون رۆژێ بەرۆدانێ
هەبوو هاڤین، هەبوو گوهێر...

گەر-گوهێر

هەی شڤانتی، مەشوور بوویی،
تو چاوا هەیر، چاوا هسرەت،
لێ تو تەنێ بلوور بوویی
بۆی شاییرێد کورد و جولەت.

بوویی خوروو خەبەرەکێ،
سەبا فۆرمێ هاتی گۆتن،
و ژ ناڤا دەڤتەرەکێ
گولۆل بوویی دەفتەرەک دن.

هودکێ مە ژی، وەکی نەدییە،
کو بلە چا پەز دچێرە،
ژ " هسرەتا "، " شڤانتیا " خوە،
و " بلوورا " خوە " دزێرە "...

لێ من بلوور نەدی، فەقەت،
ل بال رەشیت، ئاپێ عیسا
من دی سەرپییێد وانە خلمەت
و هەڤانێد مینا هیزا.

من ددیت، چا " گەرا هەسەن "
سی تێ، دزا هێدی –هێدی
سەپە دکر بەرۆژ–بەدەن،
د سەر گونددا دشەردی.

دچوو دگهیشت " برنێ بەللا "،
فرە دبوو مینانی زیبا،
برن و بێلان دادبەلاند،
هلپارک دبوو بەدەنا چیا.

رەشیت هنگێ گازی دکر:
" قەساڤ–چالێ. قەساڤ–چالێ "...
و دەوتیان ساهیلێ در،
قولۆز دبوون بەرب پالێ...

ئەوان دەنگا دلێم دبر،
کامچۆ دکر گوهێرا پێز
و رۆکێ ژی من تاب نەکر،
سایلارا هێلبووم هەڤرێز.

شەقالێرا پەز دکشیا،
گهیشت ملێ چیایێ دبوور،
ژۆردا، مینا کورشێ هلشیا
ناڤ نەوالا داڤانێ کوور.

راکەتە سەر جەوا بینخوەش،
مینا تەیرێ–پەرڤەددە،
و قاسەکێ هلچنی خوە
کلاما وێ پوونگ–پەروەدە...

" ئیییووف–ئیییووف، قورووت–قورووت "
شڤانارا من " دەم " دگرت،
قەی ژ سینگێ خوە ڤەدرووت،
هسرەتەکە قەدیم و قرد...

گران–گران پەز هلکشیا،
دەرباز بوو ژ کەندال، کانی،
ل گوهێرا بەرپێ چیا
ب مەرکی بوو " کولۆکانی ".

کەلبێد گورێخ کەتن پێنجێ،
دۆر گوهێرێ تەول دانە خوە،
چوون هەتانی شەقالا چیێ
و هاتن سەر " تۆلانا " خوە.

ئاپێ عیسا سەرپی ئێخست،
دەڤزەندکێ خوە هێدی هلدان،
و... کەف ل سەر شیر بوو بوهوست،
نۆلی گولکەلەمێ گولدا.

رەشیت چنی قەڤشە ئۆنجە،
پاررزنی شیر ناڤ کۆدا کوور،
و مە ب دو بۆکۆنێ جە
هلفراند خوە شیرێ گول–نوور،

هیقک هاتە ئاپێ عیسا:
– چۆخ، شکر، –گۆت ئەوی دلبار.
رەشیت کەنیا دلساخ–دلساخ.
– ئاپۆ، تێ بێ، تە قەلی خار...

– یاخلیج مەڤە، برێ ئاپۆ،
چ کێم بوو ئەو نان و نەمەت؟
– ئەوتۆ مەری هەیە، –وی گۆ،
شیر ژی ب دێست ناکەڤە قەت...

بشێکرین وەک هنگڤ–هێژیر،
چ قسمەتێ خوەدێ دا تە.
رازی نەبی ب نان و شیر
خوەدێ قەلیێ قەت –قە نادە...

– ئای، خوەدێ دا، –ناڤ هوورکێ نین
رەشیت دەرخست چڤی شەکر،
ئەڤا کێرا؟–بدە " مێڤین "، –
عیسا خوەیێ خوە ب من کر، –

هاتییە " عولمێ " من هلینە،
ببە شڤان " کورێ مالێ "،
شڤانتیێ چ تەرا بینە؟،
خوەرا بخوون، " گەدێ گۆلێ "...

***

شەوقێ ئاڤیت سەر رووئێ عیسا،
هیڤێ سەری نەرم هلانی،
شەڤرەشا قەر، قەی بێژی زا،
بەرخەکە چیل–قەرقاش ئانی...

گۆل –برقی ل بەستا شین،
" تولومبازێ " بەقا راچیان،
سەر شەرقێدا سی ڤەکشین،
تیر بوون د ناڤ نەقەڤێ چیا.

چنگلێد چیێ ل سەر هافێ
دێمجەوقی مێل بووبوون سەر،
قەی دێو روونشتبوون کێفێ–
کاخێ تژی شەراڤ ل بەر...

راپالکی بائێ بێشەرم
گەردەنا گول –گیهێ هێشین،
خوە خوردلین گولێد روونەرم،
ژ شەرمانا کرن ویشین.

دەنگ داکەتە بەست و بێلان،
دنیا بوو هوب، بین و بوهوشت،
و رەشیتێ جاحل–جیوان
کەسەرەکە کەزخ راهشت.

– ئاخ، –گۆ، –مەرڤ شەڤەکە وا
هلدا یەکە مینا ئاسێ،
فرقاسکرا، مینا کەوا،
سەر وی هەچێ ئەلەگەزێ...

– راڤ رازێ، راڤ، –عیسا کەنیا، –
یان نا، توئێ زەف بکی کەسەر...
... مە پال ڤەدا ناڤ نەپەنیا
رەخ گوهێرێ–کولێش ل سەر.

***

کەرخی بوو خوەرا رەهەت
پەزێ زکی نۆلی تێرا،
مینا بەراشەکی بێهەد
خرمە–خرم بوو خوەش " دهێرا... "

قەی ژ سینگێ چیێ دکشیا
بەیتا ئەدلاێ کبیر.
ناڤ–ناڤارا پەز دپشکیا،
دکر ینتێن بزنەک پیر.

میکە خەونا خراب دیتی
ژ بەر خەونا دکر بارین.
یەکە کەپەنەکێ کەتی
دبێنژی، دکر فرین.

بەرانەکی بێخەو، بەنگی،
دمقاندە میکە مەخەل،
دکر کالین ب دەنگ –دەنگی
بەردیرەکە تەزە سەخەل.

هەی دەوتیان سەهێد شکبەر،
(رەشیت هنگێ دکر فیتین)،
جارەکە دن دهاتن سەر
تۆلانا خوە دتەبتین.

ئیسا دکشاند جغارا خوە:
مشتکا خوە درێژ، دارین،
و هلدابوو شڤدارا خوە
تووش دکرە ستەیرکێ عەزمین:

" ئەوا هان–پێور– مێزینە،
ئەوا هانا–یستەیرکا چوور،
ئەوا هانا–مەم و زینە،
ئەڤا دنێ–لەیل و مەجرووم.

ئەوا هان، کۆ دچلڤلە،
ئەو یا قرخێیە هەمین،
ئەوا رەخدا –ستەیرکا خوولە،
لێ گەلۆ کا ستەیرکا من؟...

دەنگێ ویی ئاواکی خوەش،
قەی دوور دچوو هێدی–هێدی،
و من، ستەیرکا ئاپۆیە گەش
خەونا خوەدە زێریندا دی.

چییا-بانی

چڤیکارا فرِی قولبێ،
کر چیڤەچیڤ خەونا من خاس،
هەڤ کەت عەرشێ عەزمین، تو بێ،
وەک زەنگلێ زیڤ و ئالماس.

پەردا شەڤێ نەرم ڤەکشیا،
قولبێ گولدا ب کەسک و زەر،
قەی دادابوون ل پشتا چیا
کوورمەکە هەدکهەساڤا دەر.

هێلپیتکا داڤیت عەزمین،
وەک گولاڤدوون، قەیتانێ زێر،
دۆر دامنێ عەزمێنی شین،
شاخڤەددان کەڤان و کێر.

و زەرایا خالس، خووسین
دانزلی، نەرم راموسا
ئەنیا ئەلەگەزێیە–سینگ
بن ئۆرخانا بەرف و بووزا.

ئوسا دێ ب شوریا شیرن
دچە ئەنیا کوڕێ مەزن،
وەکی کوڕ ژ خەوا شیرن
هشیاربە بێ گلی–گازن.

قەمەرداخ هێ خوەرا رەحەت
دهێنژی–خەو ل سێری،
لێ دلەزاند پێز، قەی ب جەد–
بەری تەڤێ هەرە سێری...

لێ پەز هێ ناڤ سییێدا سەپە–
نەگهیشتبوو بنیا زانگێ،
شەردی هات تەڤ ژ تەپە،
چا ئاڤکی سەر سێلێدا تێ...

زانگ زەرقی مینا کرکووت،
هولم–گولم مینا دوو ژێ کشیا،
قارقارکێ سەر کر قوورتەقوورت،
باسکێ خوەیە خوناڤ داوشاند.

سی لەرزین ل دۆر سرتا،
ژ هەڤدوو چوون زیتۆل –زیتۆل،
قنجلین ناڤ چەل و کۆرتا،
مینا کەلبێ لێدایی تۆل.

کانییا کاخا بەشەرڤەهات،
ئاڤیێ برق دا، وەک لال و دور،
زەرییا پۆرسۆر هەڤراز هلات،
مینا پرتی ئالاڤا گور.

دەفاند بینا جەتریێ خوەش
تەڤ شنگینا زەنگلێ پێز،
سا راکرن کێوریشکەک رەش،
تەرقاندن بەرب هەڤرێز...

من تاب نانی، من دا دوو سا،
هەڤراز هێلبووم کەلۆشک–کەلۆشک،
راگهیشتم ناڤسەرا چیا،
دنیا بەر من بوو خەونەرۆژک.

مینا خالیچەکە بێهەد،
ب نەخش–نیگار، رەنگ و ریشی،
فرە–فرە بەر من راکەت
سەرگەرا گول–گوپک تژی.

سەرێ ژۆرن قەیائێد کال
روونشتبوون بێ دەنگ و هەس.
بناتارێ جەوێد تفال
قشتە–قشتبوون ب هەیر–هەواس.

پەرڤەدابوو ل دۆرا چییێ
دنیاکە هەد–هەساڤا دەر،
ب کەسک و زێر، هێشین و شێ
دفوورفووری بەدەلی بەر.

مژ دهەلیان بەرە–بەرە،
و ژ ناڤا بەرا مژێ،
مینا هووتێ بنێ بەرا،
گولتما چیا دهات کڤشێ.

گێدووکا وەک پشتا دەڤێ
خانێ دکر تەر و تەمز،
داکەتبوو سەر نەقەڤێ
شڤەریا گەور مینا وەرس.

"وڕا، –من دگۆ، –دچن ئاشا،
نڤتێ تینن، خوێ دکڕن.
خەریبێ گوند ب دلێ شا
ژ تلفیسێ دادگەڕن.

فلێ داشناک ل وێ تنگێ
تۆپا خوەیە ب گا–هۆریک
سەپە کرییە ل پش زانگێ،
وەکی شەرکە بەر بۆلشێڤیک.

لێ ئەهلێ گوند ئورس خوەستییە
داشناک وەختێ بەر رابوونە،
ئاپێ تاژدین زورنێ خستییە،
پێشیا بۆلشێڤیکدا چوونە...

گۆتنە، کۆ رووسکی ئیڤان
وێ بێ، داینە قەیدەکی رند
داشناکێ بەر مەریکیڤا
تەلەف نەکە هەڤت مێرێ گوند.

ترکێ نەئێن ب قەیدێ مە
زورنێ نەخن خایین–خایین،
ل قەید–گیزمێ نەخن نەبن
پێنجی مێرێ گوند ئارخایین..

برییە ب ریا داڤانێرا
بەرب ئالیێ ئۆرتناڤێ.
" ئا، من دگۆ، کیسێ زێرا
نهۆ گەلیێ هاندا داڤێ.

وەختێ گوندی پاییز–پاییز
ئەربە سەرگین، بزنەک قۆر،
جێجکە روون، چەند گولۆک ریس
یان ئەیارە تۆپاقا شۆر

دبن دچن ئۆرتناڤێ،
کەلەمارا دگوهێرن،
هنگێ ئەوان وێ هنداڤێ
ل وی کیسێ زێر دگەڕن.

بادلهەوا . کی زانە کا
ناهاکا بوویە قسمەتێ کێ...
دبە، کۆ زابتێ ترکا
خوەرا هلدایە وێ دەقێ.

دبە مشکێ بەلەبان دییە،
بریە کریە قولکا خوە،
دبە عەڤدێ ئەیلەڤان دییە،
بریە خوەرا کەر–کەر دخوە.

یان ژی دبە بیە قسمەتێ
شڤانەکی مینا عیسا...
کی دزانە، داینا خوەدێ
ب کێرا بیە ئوسا هێسا "....

ئەز دوشورمیش دبووم ئوسا
خوەرا ل ور–سەرگەرا چییێ،
من دیت، ڤایە، ئاپێ عیسا
ب لەز و بەز بەرب من تێ.

سەر–چەڤێ وی قەمەرە گر
تەڤ دهەژیان، مینا بێژنگ.
هات ب هێبەت دەستێ من گرت،
" وەرە، گۆ، ئەز تەرا بێژم ".

من نهێری ل ئالیێ سا،
خوە خوردلیم–ناڤا ترسێ:
" گورن "، –من گۆت، –فەقەت عیسا
شڤدار تووش کر ئالیێ قەرسێ:

"ئەوی پرتیێ ئەور دڤینی؟،
ئەوێ ئوسا مینا مەسی.
ئەوی گوژمێ گەور دڤینی؟
دڤینی وی بەیارێ سی؟.

ئا، گوندێ مە وێ دەرێ بوو،
بناتارا ئەوی کری ".
گۆت و مینا کێڤر کەر بوو،
درێژ–درێژ ور نهێری.

"وێ دەرێ بوو، برێ ئاپۆ، –
وەکلاند وی جارەکە دن،
پاشێ حزنگ هاتێ و گۆ:
" شام شەکرە، وەتەن–شیرن "....

ئەز شاشمایی بەر خوە کەتم.
وەکی دەوسا پامپا بکر
ئاپێع عیسا گوندەکی دن
هەساڤ دکر " شام و شەکر "...

***

دۆرانا دوور بەرە–بەرە
هقۆ دبوو ناڤا تەلپێ،
ل پەی ئەورەکی ئەوارە
رادقەتیا رۆ ژ قولبێ.

گەرمێ تەڤنا خوە دادخست،
تەڤ تووژ دبوو نۆلی نزا،
شڤانا ئید سەرپی دێخست،
ئیدن ئەلکین کەتبوو سا.

مینا پێلا ل سەر بەرێ،
فشە–فشا پێز بوو، دهات،
راگهیشتە گۆوێ گەرێ،
قلپکا وی ل ور هلات.

رەشیت دانین هەڤان و پۆت،
پێشبەری خوە شڤدار نکاند،
سیا خوە چاپ کر، " وەدەیە "، گۆت،
دار هلڤەکر، پەز ڤەقەتاند.

" هج کاڤرێ، هج "، –بەرەکا چیا
دادگەراند هێورزا وی،
دبوو شیرقە –شیرقا گنجییا،
ژەڤ دپەکیان کاڤر و می.

وەک گولتمێ کاریایە گەور،
دو گۆلنگێ کەڤر –کرا
پەزێ زایی، پەزێ ستەور
کۆری گرتن ب دو برا.

هاتن هنگێ کەلبێد برچی،
دۆر شڤانا بوونە تۆپک،
برن–ئانین پۆچێ پرچین،
ئالاستن دەڤ –لێڤێ شرک.

عیسا دەرخست تاسا رڤین
ژ هەڤانا خوەیە مەزن،
ب فەسال، ب سەمتا شڤین
سەردۆش کرن نەه –دەه بزن.

و قورجین کەلبێد قافرەش
ل سەر شیرێ بزنا شین
و چەلپاندن ئوسا خوەش –خوەش
ژ چارخێ رەشیت رێزین...

رەشیت پاشێ بر تاسە شیر
سپارت لێڤا کانیێیە صار،
لێ ل بنیا زنێرە سی
عیسا پالدا، نۆلی زنار.

بەر پیێ وی کەت دێلکا تێر،
چەنا خوە دا سەر لنگێ وی،
هلکشیا سەر سەرێ زنێر
تشتیرەکە بەدەنسپی.

عیسا پێچا ڤر جخارەک،
بزنێدا کر بەرێ خوە:
" تاجێ منی، گۆ، بمبارەک،
و کەنیا سەر خەبەرێ خوە...

لەزەکی دن مە " پادشێ "چیا
تەڤی " تەخت و تاجێ " وی هشت،
ئاژۆتە گوند گولتما مییا
ژ ناڤا گول–گیهێ بوهوشت.

بەرخڤانتی

چقاسی ژی ئاپێ عیسا
پێشێ شڤان حێچ هەسڤاند،
منرا موکوری بوو دیسا
توور و تەڤارجخێ شڤان.

لێ هەما ئەز نەبووم شڤان.
بەلەکی کۆ کەتنە چیا،
من برە بەرخ هنگێ بەردان
قالچیچەکێ دۆر بەلەکیا...

***

تو خەون بوویی، بەرخڤانتیا من،
باویشکا بەربانگێد بێخەو...

دەنگێ دەیلکرنا دیا من
تەڤ خولپینا سرسوومێ دەو...

تو کەوا روو ئەزمین بوویی،
بەیتا تەیرا تەریبارێ،
تۆئێ پێزی سەر نین بوویی،
ئێمیشێ ئامۆژنا کارێ.

هەولا بەر زیارەتێ بوویی،
فیقا شەکرۆ و مامیکۆ،
تو هوبا شورەتێ بوویی،
هەنەک–مەسقەرەتیێ شیکۆ.

تو گرتنا گۆلا بوویی،
خەملا چاییر و چیمانا،
تو کوچکێ کارتۆلا بوویی،
قەلاندنا قەرخەمانا...

ساوا قورخچیا بوویی تو،
گازە–گازا سەفۆئێ پیر،
سێوانا سەر چیا بوویی تو،
رێ و مەنیا پیرێ شاییر،

وەکی رۆکە هاڤینێ گەرم
کەرە–کەر هات ل چیا–بانی،
مۆر–مۆزبەتا خوەیە مقەرم
داخکی دلێ منڤا دانی...

تو نوور بوویی، بەرخڤانتیا من،
کوبرا ئەرد و ئەزمانا شین،
لێ نا، دیسا تو بۆنا من
مایی–" سێرا " " خامێ ئۆزمین " .

من کار–بەرخێ خوە بەرددان
تووت خودوودێ " چەمێ بەللا"،
دشنگ–شنگن زەنگلێ وان
تەڤی دەنگێ جەوا زەلال...

چێرە–چێرە برێم دچوو
هەتا " خامێ ئۆزمینی " گەور،
ل وێ دەرە گران دبوو
بنیا برێ رەشیتی ستەور.

ئەوێ هنگێ ژ ئالیێ گوند
ب ریا ئۆرتا چاییرا تات
مەرڤەکی نەیی بلند
دلنگری ژێلا دهات...

نیڤێ رێدا مە ناس دکر
رەڤاچوونا کەکێ نەڤۆ،
سەر–سوفەتێ کەکۆیی گر،
بێشمێرتا وی مینا زەڤوون...

دهات، دگۆت: –بەرەکەت بە...
– سەر چەڤارا هاتی، کەکۆ...
– خودێ چەڤێ وە خوەی بکە، –
کەکۆ سەردا مەرا دگۆ، –

رەشیت، وەرە، تەرا بێژم...
تو ژی وەرە، کورێ ئووسف...
و دەست دبر جێڤا بێشمێرت،
دو چەنگ کشمیش دەردخستن...

یەک ددا من، یەک ژی رەشیت،
– خوەرا چەرەز بکن، –دگۆت،
دبەشری رووئێ سۆری فیت،
ئیدا زێدە تشت نەدگۆت...

ل کەنارێ جەوێ ژۆرن
سەر پشتا خوە ڤەدلەزیا
لنگەک درێژ دکر، یێ دن
دکر کەڤان وەک پشتا زیا...

شڤا دەست خوە هەڤراز–بەرژێر
رەخ خوەدا نەرم دبر–دانی،
قەی بێ شڤا قودرەتێ سێر
ئەمر ددا چۆل و بانی.

قەی بێ دگۆت: " ئەورێ تەنک

خوە باڤێژە رووئێ رۆئێ گەرم،
سەر مەدا بێ هێواک هێنک،
جەوا جانک خولینکە نەرم...

چڤیک بسترێن ئەشقی ئاڤێ،
ئەشقی مێرگ و هارۆسێ نەخش،
بینا پوونگێ گووجلی باڤێ،
زەنگلێ بەرخا شنگینکن خوەش "...

و وسا بوو، ئەمرێ خوەدێ،
قودرەتی بوو، مەرڤ دگۆت،
تەنێ بەرخەک نەسە نەتێ
دهات کومێ کەکۆ دکۆت...

" هیر، بنبارەک، –کەکۆ ورا
دهەژاند سەر بەرخکێ شڤ،
لێ نەدخست قە تو جارا، –
بەردێ، –دگۆت، –کورێ ئووسف... "

خوەرا ورا خێلەکە خورت
پیرێ مۆمن ڤەدلەزیا،
و رادبوو، خوە رادگرت،
راچەڤ دکر شڤەریا زیا.

– کەکۆ، دواکێ مە ناکی؟
رەشیت هنگێ ب کەن دگۆت.

– خودێ بەلکی مرازێ وە
ب دلێ وە بکە، –دگۆت...

و گەرماشڤ ل بەر پشتێ،
مل د سەردا چەملکری،
چاییر –چیمان ل تەنشتێ،
دچوو، رێدا دلنگری.

... و هێ دچە، دچە، دچە
ل بەر چەڤێ هسرەتا من
بەژنا کەکێ نەڤۆ نیڤچە
مینا حکیاتەکە شیرن...

رەڤا ئاسێ

کێلەندی، کۆ دەرتێ دەشتێ،
چۆل–چاییرێ بینجنەتی،
سێنجا دلێ من ژی دشکێ
تەڤی گول و گیهێ کەتی.

مەلوولیکە مرووزکری
سەر مندا تێ ب تەلایی،
قەی بێ، دلێ مندا دگری
قولنگەکی–رەفا مایی.

ئاخ، چوون ئەو رۆژ–ئەو رەفێ من،
ژ بەرپێشا چیائێ دبوور،

لێ هێ ناچە بەر چەڤێ من
ئەڤ دیدەما ب گول و نوور.

قەلفا قیزا ب کنجێ رەنگ،
سەر ملێ وان–ترمخ، توورپازک،
هلپارکی چییێ دبن چەلەنگ،
وەک " تاوسێ " ب پەرٍ و باسک...

من بەرخڤانتی ئەوێ هنگێ
سپارتی ئۆنیکێ براک
تەڤ هەڤالا دچم " ڤیلکێ "، –
پەی وان جانک جەواهرا.

ئەم دچنە دبوورێ کال،
ل کۆ پەرچێ سینۆر، زەڤیا،
وەک قەرچوومەک، زۆخالکزۆخال
راچیانە سەر کەنارککەڤیا.

هلدکشن ئەم ب جەفا
سەر سینۆرێ چیێیی بلند،
ور چیت دگرن، نۆلی رەفا،
و دنهێرن ژۆردا ل گوند.

گوند شڤێتا شانەک مۆزا
تەڤرابوویە، نەرم دکە زمین،

دووئێ کولەکا، مینانی زیبا،
ب تیتکی هلتێن ئەزمین.

جەو خوە مەرکی ڤەدشێرە
ناڤ بۆستانێ مالا هووتێ،
گەزۆ دایە " داو و دێرە "،
بەردا لەز–بەز دچە و تێ.

خاتا خالۆژن " کولەکا خوە "
کاپکێش دکە بەرپێشا چیێ،
همە–هما هنارێیەک
دەن دکوتە تەڤی چیچێ.

چیلا هۆریان ل سەر سوورێ
سەرگینێ خوە شارانگ دکە،
سافا مزراق ل سەر کوورێ
کاخکێ خوە خارانگ دکە.

دەنگێ کامل–کزیرێ گوند
مینا دەنگێ تۆپ–تڤنگا
دگورگورە ئوسا بلند:
"عەلی–عەلییۆ، گا بینە، گا"!

و کلاما مە ئانیزاز
ژ بەدەنا چیێ بانز ددە،
دچە، مینا تەیرەکی باز،
د سەر گونددا پەرواز ددە:

"کادارازوو، کامل جانۆ،
دە دابوهورە دەر مالێرا"...
لێ کامل ژی بەتەر و نۆ
ناڤ گوند مەرا ددە چێرا:

دەنگێ سەدر تێ هێرسکەتی:
" بخەڤتن، گەلی بیجا "...
" ئاڤێ، ئاڤێ، خالێ فەتی،
ئاڤێ بشین تەڤ ئەربەچیا ".

و هۆن دگرە قەلفا قیزا،
قەی بێ گول و گیهێ چنی
رابوون و ململین دیسا
ب قودرەتا بین باتنی.

ب ترمخێ خوەیە نۆلی
شەهێد بێهوودەیە ئەجەڤ
ئەو " شەه دکن " تورلی–تورلی
سەر و سینگێ دبوورێ دێو.

لەڤ دبە بۆر گیهێ گێچی،
کەچک ئانجاخ ژۆردا تینن.
لێ لاوکێد مە ڤیلکەچی
ژ بەر یەکێ هەر هلتینن.

"لۆ–لۆ، وەرن ڤرا هلدن،
چرانێ مە گونە کرییە،

وەکی خوەدێ هەڤە رەنگ–روو
مینا فیلێ نەدایە مە "؟

هەقە گازنا گولچا قەشمەر،
لێ زەف گەشە کوبرا فیلێ.
دتەییسە سفەتێ زەر
ل بەر برقا قەرەفیلێ.

دەڤ و دران بەشەر ڤەتێن،
وەک کومکۆر و بەلگێ گولا،
سوورەتێدا گۆڤەک دەرتێن،
دبن دو هێلینێ دلا.

لێ دەھ و دو دلێ زلام
هلدفرن دۆر نازییێ وێ،
درگان، نۆلی دەستێ دلا،
" داخوول " دبن بەر دەست–پیێ وێ.

ل بەر گولچێ دبە " دووچک "،
بەرب ورا ئەم دبەزن،
ئەم چێ دکن " چیاێد " چووچک
ل سەر سینگێ چیائێ مەزن.

بلند دکن نۆلی ئەلکان
ل بەر تەڤا دەرهاڤینێ،
وەکی پاشێ ل بەر سیا وان
بخون نانێ فراڤینێ.

خوەرا پالدن، خەبەردن ور،
ژ حالکهوبێ بکن قسە،
ڤەخون دەوسا شیر و شەکر
بێن و بوخزا گیهێ تەزە.

گۆزقولاخیێ بکن بێشەرم
ل کەچکێ خامە تەرکجان،
کانێ ژ دەست رۆزگارا گەرم
کێ ڤەکرییە بەر و بستان.

کا چ دبێ فیلا مە رند
دەرهەق " یازی–مقەدەرێ "...

لێ... نشکێڤا ژ ناڤا گوند
تێ هێورزا مەتا شەرێ:

"کەرکنگی نە نۆلی مەرییا،
سێڤا دەڤێ تە بوو ئاسێ"؟
ژ سەرێ ریا، ژ بەر دەریا
خەلق درەڤە مالا جەسێ.

ئەم درگانا وێدا داڤێن،
ژۆردا چلقاس دکن ب لەز،
"کورۆ، کودا، کودا، هوون تێن؟
وە هیڤییا کێ هشتن ئەو لەس"؟

کێ گوھ ددە خالێ ئەتێ؟
ئەم ژۆردا تێن بایێ بەزێ
و هەر تەنێ تێنە زەڤتێ
سەر کولەکا مالا جەسێ:

ئاسێ – هوندور کەتیە قولچک
و دجارە:– دووریم هەرە...
لێ رەشیت بەر بوویە قۆنجک،
لاڤا دکە، بەر دگەڕە.

– ئاسێ، ئاسێ جان، –ئەو دبێ، –
بیر نەکە بەخت–باتا خوە
ئاسێ ب چێر خوە ژێ دپێ
و ژێلا دەیل دکە دیا خوە:

" ینێ، –دبێ، –قیزا تەمە "...
لێ شەرە بوویە ئاگر–ئاشیت،

کولەکێ ژەڤ ڤەدژەنە،
پەلا ژۆردا داڤێ رەشیت.

لێ ل هەوشێ، ل بەر دێری
ئووسێ هاتییە هۆرت و زۆرتێ:
برێ ئاسێ " سیلۆ " سێری،
نەچەلنیکێ " باشیبۆرتێ ".

– دێری ڤەکە، دبێ، جەسێ،
ڤەکە، تەرا ئەز دڤێژم،
یان نا، دەرێ تە ڤێ لەزێ
ئەزێ تێکم تارەبێژنگ.

و دەستێ خوە ب وێ هێرسێ
دبە بەرب قاڤا قرمێ،
– پی، دریا خوەدێکی، ئووسێ، –
تێ جارینا مەتا سورمێ.

– ئێ، براڤ، من چ بکرا؟
جەسێ بەر دێریرا دەرتێ،
هاتن خوە ئاڤیتن ڤرا،
ستار هەیە–ژ بۆی خوەدێ.

ئاسێ مینا پەزەک کووڤی،
شەر شقتی ستوکورێ،
مال دڕەڤە، دەرتێ دوو وی،
خوە داڤێژە سینگێ برێ.

دگری، گڤا کۆ " ئام و تام "،
هاتییە ئاڤێ–ئەوێ ژۆرێ،
ئەوی " سەیپسانێ نەمام "،
گرتیە بریە " دەستێ زۆرێ ".

– " زەفی زۆرە " کورێ " گەورۆ "،
مێر سەر خوەرا نەدینە قێ،
وەکی کۆ رۆ–ناڤا نیڤرۆ
درەڤینە ئەرزێ خەلقێ.

من د ها–ها، –ئووسێ سەقەت
ژ رەشیترا ددە چێرا، –
لێ تە هەساڤ نەکرن قەت
باڤ و برێ ئاسلیکێرا؟.

دە، وەکی تو مە ناترسی،
دیوان هەیە ژ مە زێدە.
وەرە، ئوسا ب " مێرخاسی "،
بەر دیوانێ جاوێ بدە.

دبێژە و سەر خووشکێدا
هێرس دکەڤە: –مەگری، –دبێ، –
بلڤ نەهییێ، بنهێرە چا
دیا وی ددم گریاندنێ.

مالی–گوندی گولتمایی
وانرا دچن ئوسا پێ –پێ،
رەشیت بین د بەردا مایی:
– یا بەخت–ژ ئاسێرا دبێ، –

نە، نەینکا تە ئۆڤانێ...
نە تە دەزمال منرا شاندییە

ئا، سەر ڤێ دەزمالا هانێ
حەرفا " ر "، " ئا " کێ کشاندیە؟

و دەردخە دەزمالەک زەر –
هقشاندی ب دو حەرفا،
تلیا خوە رەش داتینە سەر:
–ئا، ئەڤا " ر "، ئەڤا ژی " ئا "

–" ر "، " ئا "، راستە–رەشیت، ئاسێ، –
دکە قرتین دەنگێ مەجیت.
لێ ئووسێ گوهـ نادە مەجێ،
دەست تووش دکە ئالیێ رەشیت.

– قەرەچۆبان، ئەو تو پاکی
می–بزنا ژەڤ ناس ناکی،
ئیژا خوە–وی حالی هاتی
منرا ڤرا بوویی " خوەندی؟ "
تو سەبرکە، تو بسەکن،
ئەز " ر "، " ئا " نیشانی تەکم...

– ئووسێ، تەرکدە، بەخت–مرازن، –
گوندی ئووسێ ددن شەرمێ...
– بجەمن، هون چ دخوەزن؟
ئەو دەست دیسا دبە قرمێ،

– ڤانا نەدم ئەز بەر گوللا؟
– کوؤۆ، چ بوو، خوە نە دینی؟

– کورۆ، ئووسێ، ستاخوللا،
خوه تو باڤێ ئاسێ نینی؟

– برا، وەکی خووشکا وەبیا،
وەێ ئوسا پێڤا بەردا؟
– وەی، برا سەح باڤێ ویبیا،
کێ دەیکرا، کێ خەبەردا.

– ئووسێ، قوربان تە دکەڤە،
(ئەڤا عەلیێ مە لاقردچییە)
وەکی ئیرۆ خوەیینگا تە
بێ زیان–زئات ژ مالێ چوویە...

برا کرداسیکی کەلەش
دەست باڤیتا زەندا گولچێ،
چکانێ من میا کەلە بەش
کاش نەدکر بەر " قالتاخچیێ "...

– رەڤا ژنێ–قەیدێ دنێ، –
گوندی ئووسێ "دگوڤێشن "،
وێدا بەکرێ باڤێ وی تێ،
– وەرە، –دبێ، تەرا بێژم.

تەرکدە، لاوۆ، من–ڤێ یەکێ،
بەلکی ئەو بوو یازیکقەدەر...
ئەم خوە سەڤا کەچکەکێ
کورێ مێرک نادنە دەر؟

– پی، لێ رەمەل باڤێ تەبی...
– لا خوەدێ هەوارێ هاتی، –
دوا دکن هەر جەلەبی،
دەر و جینار، خال و خاتی.

لێ کدا مەت: دایکا رەشیت،
دەستێ ئاپۆ ور پاچدکە،
دگرە دەستێ ئاسێ، رەشیت،
بەرب مالێ زوو کاش دکە.

بەرانبەردان

هەی گدی، ئاسا بەتەر،
گازن–گریێ قیزا قبراخ!
هندک مابوو تە بدا دەر
رەشیتێ مە هەیفی دلساخ.

لێ کێ کەرێ پێز باژۆتا،
تێکرا هۆکین و هێورزە؟
کێ ژ مەرا شیر بدۆتا،
دانیا کەڤیا " کانیا میرزە "؟

لێ کێ ل وان مەرگ و پالا
گازیکرا کەلبێد قافرەش:
کێ پەز بەردا بنیا مالا
رۆژا بەرانبەردانێ خوەش؟

دچلقلی خۆزانا زەر،
مینا بەرا بەر زەرایێ.
بر و بەرتەل جۆل دبوون سەر،
نۆلا ئادەک مەها مایێ.

دگولگولین بەدەو–بەدەو
سەرپشتێ پێز دەق و دووچک
ژ دەنا سۆر، گەڤەز و کەو،
شین و شیرکی، کەسک و قیچک.

فوور ددا وان دەر و بەستا
فیتە–فیتە شڤانا شا.
سەللا زەدا ل سەر دەستاک
دەردکەتن ژن ژ حەوشا.

بەرانێ شەلت، ستو هەڤرەنگ،
نقشاندی ب سۆر و سووت،
دوو کەڤانیێ چاپک–چەلەنگ
دهەژاندن دووڤێد یەکپووت.

لێ دوو رەوشا بەرانا رند
زار و زلام تاخم –تاخم
دچوون–تەڤی رێنجبەرێ گوند
لۆقا سۆرەساڤاراخن...

ئاها، رشتێ خاتیا چیلێ
ئاها، هێکەڕوونا خاتێ

سەربدەوا مەتا فیلێ
ژەژەروونا شەرەفاتێ.

ئاها، چیچێ برنج ئانی،
دانی پێشیا ئاپێ عیسا.
رەشیت رشتە ور هلانی
و ڤالاکر بەر هەردو سا.

ئاها، ئاسێ بێژنگێدا
هەولا مەتا کدێ ئانی.
سەر دێمێ وێ برق ڤەددا
بەشەرەکە باشکبەیانی...

" ئەڤا ئەو ئاسێیە، خوەدێ، –
مەرڤ ورا دفکری، –
وەکی ئەوێ رۆژا رەڤێ
ئوسا دکر شین و گری "؟

" کوڕۆ، بخوون، –ژ مەرا گۆت، –
بۆیلخییە، شێنە شکر "
و لێ جڤیان سەرێد سەرقۆت،
لۆق کرن ئەو زەدێد چڤر.

مە خار–ڤەخار و وێ ئەشقێ
چرپیا " سیار بوون "، چاوا–هەسپا،
کەتن ناڤا " مەیدان–مەشقێ "
خوەرا ل وان دەر و بەستا.

" جريد " دليست و " شەرانى "
مە وێ دەرێ ل دۆرا پێز
بەرى وان جريدێ ئەينى،
وان دەوەتێ ب را و رێز.

دەوەت

هەی، هەڤالێد زاروتيا من،
هوون ل کونە، کونە ناکا؟
ئەز ل دۆر خوە دنهێرم
و دبينم تەک و تووکا.

وەرن، قەومێد منە ئەزيز،
هەيتەهۆلە و هەواسى،
ب دەنگێ دەف–زورنێيە زيز
زاروتيا مە دکە گازى.

هوون سەح ناکن، هوون نابهێن؟
هوون قەت ناکن موکوريا گوند؟
قرە–ڤرا شەهەرێد شێن
کەر کرنە هوون نۆلى کوند؟

خوەدێ ب وەرا. ڤا ئەز دچم،
شانديە پەی من مەحێ کوڕمەت.
بەرەڤ بوونە، ئۆهـ، چتۆ ژن،
چتۆ " خوەنديێ " خودان–ورمەت.

" لەنگەر بوونە " هەواس–هەيران
ئەو دۆر بەرا ئێچکێ–ئازا،
سمێلێد رەش، نۆلى تەيرا،
تار بوونە بن گرێ پۆزا.

پەل بوونە سەر تەختێ ژۆرن
بۆرکبەندەکێ زکێد مەزن
وەک شەراڤا تەل و شيرن،
دخولخولن تەن و پەسن.

... لێ قەنج ئەو بوو، هوون نەهاتن،
گەلى قەوم و پسمامێ دوور:
هوون ژى، دبە، مينانى من،
روونشتانا ئاوا مەلوول.

لێ هوون نەکن فکرێ باشقە،
تشتەکى ئێرى تونە هلبەت،
شکر شايە، شکر ئەشقە،
دەولەت–خوەدێ سەرێ کوڕمەت.

ڤا، رێز بوونە جێرگێ ڤازا،
تەباخ–تووسيێ ب نەخش و نيش.
مينا پەرێ قوبەقازا
راگرتنە قووچێد ئێميش.

ب بەنگزێ قيز–بووکێد هەبەش،
گورج و ئوورس، چين و توونگووز

بەشەر ڤەتێن هەڤرا خوەش–خوەش
سێڤ و خورمە، هنار و گووز.

سەر هورمیادا هاتنە خار
ترییێد " خاچەباش " و خەرجی،
چا تێنە خار تۆرێ کاربار
سەر مەمکێ قیزا تەزی.

ژ لەنگەریێ خاشلەمێ گەرم
نازیا دکە هولما هێشین،
بەشەرڤەتێ " تقمالیا " نەرم،
شامپاین ب هێرس دکە فشین.

سەر بوتولگێ ڤەخارۆکێ
وەراق ددن سەهەتێ زێر،
دالقیانە لەمپێ تۆکێ،
مینا هورمیێ جنەتێ سێر.

تلی – پێچیێ زورنەچی ژی
ب زێر و زیڤ تژە بوونە،
بەلێ، خەلقێ مە باش دژی،
لێ کەسیڤ بوویە دەوەتا مە.

پەرا، زەمین کورتساندییە
پەر و دووچکێ وێ " تاوسێ "،
روح د چەڤدا چلمساندییە،
وەک یێ گولا پش پاییزێ.

ئەو شاینەتا رەنگ و رەوشا
بیە بازارا جرم و جەدێ
پرتی گۆڤەند ل دەر حەوشا
تەڤاکەلی لەڤ دچە–تێ...

و گەدەکی شەهەر هاتی،
دەوسا وەکی بەردە کەوێ،
گولتمە دوو ب تسقیتی
گور " بەردده ناڤا هەوێ ".

دقنجلە هەیر و هەوەس،
شایی د سەر هەڤدودا تێ،
وەک بێدەرا بەرەڤکن لەز،
ترسا تەڤی و تەیرۆکێ.

نیڤی نابە بارێ تەختە
ژ لەنگەریێ تۆرت و تۆلما،
مریشکێ سۆر، مەسیێ " بەختەک "،
قووچێ گووزا، سێڤ و خورما،
***
چووکتیا خوەدا ئەم دگریان
سەڤ سێڤەکێ، گووشی تری،
ناها دگریم هسرەتا وان
دەوەتێد مە دابوهوری.

ناڤا گونددا ب دەف–زورنە

دگەڕاندن دارەک عەجێڤ،
چقلێ وێڤا گووز و فشنە،
کالێت، کانفێت، هنار و سەڤ.

راچەڤ دکر مە ب هەوەس:
کیژان سێڤێ، یان هنارێ
خوەرا برەڤینن لەز –لەز
وەختێ داوشاندنا دارێ...

مە سەد خەونێ دەلالە دور
شەڤا بەری هنگێ ددیت،
هەتا مینا تۆفانەک گور
" جریدێ " سەر هەڤرا داڤیت...

دو کحێلێ خوەی ناڤ و دەنگ
هوف دکرن ریا تۆز –دوومان.
جۆتە خۆرتێ چاپک –چەلەنگ
سەر پشتا وان هلدقۆشیان.

یەکی یێ دن دوو خوە دهشت،
زەنگوو دکر کحێلێ شێ
و مینانی لێیی –لێمشت
دادکوتا ناڤا حەوشێ.

بەلگی داڤیت دەستێ زەڤێ
مینا قازەک نێچیرکری،

دوو خوە، دەستکێش ددا رەڤێ
سەگلاڤیێ خوە بەلگی بری.

زورنا هێرسلوو زەرپ دگوژیا،
بەربیا دکر هێلە –هێبەت.
سەر بووکێدا دادوەشیا
دار مینانی تەڤیا قودرەت.

رادهشتێ مە ئووجە –ئووج
یەک ور دما مرووزکری،
کو کەتە دەست گووزەکە پووچ،
دەوسا سێڤا راچەڤکری.

خەمەک مەزن نیبوو، فەقەت،
ئونداکرنا سێڤەکە کال:
شەڤ –ئێڤاردا خوەش رادکەت
کەسکەسۆرا گۆڤەندێ کاو...

سێڤا بەدەوتر بوون، مقیم،
سوورەتێ قیز –بووکێ بکر،
وەک تریا رەش دبرقین
چەڤ و برووێ ئالە –ئاگر...

رەشیتێ مە مەردی مۆمن
بەر ستوونێ مال گۆڤەندێ
دنهێری شیرن –شیرن
ل ئاسا خوە، بازنێ زەندێ.

عیسا –هەڤان ور ئێخستی،
دەف ئاڤیتی ملێ بووشلات،
دەهلکێ سۆر بن کوم خستی،
درنگاندێ ب موهومات.

هێلە – هێبەت وی لێددا
ب چۆماخێ خوە دەفدرین
و پێلاسووئێ لەمپێ داردا،
وەک منمنیک، هلدفڕین.

نۆلی ئەورێ شەبەقێ ئال
خێلیا بووکێ نەرم هلدهات،
و دینداریا دەمێ دەلال
تەڤتەهەری گەشڤەدهات.

بالا گشکا دزڤری سەر
چا گولباخان–بەرب رۆئێ،
و سۆر دبوو سوفەتێ زەرک
قەی رابووبوو ژ بەر شۆئێ.

زەڤا ل خوە دخوردلی،
دەزمال ددا سەرگۆڤەندی...
ئەوی دەزمالا گولگولی
هلدفراند ب قەشەنگی.

دکر هۆقین وەک شێزەرا
دبوو خرمینا ساپۆکا

شنگین دکەت کێر–کەمبەرا
تەو دکەتن کاپێ چۆکا.

" یا ب دەنگ "–دکرن گازی
مۆلەت ددان دەف و زورنێ،
حەمید، تەموور تەڤ دقووریان:
" هەی، زەمانۆ، وەی لێ قورنێ "...

ئەتێ رزگۆ ل چارگۆشێ
مالگۆڤەندێ سێتی دکر،
شڤ داودشاند پەلاگۆشێ
گەدێ، وەکی نەسی دکر.

" بلیز، –دگۆ، –کوڕێ کەرێ ".
شڤ دهەژاند ب قووره–قوور.
گۆڤەند، مینا پۆچا مەرێ،
زراڤ دبوو سەر زارێ هوور.

هێدیکا نەرم، ئەو دکشیا
ب کلامەک حەمید تەزە،
سازبەند رادبوونە شپیا،
دهەلاندن " نەخشێ میرزە ".

سرێ دکەتە شاباشا،
ئاپێ عیسا شا و رازی
ل سەر سەرێ بەدەوکباشا
دار دگەراند، دکر گازی.

وەزیر ورا تاس تژی ئاڤ
دەدلاند سەر سەرێ خوە
بندا دلیست شتاف–شتاف،
نەدرێژیا دلۆپە.

لیست، ئسترا وی تەهەری،
هەتا نیشەڤ وەزیرێ خال،
هەتا وەکی کۆ " کۆچەری "
ژ سەر سێری ئاڤ ئانی خار...

ئۆدە

دەوەت دتەمرین دچوون،
لێ، قەی، ئانتێخ ژ بەر دمان:
چەند خۆرت، زلام بەنگی دبوون
سەر قیزێ گوند " زەری–دۆمام ".
زەڤێ سالێ تەمبەل دبوون
ئیدا نەدچوونە ئۆدا.

خوەزی ل وان، یان ل گەدا؟
ل وان چەندک زار–زلاما.
وەکی ئیدا ل پیێ ئۆدا
روودنشتن دەوسا وانا.

چێتر بوون ژ بووکا، هلبێت،
هۆریێ هکیاتادا مایی،

چێتر نیبوو ئۆدە، فەقەت، –
رۆژا زڤستانێ سایی.

چاخێ شەڤدا دبوو باگەر،
بائێ سەرخوەش دکر فیتین،
تەڤ رادکر بەرفا کەڤەر،
پێرا درەقسی دین –دین.

هلدبری، ب ئەشق و ئینک
داڤیت گەلیێ کوورینە کونج،
لەڤ دزڤراند، وەک گێژگەرینک،
" دنگێ " دخست، نۆلی برنج.

ل بەرێ چیا دکر " مەرمەر "،
سەر " دکشاند " کێرتکێد کاو،
ل دۆر گەرا دکر " سەنگەر "،
" سوورێد " سپی، کورجێد ب ساو...

عێجز دبوو پاشێ دها
ژ دیندارا بەرفێیە صار،
ژ هسرەتا گول و گیها
دکر هەوەر و زارە –زار.

" بین هلددا " و درەڤاند
چەند گورز گیها ژ سەر لۆدا،
دبر، زل –زل دادچکاند
ل سەر شەپا ناڤا ئادا.

زلا دخست جنووبەتی،
چاوا عاشق–سیمێ سازا،
و شەبەقێ، ژ حال کەتی،
دچوو، نزام، کۆ رادزا.

شەمس پیژ دکر پێچییێ خوە سست،
سەر دەراخا وێ " خۆزانێ "،
خالێ تەیار پەز دەردخست
" چێرەجاخا " زڤستانێ...

مە بانزددا هنگێ پێخاس
سەر پەینێ گەرم، دەرێ مالێ،
مێزە دکر ب هەیر–هەواس
چۆبانمازا وێ بەرپالێ.

میلیارد–میلیارد قازێ قەرقاش
مەلسیبوون، قەی، روو ئەردێ.
مینا چەڤێ قازایە قاش
دتەییسین پریسکێ بەرفێ.

نێریکی گر زەنگلێ زیز
دوور دشنگاند، نۆلانی سێز،
بەرب " کانیا دربۆ " نێزیک
دوو خوە دکشاند زنجیرا پێز.

" ئەیڤەزە ها... –ب بین–بەشەر، –
هەسەنیکێ دگۆتە مە، –

چاوا مینا شێرەکی زەر
دایە پێشیێ و دکشینە ".

ئەوتە – ئەوتا کەلبێد هرچین
دهات تەڤی سەوتا مەریا،
تڤنگەکێ دکر قرچین،
رووڤیک پالا چیێ درەڤیا.

دبوو هێلە جارنا ورا،
لەڤ دکەتن دار و دارم،
مەملیێ خەمۆ خوەش دسترا:
" هێدی باژۆ، بریندارم "...

چ " داژۆتن "؟–مە نزانبووک
گایێد سڤک؟، هەسپێد ئۆرخە؟
مە هەر تەنێ رند زانبوو
ئاژۆتنا لەکانێد خوە.

مە زانبوو–ل سەر بووزێ
" قلێ " بلیزن ب هۆلێ،
کووچکا بەردن دەر و دووزا،
هۆجەکن سەر رووڤیێ چۆلێ.

مە زانبوو – شەڤا ئەیدێ
دۆلیدانکێ خوە بکلێن رند،
سبێ بگەرن ب قەیدێ
ئەشیرەتێ ناڤ مالێ گوند.

"سبا وه خێر، ئەید–بمبارەک"...
ئۆ، چ باش بوو، چقاس ئازا
مێرێ بەنگی وێ رۆژا تەک
هزکریا خوه رادمووسا،

پەلاوا وێ دەن و رشتا
دخار خوەش–خوەش، دلێ شەوات،
وەک نەمەتێ ناڤ بوهوشتا،
مینا ئاڤا " ئاڤلهەیات".

بەری ئەیدێ گۆرەکە ریس
مە کندرەک پێڤا دکر،
دادلقاند، نۆلانی کیس،
کولەکادا، دوا دکر.

"دۆلی–دۆلی، دۆلی دانکێ،
خۆرتێ مالێ زەڤانکێ،
پیرا مالێ قوربانکێ
تشکی تێکن دۆلیدانکێ"....

مە " ماشێ " خوە بەرەڤ دکر،
و دکرە ناڤا کۆدێ
چەند لڤ قەیسی، چەند چر شەکر،
" کێف دکر " سەر کارگا لۆدێ.

لێ چییائێ " خام " دبرقی گەش،
" گەرا قەیمەس –سی بن لێڤێ،
وەکی مینا بەشەرەک خوەش
کامچۆ دکر تا ئاخلێڤێ.

رۆ دشقتی پش وی چیایی،
سی دهاتن سەرێ لۆدا.
مەزن–چووکا ب تەڤایی
دلەزاندن بەرب ئۆدا.

***

زوو بچوونا یانێ دەرەنگ،
هەر یەک جیێ وی هەبوو–سەکیا:
ماقوول–مەزنێ ب ناڤ و دەنگ
فێزێدا پشت ددان بەلگیا.

ل پەی وانا ئانگۆری یاش،
سەر کولاڤێد–بندا پەلەخ –
مێرێد مالخوێ، زلامێد باش
رێز دگرتن خەلەق –خەلەق.

نەخشێ گۆرا گول ڤەددان
سەر کێرتکێد کولاڤێ سۆر،
تزبیێد سەری پۆخک، مرجان
ب شنگە–شنگ دزڤڕین دۆر.

زڤرا وانرا دادگەریان
کوبر و کەیسا رۆژێد چوویی،
ئۆخرمەێد ئەمر ئەیان،
ئیش–ئیجاتێد سێرڤەبوویی...

هەڤبا دبوون شوورتک –شردان
" گلیێ گورا "، گورێخیا سا،
کریامەتا " مەمێ شڤان "،
قسێد ئاشا، رەڤا قیزا...

" گلیێ دزا " دهات ئۆرتێ،
دقارقبی بوخدان و شەڕ،
قەما شاهۆ " نەجینارتیێ "،
کو هەوێدا قەت کرییە شەڕ.

مەتهێ نادیێ سەدۆ ددان،
وەکی چاوا هەتانی " برن "
راقەتاندیە دزێد ئەیان
ب ئارکۆلکێ تەندووریێ کن...

تۆسنێ ئوورشان دانینە بیر،
تەواکەلیێد وی پێکەنین،
و بانگدانا مەمەدێ پیر
ل سەر خانیێ مالا ئۆزمین.

سالخێ قەریێ هەسۆ ددان:
مێرێ جۆتە خووشکێ بەدەو،

خەباتخورتیا وییە تیتان
و خارنا بەرۆشە دەو...

" ئۆردیا رۆمێ " دهات بەر چەڤ،
شوهوراندن، رەڤ و رکێف،
ڤەشارتنا چیلا بەدەو
د ناڤا بادەکا کولێڤ.

هلشاندنا مالا قەرۆ
دەست باتراکا ب دەف –زورنە،
قاچاخبوونا " بەنگی برۆ "،
سەرهاتیا زال و زوقورنە.

" دتفقین " زینێ، خەجێ،
کەر و کولک، زەلخێ، هەسۆ،
دو دەنگبێژ دکەتن لەجێ،
دزاریا بلوورا باسۆ...

لێ ور، ل بن دیواریێ گەور
بەخیرا گور دململی،
مینا توومە خاشخاشکێ بەر
زنارەکی قژ–قملی.

و چاوا مەر دەریێ ژ تووم،
ب زنێرڤا هلکشە ژۆر،
هلدکشیا گەولازا دوو
ژ ناڤ کوورا سنجری سۆر.

بشکۆریکە ژیرە ئێگن،
چاپک– چەلەنگ نۆلی کارا،
کاخەک کوورڤا شەلێ ئێگر
ور دگەراند بەر جغارا...

لێ نەدما ورا، فەقەت،
زاڤت هیڤیا وی ئاگری،
دەردخست ب هەیران–هسرەت
کەڤر –هەستێ خوە هزکری،

داودشاندێ هەستێ خوە زەرپ،
پریسک ددا کەڤرۆکێ رەش،
پێ دگرتن هەڤرا، یەکدەرپ،
پیشۆێ وی، بەشەرا خوەش.

مل دنچاند هەڤالێ خوە:
–هـ، چاوانە، دگۆ، نیشۆ؟
نیشۆ مەتەل دما:– پەهە...
ئای ژ تەرا، –دگۆ، –پیشۆ...

شا دبوون ئەو پیشۆکیڤا،
ب زەد–زهۆمەکی سبێ،
شا دبوون، کۆ پشتۆکیڤا
مەریێ وانێ–تبلیسێ بێ.

شا دبوون، کۆ وانرا دکەت
مۆریا کاتێ سەرێ سالێ،

کو کەلبێ وان در دەردکەت،
و مێ دانی پەزا مالێ...

دکەنیان، کۆ تۆسنێ ئوورشان
مەتا خوەرا گۆتییە " خاتی "،
" قۆلنجی بوویە بزنا وان
ب کولۆچێ نەهلاتی "...

***

ناها، وەختێ قشا سپی
خوە ئاڤیتیە ناڤ پۆرێ من،
مینا پۆرێ رەش و سپی
تەڤ رابوونە فکارێ من:

کینە بەختەوارێ دنێ؟ –
ئەو کەسیڤێ خوەی عەشق و کەن؟
یانێ ئێ خزنێدا خنێ–
دێمە مرووز، دلە ب فەن؟...

هەر یەک ب تشکی هسرەتە،
هەر یەک تشکی دجەدینە،
لێ هسرەتا من ئەرهەدە
پادشاتی و پەرە نینە.

ئەز سەبا وێ دکم ئاخ–واخ،
چ کۆ وەدە خوەرا بریە،
زد ژ گەلەک ساخێد ئالچاخ–
من موکوریا مریا کریە،

بیرا ئەوان رەهمەتیێ گوند–
نەفەرێ ڤێ پۆئێما من:
مەتا زەیتوون، ئاپێ زاڤت،
عیسا و رەشیتێ مۆمن،

بیرا حەمید، بیرا مەدەت،
خاتا خالۆژن، خالێ وەزیر،
خاتیا سەیرێ و کدا مەت،
کەکێ نەڤۆ، کاملێ کزیر....
لێ ناخازم هەلا، فەقەت،
هەرم مسکەنێ مرنێ.
تشت هەنە، کۆ ب دل و جەد
ژێ هز دکم روو ڤێ دنێ.

١٩٨٣، پامپ–یێرێڤان.
ئەڤا پۆێما سالا ١٩٨٧–ئا
ژ ئالیێ فێریک هاتییە ڤەچێکرنێ.

رحانا رەسۆ

قەرۆئێ هەسۆ مێرەکی چێیە،
کێلەندیا دەست وی ژ " ئالووچێیە ".
دەما هۆنێدا خوە دهەژینە،
هەرچی مەرڤێ دوورڤا دبینە،
یەک دبێ هرچە، یەک دبە گورە،

یەک دبە ئاشێ چاردەکەڤرە.
ئالماستا رەسۆ ژنەکە ژیرە،
بەنی –بەدەوەک تەربە –تڤدیرە.
ئەو بەری گوندییا، بەری جینارا
دادگرە بادیا سۆرەساڤارا،
ددە بەر سینگێ –سێڤێ جنەتێ،
بەرێ خوە ددە " زەڤیا زیارەتێ "،
و هەلا دوورڤا ب هەیر، ب نازی
ل مالخوە مالا خوە دکە گازی:

–لۆ پالەئۆ، پالەگرۆ،
قەڤزا کێلەندیێ پاخرۆ،
کاڤلا پامپا شەوتیدا
ژ هەڤت خۆرتا زێدەترۆ.
قەرۆ دبێ:– هەی ئالماستێ،
زار شیرنێ، وەک گولماستێ،
تە چ گلیکی نەراست کر:
تە قاتخێ خوە ئانی هات
همبەری تۆ و تۆماست کر،
تە مالخوێنگێ خوە تەکمێرە
ژ هەڤت خۆرتا هێ دەرباز کر...
... خوەزی مالا کۆ خۆرت تێدا...
هەبوویا روسقەت د خوەدێدا،

یەکی وێ ڤر تەڤ من لێدا،
یەکی دن وێ گورز گرێدا،
یەکی دن وێ بێدەر بێدا،
یەکی دن وێ بلوورێدا...
دەردێم چ بوو دنیائێدا؟...
قەرۆ دەما ئەڤ خەبەرێ هان دگۆتن،
دل و ناڤێ بەلقیز–بەنیا خوە دسۆتن.
وەک بۆستانێ لێدە شەختا دەر پاییزێ،
دچلمسی گولا ئەنیا ڤێ بەلقیزێ.
وێ کوتابوون بارێ ئەردێ
چەڤ و بروویێ رەش و بەلەک،
دگۆت:– هندا من حورمەتێ
خێرێ قەت نەبینە فەلەک.
فەلەکا من منرا باتا،
منە مالخوئێ خوەرا بانیا
چەند کور–بەنگزێ باڤێ چێدا،
یەکی تەڤ تە وێ ڤر لێدا،
یەکی دن وێ گورز گرێدا،
یەکی دن وێ بەدەر بێدا،
یەکی دن وێ بلوورێدا...
دەردێم چ بوو دنیائێدا؟.

نەبوو، نەدا.
هێ باشتەدا

نەشوخولییە چرا بەختێ
رەسییێ حوسۆ و ئەولەدا:
برانگێ من هاتە کوشتن،
خوەدێ ئەز بێ زورەت هشتم،
رحانا سەر مندا پۆرکور –
خوەیینگا من ب وی تەرزی،
ئەو ژی رۆمێ مێرێ وێ بر،
تەر و جاحل خوەرا ما بی...
گاڤا ئالماست گلی تینە سەر رهانێ،
تەڤ هەڤ دبن رەنگ و روویێ ڤی پالێ هانێ.
کێلەندییا وی دخارجە هۆنێ دەرتێ،
ئەو چەڤ–بروویا ڤەنابرە ژ روو ئەردێ.

***

رێکا " داڤانێ " رێکە کەڤری،
رێکا خۆپانێ رێکە کەڤری،
ئالماستا رەسۆ ژ دەردێ دلا،
کولا کەزەبێ کوور دفکری،
دکر–نەدکر، گلی –گۆتنەک
قەرۆێ حەسۆ چەند سالا پێشدا
ئێرۆ ل دلدا نەدستری...
تەزە دگیهیشت ئەو سەرێ گلییا،
کا چما دگۆت وی " گاورێ گەلیا "

" رهان رندكه...خوەزل وى مێرى
رهانا رەسۆ ببە مشتەرى "...
كى وا دبێژە دەرهەق بالتووزێ؟ –
خێنجى مقووفێ شەرم و نامووسێ،
مێرێ دەرگستيا كوراپ رەڤاندى،
بەشەربەدەوێ حورى رووستاندى،
شووركێشێ قاف و قەما ئەرەبى،
كێلەنديكێشێ هۆنا عەلەبى،
" سەربدەوخورێ " لەگانا رڤين،
سەلەفخورێ ئاج، دێوێ ژنەهەڤين،
سەگلاڤى–سيارێ كحێلێ " رووتۆ " –
قەرۆێ كورێ هەسۆێ پوورتۆ...
***
ژ مەحەلا مخاييلا
ئالماست دكە–دلەزينە،
خوە مەحەلا شەمسكارا –
مالا خەلۆرا دگهينە.
دبێ: –كوراپ، وەز ب قوربا،
تو مێرەكى باشى، هێژە،
ژەڤ دەردخى رێ و دربا،
جا تو ئيرۆ منرا بێژە:
مەرڤ دەوێ خوە جێربى
دده ماستێ نەجێربى؟

– نا، خێر، وەللە، –خەلۆ دبێ، –
مەريێ خوەدێ ئاقل دابێ
توجار دەوێ خوە جێربى
نادە ماستێ نەجێربى...
–وەكى ئوسانێ، وى شەرتى،
تى بێ ژنى، بێ دار –دەرگووش،
تێ چا دەست خەلقێڤا بەردى
يەكە مينا رهانا خووشك؟
نە هەيفا رهانێ، وەكى
بكەڤە دەست ئارۆدەكى.
تو ژى ب وێ نوور –نەدەرێ
هەرى كۆتەك رەش بالى،
و وەلگەرە، ئەبلوو دەرێ
توورا مالا شايێ ئالى...
گاڤا ئالماست ئاوا دبێ،
بەشەر سەر رووئێ خەلۆدا تێ.
دبێ:– قيزاپ، وەللە خوەدێ،
هەرچا وەكى بيرا من تێ،
مالا مەدا هێ ژ كالا، هێ ژ باڤا
زەواج نەبوويە ناڤ خووناڤا.
لێ خاستنا خالقێ من وەكى هەبە،
ئيشەللاهى، وێ گۆرەيى گۆتنا تە بە...
***

رحانا رەسۆ د بەژنا خوەدا
یەکە نیڤچەیە.
قام و قەدەمێ چاپکی چەلەنگ
مینا شکلەکی ژ بەر ڤرچەیە.
گولییێ هور، مینا تێلێ تەمبوورا،
ژۆردا رێز ب رێز
راکشیانە سەر تلمێ بنپشتێ،
مینا تۆپا سێز.
دەما رێ دچە، مەرڤا ترێ
قام –قەدەمێ وێ پێدا دسترێ...
دەما دکەنە، قەی گولەک بکر
ڤەدبە ل سەر دەڤ– لێڤێ شەکر.
کەیسا جنەتێ داڤێژە ئانیێ،
گۆڤەک دکەڤن سوورەتێ وێ زەر،
چەڤ دبرکن نۆلی دوو کانیێ
زەرایا سبێ تەزە بدێ سەر...
رەسۆئێ حوسۆ– عالمێ پامپێ،
مینا قەیخانێ باڤێ زەلیخێ،
رحانا خوەرا ب لوتبێ شیرن
دبێ: " نار و نوور ئاینا دلێ من... "
گاڤا خەلۆئێ کورێ برێ وی
دبە " مشتەریێ " " ئاینا دلێ " وی،

رەسۆ دبێ: " خەلۆ، لاوۆ،
وەللە سەرێ هوسیێ شاۆ،
من بدا دەست خەلقێ خەریب
هەقە، مالا برێ مندا، مالجیناری
روهوکا من عشق ڤەدە ب نازداری،
هەرچی دەما ئەز بێم، دەری ل وە ڤەکم،
رۆنک بڤە دلێ منی ژ دەردا تاری...

***

دها ل دەر مالا ئاپێ
دخنگرە گولا پامپێ:
دەر–سڤدەرا گێزی دکە،
کەرما جیگوهەزی دکە،
ب دارشڤێ کولاڤ ددە،
گولباخانا ئەو ئاڤ ددە.
گولباخان توم شەمس دنهێرە،
خەلق ڤێ گولا گەش دنهەرێ...
میر و مالخوە ب کۆم –کولفەت،
وەختێ دبە عەید –عەرافەت،
خوە قەشەنک و قەلەو دکن،
ریا مالا وان راچەڤ دکن،
وەکی تەک–بیر، سەبین–ئەللا،
سەڤ دیتنا چەڤێد بەلەک،
بێژن: " وەللە، سڤا وە خێر،

عەیدانیکا وە بنبارەک... "
لێ هەرچا بوو قودا خاسی،
کولەک بێ سەر نەفسا رەزیل،
دبێ: " ئەڤە رسک–قەلینە...
دەستقرێژە...
دەستدرێژە...
نیڤێ دەو و دۆشانییێ مە چوو " جرما " وە،
نیڤێ دن ژی ئەو درێژە...

گازن–گلی ب خەلۆێ کوراپ نابە:
خەلۆ یەکی هێرسلوویی زارخرابە،
دبە: " رحان، بنهێرە ها...
هاژ خوە هەڤە...
تو زانی، ژن دەست دکەڤە،
داییک توجار دەست ناکەڤە "...

رحان درێژ نافکرە،
خوە رییا مالا خووشکێ دگرێ،
دبە: " ئامێ، ئەل و ئەمان
دەست ڤێ پیرا بێ دین –ئیمان...
من پەز سەردا ددا بێری،
بێخوەیا میێ ب نەبخێری
لێدا، شیرێ کۆدێدا رێت.

ئەڤێ جەدوویا هانە کرێت
بەر شریکا، دۆست –دژمنا
ئاڤا کووچکا ل روویێ مندا...
قەرۆ هنگێ ب دلێ کول
دبێژە: " لێ؟ رحانا گول،
بابەتی شا –مشایقا،
وەکی نۆلا نوورەدانکا
نەرم هلدانا، نەرم دانینا،
ل پێچرێ سەرێ دکا،
کەتییە دەستێ خەلۆئێ گێژ،
قودا ئەلکە دراندرێژ،
وەکی جانیا ناز و نووبار
ڤەچرن وەک دو گورێ هار "...

***

کاڤلا پامپێ–مێرگ و زەڤی،
ئاخپینێ ڤێ پشپشۆکێ،
ژ بارانێ رحان رەڤی
کەتە تەڤیا ڤێ تەیرۆکێ...
خازل شەر و دەوێ خوەسیێ،
نە–ئەل –ئەپێد بەختبەرادی،
مێرێد کۆتی–دل دەخەسیێ،
زارێ وانی کین– کەراتی...

پستەپستن: "رحان هەرگێ
ژنەک باشێ و هێژەیە،
مالا خووشکێ، کوڕێ خەلقێ
هەڕۆ– هەرگاڤ چ پێشەیە؟"
خەلۆ وەکی دەلۆدینە،
" بێناموسیێ " ناحەملینە.
ئەو هێرسا خوە زەف رادکە،
گازی عەلیێ برا دکە:
– کوڕۆ، عەلی، رابێ، –دبە، –
ڤێ سەهەتێ تڤدیر بکە،
بانزدە هەرە وێ مەهەلێ،
گازی مەمەدێ پیر بکە،
کا بنهێرم یارا زاڤێ
چا " قسەتا شیر " وێ بکە...
و سەربارا ڤێ خەبەرێ
چێری دایکا مە پیر دکە... "
ئالی دکە–دلەزینە،
خوە تاخێرا دگیهینە،
مجێورێ بەر ئۆجاخێ
بەرب تاخا ژۆرین تینە.
ڤی سەرەکێ هان روحانی
هێدی ڤەکر دەرێ خانی،

سلاڤەکێ ب میرانی
مال –مریدێ خوە پێک ئانی،
پاشەکێ گۆت دلۆڤانی:
– رحان، لاوۆ، قە چاوانی؟
خەلۆ دبێ: –جلدێ خوەکی،
مالا مندا توئێ قەت نەکی
پرس و حالێ ڤێ فۆرقا هان...
کەنگێ من تەلاقێ وێ دان،
هەرە هنگێ مالا باڤێ،
پرس بکە کەف و حالێ وە...
– خەلۆ، لاوۆ، –مەمەد دبە، –
تو ژ ئەردا خوەدێ کەتی،
وەکی ددی رووێ رحانێ
ڤان خەبەرێ بێتەربەتی؟
– " تەربەتیبە–نەتەربەتی "،
ژنا قاڤ دەست نادە منرا...
بەر دەستێ تە، پیرێ باتی،
بەرددم ب شەرت و برا.
خووشکا منە و دایکا من،
یەکە مینا ڤێ قودا دێ،
ئەز دەستێ خوە سەر هلددم،
ئازایە بەر شەرتێ خوەدێ...

دیا رحانێ ئەڤێ ئارێ
سەح دکە ڤێ قال و بالێ،
مینا هرچا کودک کوشتی
دادکوتە ئەو مالا تی.

چێرا دکە، دکفرە
ل ژنتیا خوە " دڕاندەبە "
و ب دەستێ قیزێ دگرە،
ل پەی خوە کاش دکە، دبە.

– وەرە، وەرە، –دورێ دبێ، –
مەرڤارا–مەرڤ گۆتی...
نەمینە جەم وێ مرتبێ...
وی شندۆکێ کۆری کۆتی...

هەڕۆ، هەرگاڤ قال و بێگار،
شەر و دەڤێ رەزیل –رۆبەت،
پاریێ نان ژی تە دکە قار
ئەو کەفتۆرا بێئاقووبەت...

مەخسووس ئوسا رەبەنا دێ
ناڤ جینارا دکە گازی،
بەلکی نەیێ سەر قیزا وێ
ناڤا بەردانێیی رەزیل...

***

شانەشینێ قەریێ حەسۆ– بەری تەڤێ،
پەنجەرارا تیرنج ددە، کەیس دکەڤە.
بەشەر ڤەتێن دەر –دیوارێ چیل –کلسی،
لێ بەشەرا رووێ کەڤانیێ
ئیرۆ پێدا دچلمسی...

قەرۆ دبێ: – ئالماست خانم،
هەرچا وەکی ئەز دزانم،
کێم نینن نە نان– ئاڤێ تە،
نە ژی دێرە –دراڤێ تە...
چ تو ئەڤا چەندک رۆژێ
کەتی ڤان فکارێ دۆژە؟
دەوسا ئەز عەڤدالێ خوەدێ
بکەڤم دەرد –خەمێ شەوات...
سڤێ، وەختا کۆ قاسدێ
مێرێ مرنێ سەر مندا هات،
کەسەک تونە ژ ئەولەدا
" باڤۆ–باڤۆکە " سەر مندا...
دووێ ئۆجاخا کال –باڤێ من
وێ پەی من بێ تەمراندنێ،
هەسێڤانکی نە ئەم هاتن
و نە ژی چوون ژ ڤێ دنێ...

– دەوا تە چییە؟– ئالماست دبە، –
هزکی، تو ژی من مال دەرخە،
هەرم خوەرا مالا باڤێ
بکەڤم سەر دێ، خووشکا خوە.
ئەم سێ ژن ژی " ئانجاخەکێ "
هەڤدن مال و پووجاخەکێ...

قەرۆ دبە: –دەلالا من،
تویی ملکێ ڤێ مالا من...
وەکی چەڤێ خوە ژی دەرخم،
ئەز توجارا تە دەرناخم...
زانی، وەکی هزدکم تە
ژ روح، عەمرێ خوە ژی زێدە...
کی ژی بێ ڤر، چ " شام –شورەت "،
دەوسا سییا تە ناگرە قەت...
تو وێ یەکێ مەڤێژە من.
وەرە، ئەز–تو هش بدن هش،
کانێ یەکە چاوا بینن،

دیسا نەبە تەقش –تۆقش...
تە نەدی قە، تە و گولچێ
وە چ " جەنگ و جەبار " دانی...
من ئەو ژنا ژێهاتی، چێ

سەبا خاترێ تە دەرانی...
– نا خەر، وەللە، –ئالماستێ ڤر
کەسەرەکە کەدەر راهشت، –
رۆمێ مێرێ رحانێ بر،
تە وێ هنگێ گولچێ دەرخست...

دلێ قەرۆ هێبەت ئاڤیت
ل سەر گۆتنا ئالماستێ،
وەک دلێ وی نێچیرڤانی،
کو نشکێڤا نێچیر راست تێ.
ئەوی بالا خوە دا ژنێ،
لێ چا نانێ کۆ دچە کووت،
روو ب رووڤا نات گرتنێ
بەر ئاتافیا وێ سورا رووت...
لێ بیردە وی دەرج کر ب دەو،
کو شەرم بەر بوویە دژمنێ شێر،
و مەجالێ نادە، کۆ ئەو
دەست بینە وە " وێرشەقا " زێر...
و چاوا ب لەپێ هرچین
دزەلقاند هووزێ " پرچین "،
چاوا کۆ دچنی دچوو،
ل شەرمێ خست و دەرباز بو:

–ئامێ، گۆ، تو–ئیمانا خوە...
رندە کەدا تە خووشک بخوە،
یان خەلقەکە عەدوو، دژمن...
– ئاخ، ئەز زانم، زانم، زانم...
زانم بەختێ من خاهینە.
خوەدێ قرار کریە هلبەت،
وەکی خووشک بێ، زارێ بینە،
دەوسا خووشکا خوە بێ زورەت...
جێ بادێ ژی مە تەخت و بەخت
رحان دا وی خەلییێ بێبەخت...
یان نا، دبە ناها ئیدا
تە زارا خوە بهەژاندا...

قەرۆ دەرچ کر، کۆ ئەڤ گلی
ئالماستێ گۆت ب دلکولی...
–ئامێ، ئەز ب قوربا، –وی گۆت،
و ژ هێبەتا وەک مەلکەمۆت
خوەست هەمێزکە، فەقەت ژنێ
ئەو ژ خوە دا دوورخستنێ.
– وێدا، –وێ گۆ، –تێم لنگێ تە،
من نەخە ڤێ زەرگا زێدە...
بهێل، کا ب چ رێ– مەنیێ
روویێ خوە ددم ئەڤێ تەنیێ...
***

زڤستانێ " تەڤن و تەشی "
داخستییە دۆر مال و مەزل
و تێی ب تێل، تەژی –تەژی
لەڤ دهوونە بەرا خوە چیل.

دهیر – هیرە بایێ کحێل،
برییە بەزا ڤێ کێڤریشکێ،
مالا باڤێ، ژ بۆنا مێر،
خووشک بوویە خوەزگینیا خووشکێ.

دبێ: –فەلەکا خووشکا من
کول د ناڤا ناڤێ خوە کر...
مە– مەزنێ وێ، ژی هەمین
رێکا پاکی بەر ڤەنەکر.

مە گرت و دا خەلگەنیێ،
(خەلۆ نەدبوو مداسا وێ)،
ب شەڕ –شوورا لێ هات مەنیێ
رەش کر بەخت و مرازێ وە...

کوراپ وەکی مە بوو نەیار،
خەلقێ ببە خەرخوەزێ مە؟
خەلقێ هەڤسوودی چەڤنەبار
ئانجاخ گلییا ل هەڤ داینە...

دتەقیان ژ من و مالێ،
ئۆتاخا من و ئاکووشکێ.
ئیژا دکەتن وێ قالێ –
"خووشک چما تێ مالا خووشکێ"...

لۆ بەرا بێ هەما سەر من...
سەر چەڤێ من، لنگێ خووشکێ...
هەما ژ ئەیناتا دژمن
خوەرا خوەیکم وەک دەرگووشکێ...

ئێمێ کەدا من خەلق دخوە،
بەرا خووشکا من بێ، بخوە.
ئێمێ خوەیکم زارا خەلقێ،
ئەزێ خوەیکم یا خووشکا خوە...

سڤێ وەکی یا خوە کەتم،
دلێ وێ ژی سەر من بێشە...
– تەرکدە، –رەسۆ دبێ، –جانم،
خەلقێ مەرا قە چ بەژە...

شورعەت ژی قەبوول ناکە...
خووشک سەر خووشکێ ببە هێوی...
–لێ سوریەت قەبوول دکە –
ئەڤ شەمچریاخ بمینە بی؟

باڤۆ، هێ ب دەڤێ خەلقێ
کەسەکی نان تێر نەخوەرییە...
گلیێ خەلقێ نەبوویێ تەڤی،
سەر بۆستانا من نەبارییە...

گولچێ دەردکەتە حەوشێ
دکر گازی شەر و دەوی،
کولیا چێرا داڤیت تەشییێ،
خەلقێ دگۆت: "تەوی –تەوی"...

ئەمێ خوەرا بژین کەر – لال
ل مالا خوە تێر و تژە.
برا خەلقێ برچی بەتال
چ دخوەزە–وێ ژی بێژە.

وا دبێژە ئالماست خانم،
دلێ من ژی ئاوا دبێ:
"دەولەتیێ عولم بەرێدا تم
کەسیب بوونە ژ مالێ دنێ.

رەسیێ هوسە، کۆ دزانی
بەیت –چیرۆکێ هەزەر ناڤی،
سێ پرێچێ دەو –دۆشانی
کیس دبوونە بەر دەرێ وی.

کالێ نەیی باڤێ کوڕا،
کو ب نانێ قیزە دژی،
ئەو دکەڤە بن باندوورا
گلی و گۆتنێ وێ ژی "...

– ئێ لێ، لاوۆ، –رەسۆ دبێ، –
هوونێ هەڤدو بحەملینن؟
– باڤۆ، –ئالماست ژێرا دبێ، –
خوە ئەز تەزە جاح ل نینم؟

مال ژی، مێر ژی وە یێ وێبن...
ئەزێ بەر وان هەر هەرم– بێم،
پاری نان وێ نەگهیژێ من
ژ وان تەختە و سفرێ شێن؟...

روکێ، هوونێ نان نەدن من؟
دبەشرە ئەو رووگونە.
رحان سۆرۆ –مۆرۆ دبە
و ملێ خوە هلدچنە...

ئەو نیشانە، گەلی برا،
ئیزباتیکە کڤشە فەرە،
کو خوەزگینییا خووشکێ ورا
وێ بێقەدر ڤەنەگەڕە...

***

ل مەحەلا مخایلا
بووکەک تەزە دچە ئاڤێ،
گەشڤەتێ وەک حمایلا،
وەک وەرشەقێ شەوقێ داڤێ.

ل بەرپێشا چیایێ دبوور
هێ شن نەبوویێ گولەک ئوسا.
دململە ئەو بەقسوور،
بەشەر ڤەتێ شیرن و شا...

چەڤێ قەرییێ حەسۆ رۆنی،
ئەو پادشایە، شا–مشایق،
وەکی کۆ بەخت ژ بۆنا وی
بیتەر کر ئەڤ بەنییا لاییق...

بەرا بگەر بگورگورن،
خەلق خەبەردن قاری، قەنجی،
بەر گول–رهانا خوە تۆرن
ئەو دچە–تێ وەک باخڤانچی...

ئەوی ئالماست ژ بیر کریە
مینا لباسەکە خلمەت.
دەرد، مینا بزووزێ، کەتییە
دلێ " کەڤنا " بێ روو –روومەت...

ئالماست قەرۆ رند ناس دکە،
وی نەڤسەهزێ ب روو-رووچک...
قەرۆ خەلقە، بات تونە،
لێ " قانجخا " خووشکێرا چ؟

هاتیە-ناتییە ئەڤێ مالێ،
خوە " بئارە " دخەملینە،
ئەڤی " ئیمانسزێ " هانێ
شەڤ-رۆ دۆر خوە دبە-تینە.

دەوسا وەکی شەڤەک شەرمی
دزیکاڤا بهاتا " با "،
خوە ڤەپیا ژ وی " هەرامی "،
ڤەدزیا بەر چەڤێ مەرییا،

هەتا کۆ سال دهات سالێ،
هوور-هنگل لێ دادلقین،
دچوو ل کونجەکی تەولێ
خوەرا کەر-کەر " دتەلقی "...

عەمرێ خوەدا جارا ئەول
ئالماست خووشکێ دکە ئەینات،
و بەدەویا خووشکێیە گول
بەر وێ دبە مەر-مجزات.

ئەو ئالماستا، وەکی دگۆت:
" روکێ، هوونێ نان نەدن من؟ "
ب کاخەک کەڤن، کەڤچیکی کۆت
هنەک ڤێ گەبۆلا گێنم

ئوسا رابەر دکە خووشکێ،
چا کووتەکی باڤێ کووچکێ.
بەلێ. هەتا بەری هنگێ
هزکرنا خووشکتییێیە خوەش

بووبوو دووخان بەر چەڤێ وێ،
وێ نەددیت ئەڤ رۆژا رەش...
ناها دلدا تەڤ رابووبوون
کرک-ومرەشیێ هوبا ژنتیێ،

بەر وی ئاگری بەتا بووبوون
"دووئێ" هەسین و هوبا خووشکتیێ.
خوە-خوەکریا دەرمان تونە،
خێنجی کۆ چەند هۆقە تتوون،

وەکی قەرۆ ناهێڤشینە
ژ کەڤانیا " خانم-خاتوون "...
قەلنێ بۆل-بۆل دکشینە،
ئەو کولفەتا مینانی گول،

سەبر و سەکنا خوە پێ تینە،
ممکوون دکە هەبەتا دل...
دەرباز دبە رۆژا ڤیر-سیر،
لێ چەتنن کاڤلێ شەڤا.

شەڤێد زڤستانێ کیر-بیر
چیچکا خەوێ ناکێ چەڤا.
ئالیێ خێنی ل جەم خوەسیێ
ناڤا جیادا ڤەدقەپچە.

و رادبە بەر چرووسیێ،
ڤا، جغارا خوە دپێچە.
" ئالماست، لاوۆ، -بەڵێ دبێ، -
دیسا نایێ خەوکنگا تە؟

رابە بکەڤ جیێ خوە، -دبێ، -
بەرێ خوە د قولبێداکە،
دوا پیرێ شەڤێ بکە،
بەلکی خەو تێ چەڤکنگێ تە... "

ئالماست گورا داکێ دکە،
رادبە سەرێ خوە داتینە،
بەرێ خوە قولبێدا دکە،
" ئەشەدا " خوە ژ بیر تینە:

" سەرێ من سەر بەلگی، بەرێ من-شفاکێ،
شەدەتیا من سولتان ئەزیدێ ماکێ.
تۆڤا سولتان ئەزید، ستووێ منکەڤی،
من بیئاقووبەت ناکی،

یا پیرێ شەڤێ، خاترێ خوە و خوداکی،
خەوەکێ ل چەڤێ من بیتر و بووتاکی... "
پیرێ شەڤێ خاتر ناکە،
خەوێ بووتە-بیتر ناکە،

ئەڤدا خوەدێ دها د ناڤ
جی-نڤینا سەبر ناکە.
ئەو رادبە دجەدینە،
دەست و لنگا دپەلینە،

خوە بەر دەرێ ئۆتاخێرا دگهینە،
ل پشت دێری دتەلینە،
حکیاتەک ژ ڤان حکیاتێ
رەسۆیێ باڤ ور دبینە:

شەوق - شەمالا لەمپا نەفتێ
دایە دۆرا کەرەڤاتێ...
تۆرلی-تۆرلی تێنە خانێ
بەر و بەدەنێ رحانێ...

ڤی قەرۆیێ هان چلسالی
وەک شێرەکی بنێ بەرِیا
سینگێ بەنییا کارخەزالی
خوەرا دایە بەر دەڤ و روویا،

هێدی–هێدی رادمووسە
و ژ رحانێ دپرسە:
– رحان؟ هەتا هاتنا ڤر،
گەلۆ قە تە من هزدکر؟

– قەرۆ، قوربا، –رحان دبێ، –
تەیێ خوەرا ئەز ئانیمە
و د ناڤا دەست و لەپێ
خوە شێریدا ڤا دانیمە،

ئیدا چ جاییزە، وەکی
ئەڤان پرسا ژ من دکی...
–نا، دبێ، –تو جانییا خوەکی...
دبێ: –نزام، وەللە، قەرۆ،

من هزدکر–حزنەدکر،
لێ هەردەما، وەختێ باڤۆ
مەرا گلی–قسە دکر
یا " کەرِ–کولک "، " عەمەر–عەلی "،

"رۆتەمێ زال" و "کۆرۆغلی"،
" حەتەمی تەیر "، یان تشکی دن،
تو دهاتی بەر چەڤێ من...
جابدایینا ڤێ جانکێ

گەلەکی ل قەرۆ خوەش تێ.
رامووسانەکێ مۆر دکە
ل روویێ حۆریا خوە –بوهوشتێ.
دبێ: –شیرن–شەکر–گەزۆ...

رەزێ مالا رەسیێ حوسۆ...
رحان بیردە دبێ: –قەرۆ؟
لێ کۆ فەلەک من نەبانی؟
مینا بێبەختا خووشکا خوە

من ژی تەرا زارو نانین؟
قەرۆ دبێ: –رووکا من،
ئەز تە هەزار زاری نادم...
تالاش نینە–بینی–نەینی،

هەر تو منرا خوەش بمینی.
بەشەرا تە تم وا جیبە،
بەدەنا تە تم توونجی بە،
ئەز کۆ مرم، سەر من شینکی،

گولەکی خوە سەر من ژێکی،
ب دەستێ خوە من گۆڕێکی...
ئیدا دها تشکی دنێ
ئەز ناخوەزم ژ ڤێ دنێ...

– ئاخ، سەیپسان، –ئالماست دبێ، –
لێ گڤا تو هەتا سبێ
"دنەلیایی " بۆنا کوڕا...
تە دگۆ " کەس تونە پەی منرا "،

کەتبوویی " تەفەکوورییا "
دووێ ئۆجاخا کال و باڤا...
ئەڤ چ باکی " چەپ " هات دنێ،
وەکی ڤا تو دین–ئیمانێ

هەڤت باڤێ خوە ددی بن پێ
ئەڤێ دێلا هانە دوپێ؟...
– نەللەت ل کابووسا شەڤێ... –
ناڤا جیدا قەرۆ دبێ، –

تە خێرە، نەڤسا خەزەڤێ؟
لێ ئالماست مەجالێ نادێ:
– قەرۆ، دبێ، بیرا تە تێ؟
ئا ڤێ دەرێ، خووت ڤێ دەرێ،

دەوسا لنگێ من سۆسرەتێ،
میرزێ هێسیر بیست سال بەرێ
خوە، مینا من، تەلاندبوو،
گونە–گونە مە دنهێری،

کا چاوا تەڤ دەرگستیا وی
تو حال–هوبێ پەڤ دگوهێری...
من مرزەرا کر بێبەختی،
تەرا رەڤیم...

ئائێ میرزە منرا نەما،
تەلابەختێ منی خایین
ئەز ئانیم ڤر دەوسا مرزە،
وەکی کۆ ئەز تەماشەکم،

کا چا مێرێ من دالێسە
بەر–بەدەنێ خوەینگا من...
ئیسکینی ژ رحانێ تێ،
جلێ خوە دپێچە، دگری:

"لا برووسک سەر مندا باریێ...
ئەز خوە باڤێم چ ئاگری "؟...
– زانی قە خەلق چ دبێژە، –
ئالماست رحانێرا دبێ، –

زانی، من–تە مە قە چکر
ناڤا تیڤ–تەریقا پامپێ؟
مەگری، –دبێ، –قە تو مەگری...
خوە " ماڤێژە " تو ئاگری،

" ئەز " هێویتی هاتم سەر تە...
" من " مێرێ تە گرت ژ بەر تە...
ئەز ژی گەرە خوە باڤێژم،
ئەز ژی گەرە خوە بکو ژم...

***

بەخت قەرۆرا دوور و درێژ نەبەشری،
مینا گولا شەختە لێدە، زوو پشری...
رحان دها خوە ژ قەرۆ دپارێزە.
کنجا دشۆ، کولییێ کوورکێ ئەو درێسە،
شەڤێ، مینا پشیکەکە کوتایی چل،
دقنچلە دۆر تەندوورێ، سەر پرتی جل.
ئاخ، وێ ترێ، وەختێ کۆ ناڤ نڤینێ خاس
تەڤی قەرۆ ئەوێ دکر هوب و هەواس،
شایە وێرا، وێ ترێ، سا دبە ئالماست...
ئەمر، فەقەت، ل بەر کفشکر روویێ خوەیی راست:
هەڤەری بوو جاهلا دلساخ، وەختێ کۆ دیت
کر–کومرەشییێ خووشکا خوەیە ئاگر–ئاشیت...

ناها، وەختێ شابوونێ وان،
شەڤێ چوویی ئەو تینێ بیر،
هەو دزانە، خاپکخاپ، نەزان،
کێف کرییە ب گۆشتێ خنزیر...

ئەو ئیدا نامەشە ئاڤێ،
ئەل و ئەپێ پامپێ پاشن
وە بکەنن ل سەر " قاڤێ "،
وە خەبەرێ خراب بێژن...

دنیا ل بەر وێ بوویە زەنگل،
زەنگلەکی بێهەد– هەساف.
هەما دەرە، زەنگلێ زولم
وە شنگنکە بێرەم–ئیساف،
مینا وان زاڤتێ زولم،
کو شنگاندن قەید و زنجیر،
دەستێ مێرێ وێڤا کرن،
برن قەرسێ، چاوا هێسیر...
گەلۆ ساخە؟ گەلۆ–مری؟
ساخبوویا، رحانا پێجری
وێ خوەکرا کنجێ گنجر،
تەنی کرا دێمێ خوە دور،
و بچوویا ب پارسێ، پرسێ

بگهیشتا یێرێ قەرسێ.
جەم زاڤتێ سەرەکباشی،
خوە باڤیتا دەست و پییێ وی،
بگۆتا: " ئەز بەختێ تەمە،
ئەز بەخترەشم، ئەز گونەمە...
مەریکی من وە گیرتییە دیل،
ئەوە -ک ژێرا دبێن جەلل،
پێشتری وی ل ڤێ دنێ
تونێ کەسێ من رەبەنێ...
ئەو بێسووجە، ئەو بێ گونە...
تی وی تەڤی شەرا تونە...
بەر دەولەتا ئالی-ئۆسمان
نەکریە تو دەو و دوان...
بدی خاترێ ناڤێ خوەدێ،
ئەوی بەردە، بەرا ئەو بێ،
چکا ژنکا خوە رووڕەشرا
قە چ گلی-گۆتنا دبێ.
لێ، ئاخ، دبێن، ئەو کوشتنە.
جانیا وییە جان هشتنە
ناڤا بەرفێ، سەرم و سورێ...
لا ژن کۆرێ، ژن پۆرکورێ...

دنیا چاوا هات گوهاستن.
وێ گولددا مالا باڤێ،

وەختێ ئەو جەلیلرا خوەستن،
وەختێ خوەرن شیرانییێ وێ.
شیرنا گشکا بوو ئەو ئەسە...
کولیلکا پامپێیە پێشن.
دەرگیستیێ وێ تەری-تەزە
دبرقی وەک گول و سۆسن.
ناها خوەرا خۆرتێ کەلەش
درزە سەر ئاغا قەرسێ...
ئەڤ ژی نۆلی پووشتەک رووڕەش
کەتیە ئەڤێ حال و هەبسێ.
ئامن نابە، رووئێ وێ ناگرە
جار دن هەرە مالا باڤێ
و ئەو دگری، دکەوگرە،
کەسەکیرا تشکی ناڤێ.
و چا جابا هێسرێ وێ،
چاوا سوودەک ئەکس-ئەتاڤ،
دگوژگوژن بەر گوهێ وێ
ئەو خەبەرێ خووشکێ خەراڤ.
" مەگری، مەگری، قە تو مەگری،
خوە ناڤێژە تو ئاگری...
" ئەز " هێویتی هاتم سەر تە...
" من " مێرێ تە گرت ژ بەر تە...

" ئەز " ژی گەرە خوە باڤێژم...
" ئەز " ژی گەرە خوە بکوژم...

***

ئۆدا مالا سلیێ بۆزۆ
ئۆدەکە ناڤ و نیشانە،
ل دۆرا ڤی رەسیێ حوسۆ،
مێر و مالخوئێ لەڤ جڤیانە.

ئیرۆ فەقەت دۆر نە دۆرا
چیرۆک–چەرەزێ دلانە.
ئیرۆ " بەیت و بۆرەبۆرا "
دەو و دۆزا ڤان زکانە...

رۆژیێ " ئەزدی " بوهورینە،
" خردنەبی " هەلا دوورە.
تەمە لاوکا دکشینە
گۆشتێ کاڤڕێ کەلی کورە...

دە بینن ها، بینن، بینن،
کاڤڕێ کەلی بەلەک بینن،
لاوکێ بشەرت و جهوود
قەمێ خوە پێ بجێربینن...

ئانین، ئانین، وەللا، ئانین،
کەڤرێ کەلی بەلەک ئانین.

لاوکا قەمێ خوە دەرانین،
هێلە هێبەت سەردا ئانین.

ها همینە، ها گمینە،
عەمەر لێدخە دکونجینە،
تهار لێدخە، دقوسینە،
شاۆیێ قەسۆ ناسەبرینە،

" زلفەقارا " خوە دکشینە،
دەستێ چەپێ قۆچ وەر تینە،
دەستێ راستێ ژۆردا تینە،
سەرێ هۆگچ دادبارینە...

شارە–وارە ل دۆر شاوۆ
قەریێ حەسۆ ناحەملینە،
دبە: " وەللا، کوڕێ کەسۆ،
ئەو قەما جینارتییێ نینە...

سبێ، ئەللا نەکە، وەکی
ئەم و توڤا هەڤرا شەڕکن،
ئیدا ژنێ مە گەرەکی
پۆر–گولییێ خوە حازر کورکن ".

قەرۆ هێ ل ڤێ خەبەرێ،
هێ قاژینە، هێ قرەڤر

دبە تەرپەتەرپا بەللێ،
هەوالکی خوە داڤێ هوندور.

دەنگێ ڤێ " بایقووشا " شەڤێ
" زلفەقارا " شاوۆ تووژتر
دبرە ڤێ دەنگ و دەوێ،
بەربات دکە جەگەرا کورٟ.

– وەیلە، دبێ، –مالخراڤی،
تە پالدایە وی کولاڤی،
قەت نابێژی ژنکنگا من
چ حالییە، چ حەساڤی...

مینا بایێ زڤستانا
ب تەپ–تەپی، دەرۆ – دەرۆ
گولتوما ڤان ئۆدەڤانا
دادکوتە مالا قەرۆ.

ئەو عالماستا بێاقووبەت
ل دەر مالێ نۆلی پووپوو
گازە – گازە، هەوار– هێبەت،
خوە دکوتە، خوە ڤەدپوو...

چەڤێ خەلق و خزما دەرێ –
ڤان کەس – کوسێ دەردا چوویی،

نەدیتانا ل سڤدەرێ
گول–رحانا داردابوویی...

رەسۆ نۆلی گورا زووکییا،
قەرۆ نۆلی هرچا ئۆرییا،
خوە ژێلاڤا ئاڤیتە پییا
و ژۆردا کەت سەر دەڤ و roovia.

– قەما بینن، قەما بینن...
تۆگێ خایین بقەتینن،
بەلکی نوور و نەفەسا ڤێ
شەمدانێ لێ داگەرینن...

قەما عەمەر دلەرزە،
قەما تهار دچرچرە،
قەما شاوۆ دچوورسە،
داڤێژێدە و دبرە...

وەرس مینا مەرێ ئووجین
روحێ جانییا جانک خارییە...
چلمسینە چەڤێ توونجین،
سییا مرنێ سەردا بارییە.

ئاخ، دبێژن " مرن بەرە "...
لێ ساز نایێ گولا پامپێ...

زارێ بەللاێ چا دگەرە –
ڤێ کلاما شینێ دبێ:

" جبراهیلۆ، مالک خراڤ
تێ دگەڕی مەیدان – مەیدان، ئەراف – ئەراف،
تو کۆر بوویی، تو شاش بوویی، تە ئەز نە دیم،
تە بر روحێ بەنییا بووکین،

زەندزێرینە ئەنیدراڤ... "
" هەی واخ ل من، –قەرۆ دبێ، –
ئەزێ ئاخینکم سەر چرا؟
دەر دلێ من سەربات کرییە

مینا بالتەکی داربرا.
ل من هاتییە کەرخا دنێ،
ئاخیرەتا ڤێ دەورانێ.
ئەزێ دێمێ کێ بنهێرم

پەی دیندارا حۆرییا خوەرا "؟
رەسۆ دبێ: " واخ ل من، واخ،
ل من ڤێسیان ئوورت و ئۆجاخ
نە ژ شوورێ زاڤتێ قاشاخ،

نە فەندێ تاشناکێ ئالچاخ،
لێ– سەبەبییا ئالماستا من،

من بێبەختێ
هێ روو– بارێ دنیایێ ساخ "....

"هەرێ بێژە؛ سەد جار بێژە، –
کالماست ئیجار ور دبێژە، –
پۆر– گولیێ من کەڤنێ کورکە،
هێژا چەڤێ من بڕێژە...

ئەزە کۆر بووم، ئەز کۆتی بووم،
دێل بووم، عەقلێ من نەگهیشتێ...
باڤۆ، عولمێ دەر و دنێ
ل جەم تە بوو

تە نەگۆ، ئەز قیزا خوەیە تەرە جاحل
چاوا داڤێم ڤی ئاگری، ڤێ ئاشیتێ "...
" وێلی ب وێل، –رەسۆ دبێ، –
رحان، لاوۆ، ئەزێ بالا خوە ددمێ،

ژ دینداریێ، ژ هەساڤ و هوسنێ دنێ
نە کێمتری تو ژ زینێ، ژ زەلیخێ.
عاشق– عالمێ دەورانا مەتهێ وان دان،
لێ مەتهێ گول– رحانا من

گەلۆ قە وێ بێ گۆتنێ "؟
هەرێ، بەلێ، ئەوان وسا ور دگۆتن،

دلێ خەلق و خزمێ هەزر تەڤ دسۆتن.
دلێ من ژی، قەومێت هێژا،

هێژا تەزە ڤر دبێژە:
– وێلی ب وێل!
ژ قەرۆیێ حەسۆرا، وێل!

ژ کالماستا رەسۆرا، وێل!
ژ رەسۆیێ حوسۆرا، وێل!
ژ عاشق و ئەفراندارێ
بەیتا " رحانا رەسۆرا "، وێل!

١٠- ١٩٨٤

نەفەرێن مالا ئووسڤێ ئیڤۆ

جەمەدا ئەمەر –دییا فێریک

ئووسڤێ ئیڤۆ – باڤێ فێریک

فێریکێ ئووسڤ

فێریکێ ئووسڤ، هەجییێ جندی، حەمۆیێ ئووسڤ

ف. ئووسڤ و بارزانییێ
هەمۆکێ ئووسڤ

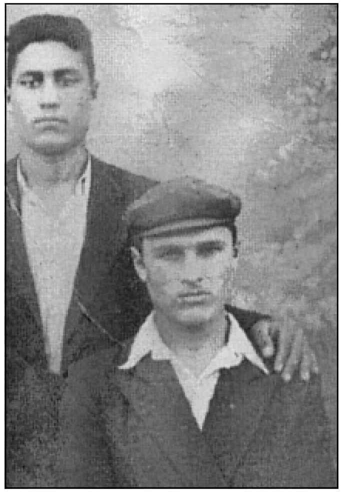

ف. ئووسڤ تەڤی شکۆیێ برێ
خوە، ١٩٥٤

میشایێ ئووسڤ و سییابەندێ حەمۆیێ ئووسڤ

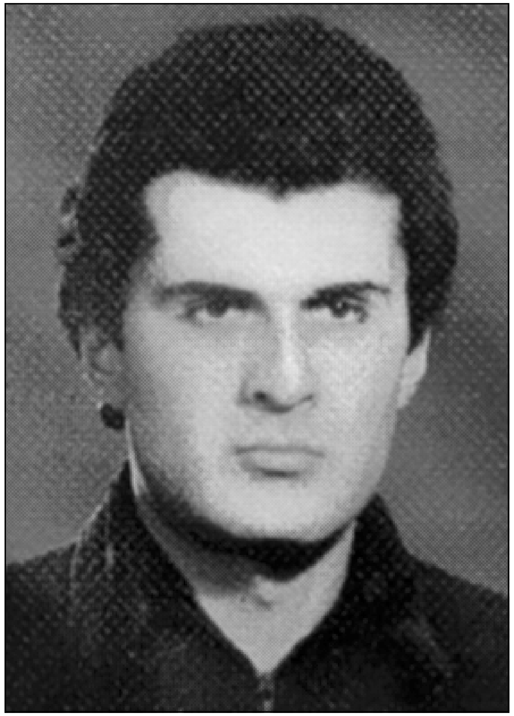

زۆرۆیێ فێریک

تامێ فێریکێ ئووسف ل گوندێ سیپانێ (پامپێ)، کۆ شاییر
ب دەستێ خوە چێکرییە.

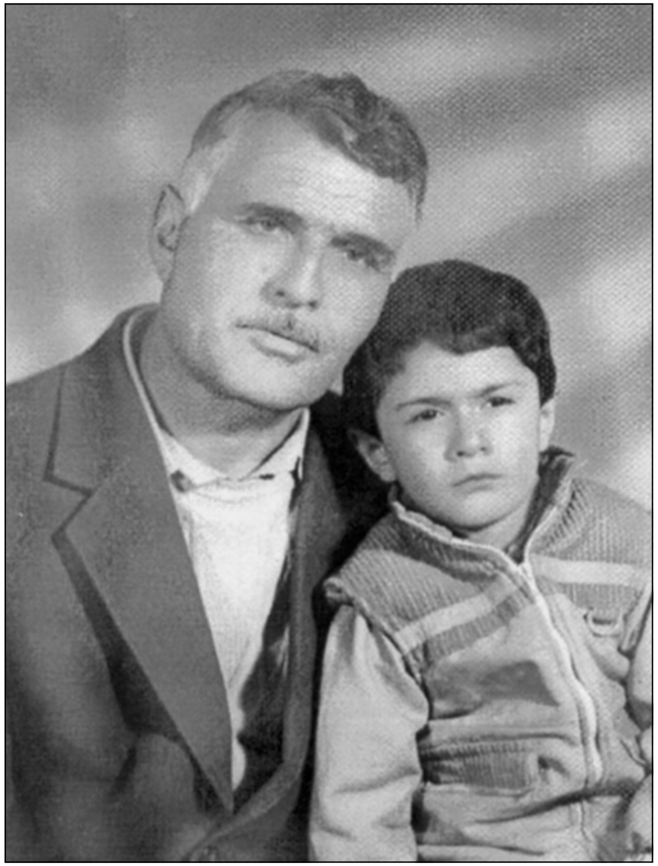

ف. ئووسڤ تەڤی نەڤییێ خوە عالیک

ناڤەرۆک

ژ رووپێلێن ژیانا فێریکێ ئووسف 7
١– پێشییێد فێریک 7
٢– پامپ و زارۆتی 9
٣– خوەندکارێ خوەندنخانێ و ئینستیتووتێ 13
٤– خەباتچییێ رادیۆیێ 14
٥– سالێد ١٩٦٣ – ١٩٦٨ 17
٦– گونددا 19
٧– ئێڤارییا شاییرە هۆبێلیانیێ 21
٨– فێریک و پووشکین 25
٩– چاوا فێریکێ ئووسف شێعر (هەلبەست) دنڤیسی 26
١٠ – رۆژێد ئەمرێ فێریکە پاشن 31
موستەفا بارزانیرا 37
کورێ منرا 38
سەرێ پێسەکنییا 39
ئێپیتافییا 40
کوردستان 41
خوونا ملەتێ من 42
شێلو نەکن 44
باڤمەزنێ کوردا موستەفا بارزانیرا 48
دەنگێ عارف 49
چەندک و چەند سال 51
دەماخاتری 54
دەنگ، چەنگ 56
گولیزەرا من 58
دەنگێ شەرۆ 59
مەڵەیێ جزیری 61
حەجییێ جندیرا 63

ھ. جهدیرا 63
ھ. ج. 65
فریجێرا 65
برێ من عەمۆرا 67
هەلالا منرا 68
زەرێ– زۆرۆ 68
زەرێرا 68
نەڤییا منرا 69
پامپا من 71
پۆئێم 79
هسرەت 79
پێشکلام 79
یێر –مسکەن 75
گەر–گوهێر 77
چییا–بانی 84
بەرخڤانتی 94
رەڤا ئاسێ 99
بەرانبەردان 110
دەوەت 113
ئۆدە 121
رحانا رەسۆ 131